

MAYIS 1992, SAYI 15

8.000 TL (KDV dahil)

KAVGA

DÜNDEN GÜNE GÜNDEN YARINA

KÜRT MİLLİYETÇİLİĞİ NEREYE GİDİYOR?

- Sendika izlenimleri: Orsaş grevi, Tümtis, Petrol-İş ve Belediye-İş •
- Nazım Hikmet: Şeyh Bedreddin Destanı'na Zeyl •

VEYSEL ATAMAN

İSLAMCILAR

"Politik İslam" diye adlandırılan dinci akımlar faşist değildirler ama vaadettikleri "yeni düzen"de sermaye egemendir. Solun siyaset yapamamasından da faydalanıp, sol söylemleri kullanarak, emekçilerin düzene karşı öfkesini örgütleme çabası içindedirler.

Ama bunlar faşistlerden daha tehlikelidirler. Getirmek istedikleri şeriat düzeni, faşizm kadar totaliter, aynı şekilde monolitik ve korporatif, aynı şekilde zorba ve baskıcıdır. Dinci gericiğin ülkemizde kök bulması faşizme göre daha da kolaydır. Kullanabileceği tarihsel-toplumsal temeller (Hanefilik-Şafilik) vardır.

Bunların solculara sık sık tekrarladıkları "biz de bu düzene karşıyız, birbirimizle çatışmamız düzene yarar, ayrı ayrı da olsa mücadeleyi sürdürürsek bu düzen daha kolay yıkılır" tekerlemesi, siyaset gereğidir. İpleri ellerine geçirdiklerinde ne yapacaklarını üniversitelerdeki son kavgalardan tahmin etmek hiç de zor değildir.

Solun üniversitede politik İslamla mücadele etmemesi liberalliktir. Böyle bir "demokrasi" anlayışı sahte, soyut ve gerici. Devrimciler her konuyu, o günkü somut durum içinde, *halk sınıflarının çıkarı* açısından değerlendirirler.

Bugün, devrimci hareketlerin kitle bağlarının zayıf olduğu açıktır. İnsanlar dünya çapında esmekte olan karşı-devrim rüzgarının yoğun etkisi altındadırlar. Burjuvazi yoğun bir ideolojik savaşım yürütüyor. Solun buna gerekli yanıtı verdiği söylenemez. Buna, sosyalist sistemin çöküşüyle insanların kafasının iyice bulanması da ekleniyor. Sol akımların, bu

düzene gerici alternatif getirenlerin içyüzlerini ortaya serememeleri bunlarla da bağlıdır.

Devrimci duygu olmadan mücadele yürütülmez. Ama duygu üzerine de mücadele inşa edilemez. Devrimcilerin görevi, bulundukları öğrenim biriminde öğrenci kitlesinin sorunlarını genel demokrasi mücadelesine, devrim kavgasına bağlamaktır. Politik İslama karşı mücadele bunun parçasıdır. Anti-faşist, anti-şeriatçı mücadelenin, kesinlikle *kitleşel tepkiyi* yükselterek verilmesi gerekir.

BİR GURUP OKUR, BURSA

KÜÇÜK BEY

Kavga'nın 13.sayısında Yalçın Küçük hakkında çıkan yazılar üzerine birşeyler eklemek gereğini duyduk.

Tarih: 15 Şubat 1992. Yer: Bursa Kültürpark, Çağdaş Gazeteciler Derneği Lokali. Küçük Bey akşam 7.00 sularında lokalde bir konuşma yapıp, "Marksizmi bile aşan" derin ve engin bilgisiyle bizi aydınlatacakmış. Biz de "aydınlanalım" dedik, beş kişi lokale gittik. "Büyük usta" Küçük Bey ve yandaşı zevat, akşam yemeğiyle karışık bir sohbet içindeydiler. Masalarda da her türlü zerzevat mevcuttu.

Aydınlanacağız ya, içeri girelim, bir köşeye oturup Küçük Beyi dinleyelim dedik. Ama nafiye, giremedik. Nedeni kapıcının kovması değildi. Daha beter. Kapıda, aydınlanma ücreti olarak, büyük büyük rakamlarla "TEK KİŞİ 50 000TL" yazıyordu. Giremedik. "Bedava" tarifeden sadece Küçük beyin yüzünü ve etrafındakileri görebildik.

Lenin'i hiçe sayan, Marksizm'i aşan, çağdaş milliyetçi Küçük Beyi böyle görmeyen bizi gerçekten aydınlattığını söylemeliyiz.

AHMET DAĞ

YA ÖLÜM...

Gökyüzünde kızıl yıldız Bak daha gelmedi gündüz Ağzda söylenen tek söz Ya ölüm ya sosyalizm

Kızıl yıldız üstümüzde Orak çekiç elimizde Marşın türkün dilimizde Ya ölüm ya sosyalizm

Halkların özgürlüğünde, İşçilerin yaşamında Sevdalıların dilinde Ya ölüm ya sosyalizm

M.ALİ GÖKÇE

YİĞİN BAĞI

Ulusal sorun gibi Alevi sorunu da demokratik sorundur ve şiddetle gündemdedir. Bu açıklığa kavuşturulunca, "sol"ların *Kavga*'ya yaptığı "Alevi şovenistliği" suçlamasının havada kaldığı görülür. Bazı arkadaşlarımızın "aman Aleviceleşmeyelim" kaygısı da Marksist teoriyi ve politikayı iyi kavramamaktan geliyor.

Alevilerin demokratik hakları çerçevesinde düzenlenecek her eyleme (panel, konferans, Şeyh Bedreddin kampanyası, dernekleşme vb.) öncülük etmek, konunun derinliğini ve önemini arkadaşlarımızın kafasında biraz daha açacaktır. Bu açıdan Demokratikleşme ve Alevilik panelinin büyük katkısı olmuştur.

Tabii, önderlik, salt doğru politikaları ortaya koymakla gerçekleştiremez. Yığınları harekete geçirecek karizmaya sahip kişilerin (doğal liderlerin) görüşlerimize kazanılması çok önemlidir. Bizim doğru görüşlerimizin varlığı, taban çalışmasında ve bireysel ilişkilerde dönüştürücülüğümüz o zaman büyük güç kazanır. İşçi-Alevi yığınlarla sıcak bağlar

kurmaya ve geliştirmeye hız vermeliyiz.

İSMAİL GÖKÇEN, İSTANBUL

ÇAYIROVA CAM

Geçen sonbaharda Çayırova Cam Sanayi A.Ş.'ne geçici işçi olarak girdim. Benim gibi 20 kişiye daha sözleşme imzalatıldılar ve özel dispanserden çekap yaptırıldılar. Bu bana 400 bin liraya mal oldu.

Saat ücreti brüt 4250 TL'dan, 3 vardiya üzerinden çalıştık. Birkaç aylık bu dönemde, birçok arkadaş, "belki kadroya alınırsız" umuduyla kendisini tüketircesine çalıştı.

Yıl sonuna geldikimizde, 2.fırının kardan zarar ettiği, kapatılıp, üretimin daha ucuza malolacağı Baku'de kurulacağı açıklandı. İşveren brüt 4250 lira saat ücretine "pahalı" diyordu. Üstelik, aynı işi yaptığımız kadrolu işçilere verdiği yeni yıl zammını, ocak ayı sözleşme farkını da bize vermiyordu. Fabrikada 22-23 aydır çalışan "geçici" işçilere rastladım. Sömürünün boyutlarına bakın!

Sendikalar, işçilerin tam da bu sorunlarını çözmek, sömürüyü sınırlandırmak üzere kurulmuş örgütlerdir. 22 aydır "geçici" işçilerin çalıştığı, üretimin kaydırılması nedeniyle işverenin tensikat hazırlığı yaptığı bu işyerinde sendika NE YAPIYOR?

SALİ CAN, İZMİR

ALEVİLİK

Mart ayı sonunda Ankara'da, Alevilikle ilgili sorunların tartışıldığı ve hükümetten bazı istemlerin saptanmasına ilişkin geniş bir toplantı yapıldı.

Toplantıda özellikle iki çizgi kendini gösterdi. Avrupa'dan gelen bazılarının ağırlıkta bulunduğu, Aleviliğin "din" olduğunu savunan çizgi ve başını

İzmir Hacı Bektaş Kültür ve Tanıtma Derneği'nin çektiği, "konunun din olmadığı, bir yol, felsefe, yaşam biçimi... bir insanlık kavgası" olduğunu çizgisi.

Seyahat şirketi sahibi Derviş Tur'un çevresi, beklendiği gibi "din, vatan, milliyet, devlet" edebiyatı yaptı. Yaklaşım farklılıkları, bu arkadaşların yanı sıra direnmesi, hedeflenen federasyonun pek de yakın süreçte oluşmayacağı, birlik-birliktelik kavgasının daha uzun zamana yayılacağı izlenimini veriyor.

İzmir Hacı Bektaş Kültür ve Tanıtma Derneği'nin eğilimi, ilk adımda (ağırlığıyla) Türkiye'deki aynı çizgideki derneklerden oluşacak bir federasyon kurulmasıdır. Türkiye'deki derneklerden birçoğunun temsilcileri (Hacıbektaş Belediye başkanı vd.) genel koordinatör S.Özel'e, olası federasyon girişimi, çeşitli konularda karar verme, federasyon başkanlığı gibi çeşitli konularda onay veriyor.

Yakında kongre yapacak olan İzmir derneği, kurulu derneklerden başka, Manisa, Turgutlu gibi yakın ve çalışma potansiyelinin olduğu Çanakkale, Balıkesir, Edirne gibi uzak yörelerde Alevilerin kendi derneklerini kurmalarının teşvik edilmesini, onlara destek verilmesini öngörüyor. Ayrıca, İzmir içinde de temsilcilikler düşünüyor.

AŞIK BİGANE

ALEVIYİM BEN

Aleviyim, İngiltere'de *Kavga* okuyucusu ve aboneyim. Dergiyi çok beğeniyor, başarılar diliyorum.

Özüm doğru sözüm doğru Aleviyim ben Alevi Kinle bakmaz gözüm doğru Aleviyim ben Alevi

İşçi sınıfı ile Aleviliği musahib etmede mütevazî bir adım

KASETİMİZ KASETÇİLERDE

Londra Halk Müziği Çalışmaları Merkezi'nin yeni ürünü

R.Yürükoğlu yönetimindeki Talipler Halk Müziği Topluluğu'nun ikinci kaseti

Yapımcı ASM Müzik Üretim Ve Pazarlama

Arif Sağ hocamız ve dostumuza yardımları için içten teşekkürlerimizi sunarız

EMEĞİYSENİZ, SÖMÜRÜYE DUR DEMEKTEN, GERÇEK DEMOKRASİDEN, 1000 YILLIK GELENEĞİ GELECEĞE TAŞIMAKTAN YANAYSA, KAVGACIYSANIZ, KAVGA TEMSİLCİSİ OLUN!

Devrim ve demokrasi kavgasını işçi sınıfının dünya görüşüyle yükselten

KAVGA

temsilcilikler açmaktadır

İstekli okuyucularımız, özgeçmişlerini, ad ve adreslerini içeren yazılı başvurularını 2 fotoğrafla (6x9) birlikte, aşağıdaki adreslere taahhütlü olarak postalayabilir, telefonla ya da şahsen başvurabilirler.

Türkiye: KAVGA Merkez Bürosu: Piyerloti Caddesi, No: 17/4, Çemberlitaş, İstanbul. Telefon: (1) 516 84 64

Avrupa: KAVGA Avrupa Temsilciliği, Murtaza Dersimli, P.O.Box 1822, N1 Londra, İngiltere

İŞÇİ MUHABİRLER YAZIYOR

Dersim'dir benim yurdum
Doğru yolda hep yürüdüm
Dedemden aldım öğüdüm'
Aleviyim ben Aleviyim

Hacı Bektaş Pirim benim
Anadolu yerim benim
Aleviler canım benim
Aleviyim ben Alevi

Biganeyim darda kalsa.
Çaresiz bin derdi olsa
Can dostların nerde varsa
Aleviyim ben Alevi

MELİH KARA, İZMİT

MESLEK LİSESİ

Körfez ilçesindeki Meslek Lisesi'nde teknoloji hocası Ali Yılmaz, freze atölyesi hocalarından Ensar Odabaş, tesviye bölümünün tüm hocaları, onları bırakın okul öğretmenlerinin çoğu dincidir. Normalde atölyenin içinde gazete okunmaz, hocalar kızar. Ama *Zaman* gazetesi okuyabilirsiniz.

Geçenlerde, Ali Yılmaz, ders yerine Cezayir'deki dinciler hakkında "sohbet" yaptı. Öğrencilerin cuma günleri camiyi doldurmalarının "çok hoşuna gittiğini" anlattı. İkinci derste bizi serbest bıraktı, gitti başka bir sınıfta din propagandası yaptı.

Okulun atölyesindeyiz, günlerden cuma. Tesviye bölümü şefi Ayhan Koşdurma geliyor, "çocuklar cuma namazına gidiyosunuz değil mi?" "Cumalara kimler gidiyor, parmak kaldırsın bakıim". Parmak kaldırmayanlardan mazeret istiyor.

Biraz da okuldaki milliyetçiler üzerinde duralım. Okulun muhasebe işlerine bakan adam, Kürt kökenli bir "Türk milliyetçisi". Bütün "milliyetçi" hocaları tanıyor. Sık sık yazıhanede buluşuyorlar. Okuldan fazla uzak olmayan bir yerde "Bizim Ocak" denen bir yerleri var, oraya öğrencileri çekmenin yolunu da bulmuşlar, çeşitli derslerden bedava "kurs" veriyorlar.

Okulda Alevi öğrencilerin durumu kötüdür. Dincilerin ve faşistlerin arasında kalmış durumdadır. Aleviliğin takkiye ilkesine sığınanlar çoğunlukta. Oysa, ürkekliği üzerlerinden atıp

örgütlenmeleri, göğüslerini gere gere Aleviyiz demeleri lazım. Dinci-milliyetçi ittifakının okulda yarattığı baskı ortamına ancak böyle son verilebilir.

BEKTAŞ TOSUN, HOLLANDA

SOMUT KANIT

Kavga dergisini severek okuyorum. Alevilik konusunda bilimsel yaklaşımınızı seviyor ve destekliyorum.

Türkiye'de ve Avrupa'da Alevilik adına diyanet işleri ve devletle içiçe olanlara, üyesi ve kurucusu olduğum Hollanda Alevi Bektaş Kültürünü Tanıtma Dernekleri Federasyonu da (Hak-Der) karşı çıkıyor.

Düşünce ve kısa araştırmalarımı, şiirlerimi ileride size yollayacağım. Ama şimdilik, siz dostlardan Şeyh Tekkeşinoğlu'nun adresini bana göndermenizi rica ediyorum. Ben Yozgat'ın Bahadın kasabasındayım. Bizlerin dip soy ismi Tekkeşinoğlu! Biz Bahadın'a Zile'nin bir köyünden, oraya da Tunceli Ovacık'tan gelmişiz! Burada amacım soysop, ırk, milliyet vb. meselesi değildir. Osmanlının toplumları nasıl bölüp parçaladığına ve "Anadolu Halk Ayaklanmaları"na ilişkin araştırmalarıma, kendi çevremi somut kanıt göstermeme yarayacaktır.

OZAN ÖNCÜ

KIZILBAŞLAR

Adamlar diyorum
Dağ gibi yürüyorlar
Çıplak ayakları üzerinde

O ayaklar ki
Yüzyıllardır çiğniyor
Anadolu'nun toprağını taşıyor
O ayaklar ki
Hep bir önceki isyandan çıkmış gibi
Yoldaşlarının kanı üstünde

Adamlar diyorum
Dağ gibi yürüyorlar
Kışsa,
Ben diyeyim domuz
Siz deyin manda gönünden
Çarıklar üstünde
Omuzlarına kıldan bir çul atmışlar
Başları sarıklı
Sırtlarında çapraz asılmış
tahta kılıçlar
Gerçeğe dönüşmeye her an hazır

Anlayamazsın.
Yazsa,
Bakır rengi parlar vücutları
Usturaya vurulmuş pırl pırlıdır
kafaları
Kızıl çehrelerinden
Söğüt dalları gibi bıyıkları sarkar

Adamlar diyorum
Dağ gibi yürüyorlar
Deviriyorlar köyleri arkalarına
Deviriyorlar geceyi gündüzü
İnce bir ışık gibi giriyorlar
Kapılardan içeri
Oturuyor, bağdaş kuruyorlar
Önlerine kara yulaf ekmeği
Bakır kaplarda ayrı ayrı konuyor
Kadınlar, gelinlik kızlar, çocuklar
Daire oluyof etraflarında
Konuşuyorlar.

Öz Türkçe konuşuyorlar
Ali'yle başlıyorlar söze
Göğüslerine, ağzlarına
Avuç içlerini vurarak
on iki imamı zikrediyorlar
"Pirimiz" diyorlar,
"Hünkar Hacı Bektaş Veli"

Bir rüzgar esiyor kandil ışığında
Toprak duvarlar sarsılıyor
Top gibi ışık düşüyor geceye
Kavak dalları eğiliyor
Akan sular duruluyor
Omuzlar sallanıyor
yumruklar göğüsleri dövüyor

Hu çekiliyor
Liderlere hu, şehitlere hu
Taşıyla toprağıyla Anadolu
Ormanlar hu deyip inliyor:

Abası yanık bir derviş
Hiçbir diinde eğlenmemiş
Kabe de Allah da neymiş
Hu demiş insana eğilmiş

Hu çekiyor insana doğa

Adamlar diyorum
Sultan buyruklarıyla kıyamet
iplerinde
Kızılbaş vücutlarının sallandığı
Ve zulmün tebdili dolaştığı
Sokakların koynuna

sevda gibi sokuluyorlar
Sevda gibi düşüyorlar esnaf içine
Sevda gibi giriyorlar halk
kahvelerine
Söğüt bıyıklı yeniçeriler hu çekiyor
Hu çekiyor Ermeniler, Yahudiler
Hu çekiyor yetmişiki millet
Hu çekiyor milliyetsiz yetmişiki millet:

Kalkalım bir semah eyleyelim
Sırt sırta el ele verelim
Dirliğe düzene yürüyelim
Hu diyelim insana hu

Adamlar, diyorum size
Dağ gibi yürüyorlar
Dün isyandan çıkan kanlı ayaklarını
Bugün isyanın içine koyarlar
12 Şubat 1992

DÜNDEN GÜNE GÜNDEN YARINA
KAVGA

■ Aylık dergi. ■ Sahibi: Genel Ajans Ltd. Şti. adına H. Yılmaz ■ Sorumlu yazı işleri müdürü: Süha S. Demirci. ■ Yazışma adresi: Merkez yönetim bürosu: Piyerloti caddesi, 17/4, Çemberlitaş, İstanbul. Tel: (1)516 84 64 ■ Temsilcilikler: Ankara: Gürkan Gür, PK 216, Cebeci. ■ Antakya: Ali Koyun, Yeşilova Mahallesi, Ümit Sokak, No:10 Serinyol. ■ Antalya: Ahmet Aydın, Özgürlük Mah. Reisi Kaplan Cad. Toros Apt. No:47/B. ■ İzmir: Adnan Ayhan, 3.Beyler Yaparsoy İşhanı, kat 5, No:505, Konak ■ İzmit: Ayhan Kardeşler, Yüksel İşhanı, İstasyon cad. Yavuz Sok. No:24 Kat 4 ■ Manisa: Yaşar Yervi, Yeni Mah. Başaran Cd. No:52, Manisa ■ Mersin: Mehmet Yılmaz, Bahçelievler Mah. 346 Sok. Dincer Apt. No:3/7 P.K.3, Pozcu ■ Silifke: Cihangir Akdemir, Say Mah. 535. Sok. No:33, Silifke ■ Sivas: Hüseyin Çolak, Ali Baba mah. 32.Sok. No:23, Sivas ■ Turgutlu: Nerman Karabulut, Altay Mah. Akgün Sok. Kat1 No:2, Turgutlu ■ Avrupa Genel Temsilciliği: Murtaza Dersimli, P.O.Box 1822, Londra N1, İngiltere. ■ Diğer yurtdışı temsilcilikleri: Fransa: Şanver Şen, c/o 37 Rue d'Hauteville Paris 75010. ■ Almanya-Frankfurt: Şirin Günel, Neuhof Str. 13, 6 Frankfurt am Main 1. ■ Almanya-Münih: Hikmet Yalçın, Lessing Str. 41, 8047 Karlsruhe. ■ İsviçre: Ahmet Kısa, 7 Rue de Lancy, 1227 Carouge, Cenevre. ■ Hollanda: Tayfun Hüseyin Keleş, Postbus 5856, 3008 AW Rotterdam ■ Avustralya: Cemil Alkan, P.O.Box 106, Auburn 2144, Avustralya. ■ Basım öncesi hazırlık: Genel Ajans. ■ Baskı: Metinler Matb. ■ Dağıtım: GAMEDA. ■ Gönderilen yazıların yayınlamayp yayınlamama ve tersine bir istek belirtilmedikçe düzeltme ya da kısaltma hakkı dergimize aittir. Hiçbir yazı geri verilmez. ■

■ Yıllık abone bedelleri: Yurtiçi: 80 000TL, İngiltere: 17 Sterlin, Almanya: 80 DM, Fransa: 200 FF, Hollanda: 60 HFL. İsviçre 65 SFr, Amerika 53 \$ Avustralya: 53 \$ ■ Havaeleler için hesap: Yapı ve Kredi Bankası, Akşaray Şb. Genel Ajans, Hesap No: 3549-3

KAVGA'NIN İÇİNDEN

4 SINIFIMIZIN GÜCÜNE GÜVENİYORUZ
Muzaffer Aladağ

6 SENDİKALARDAN İZLENİMLER
ORSAŞ grev ziyareti, Tümtis ve Petrol-İş söyleşileri, Belediye-İş genel kurullarının değerlendirmesi

8 ÇEK-AL
R. Yürükoğlu, PKK, İşçi Sınıfı., Marksizm ve Laiklik
Mercan Köklü, Kürt İdeolojik Platformu
Oktay Bozdağ, TKP ve Kürt Sorunu

17 BOYNUZUMA TAKILANLAR
Yalçın Küçük üzerine *A.Geyik*

10 SİNSİ ÇABALAR SAHİPLERİNİ YARALAR
Nurten Keskin, Aleviliği devlete yamamak isteyenlerin 'eleştirilerini' yanıtlıyor

12 HUKUK
Av.Ali Yıldırım, MGK ve demokrasi.

15 1 MAYIS, 1 MAYIS...
Türkiye ve yurtdışındaki 1 Mayıs kutlamalarından son dakika haberleri

16 MİLLİ GURUR
Nazım Hikmet'in Şeyh Bedreddin Destanı'na yazdığı Zeyl

20 ŞEYH BEDREDDİN'E ANITMEZAR KAMPANYASI
Son haberler

İŞÇİ MUHABİRLERE ÇAĞRI

KAVGA, haksızlığa, sömürüye diş bileyen emekçilerin platformudur.

KAVGA'yı besleyen, yayan *aktif okuyucu*, yani *işçi muhabir*, *KAVGA*'yla okuyucusu arasındaki iletişim kanalıdır.

KAVGA, işçi sınıfının görüşlerini, savaşımlarını programını yansıtırken, haber ve bilgileri doğru olarak, kavganın bizzat içinde olanlardan, *işçi muhabirlerden* alır.

İŞÇİ MUHABİR, haberini kısa ve basit cümlelerle kaleme alır. Gereksiz "devrimci" edebiyattan kaçınır. İşçi muhabir planlı, hedefli çalışmalıdır.

Okuyucunun görüş ve eleştirilerinin iletilmesi de işçi muhabirin görevlerindendir.

Okuyucu çevresi büyüyüp abone sayısı arttıkça, işçi muhabirler, *İŞÇİ MUHABİR GURUPLARI* olarak biraraya gelir.

YAKIN hedefimiz, tüm Türkiye'de *KAVGA*'cı işçi muhabirler ağı yaratmaktır.

Sınıfımızın gücüne güveniyoruz

Devletler yıkılıyor, rejimler değişiyor ama, ülkelerin *tarihsel* coğrafyası büyük ölçüde sürekliliğini koruyor. 19.yüzyıl Osmanlı'sının jeopolitik konumu ile Türkiye'nin bugünkü konumu arasındaki benzerliğe bakın. "Sol" uyuyor, burjuvazi ise bunun çok iyi farkında. Bu olgudan *tüm gücüyle*, "jeopolitik" ve "tarihsel bağ" kavramlarına dış siyasetinde *aktif* içerik kazandırarak, emperyalistleşme yolunda yararlanmaya çalışıyor.

Acele ediyor. Uluslararası ortam kendisi için hiç bu kadar uygun olmamıştı. Sosyalist sistem çökmüş, tüm dünyada ağırlaşan bir gericilik dönemi yaşanıyor. Uluslararası dengeler yerinden oynamış. 5 yıl önce aklından bile geçmediği olanaklar önüne serilmiş.

Burjuvazi, nesi var nesi yoksa bu durumu değerlendirmeye seferber etmiştir. Koç, eski Doğu Almanya'da kurulu Toshiba TV fabrikasını satın aldı. Fabrikanın pazarı Uzakdoğu. Sabancı'nın Kordsa şirketi Mısır'da, Malezya'da fabrika açtı. "Pazarı başkalarına kapırmak istememişler". Netaş Özbekistan'da telekomünikasyon yatırımı yapıyor. Çayirova Cam, bir fırını olduğu gibi Baku'ye taşıyıp orada üretime geçmeyi kararlaştırdı. Gerekeceği "daha ucuz üretim"!

Hem risk büyük olduğu, hem de en büyük zayıflıkları dış yatırıma büyük kaynaklar ayıramamaları olduğu için, kapitalist organizasyon-işletmecilik bilgisini, bilincini ihraç etmeye ağırlık veriyorlar. Özbekistan'dan Kafkasya'dan, Bulgaristan'dan adam getirip "eğitiyorlar". Orta Asya'da, tamamıyla içpazara yönelik üretim yapacak, *orada* sermayeyi biriktirip büyüyecek örgütlenmeler kuruyorlar.

Kimse "istisnadır" diyemeyeceği bu veriler, TKP'nin 1970'lerin ortalarından bu yana üzerinde durduğu "Türkiye kapitalizminin emperyalistleşme aşamasında olduğu ve iç-dış siyasetin bu temelde belirlendiği" değerlendirmesinin doğrulanmasıdır. Yaşam, bunun tersini kanıtlamak için bilim dışı analizler yapan M.Sönmez gibi "araştırmacı"ların ve Marksizmi hiç öğrenmemiş "sol"ların uyduruk teorilerini yerlebir ediyor.

Tabii, burjuvazinin bu girişimleri sancısız gerçekleşmediği gibi, sermayeler arası kapışmayı da azdıyor. Geçen yıl Sovyetler'de konut ihalesi sırasındaki Almanya-Türkiye kapışması, geçenlerde Orta Asya pazarı yüzün-

Burjuva devletin varlığını tehdit etme güç ve yeteneğine sahip tek toplumsal güç Türkiye işçi sınıfıdır

Muzaffer Aladağ

den yineleni. Kendilerine "PKK-insan hakları-Alman silahları" konularını gerekçe yapan tarafların kavgası oldukça sert geçti. Türkiye, Amerikancı Özal'ın sert açıklamalarıyla körüklenen bu kapışmadan, emperyalist paylaşım konusunda Almanya'yla ciddi çelişkileri olan ABD, İngiltere ve Fransa burjuvazilerini yanına alarak çıktı. Hem de, Kürt sorununda bu ülkelerin derece derece desteğini alarak yıllardır çözemediği bir düğümü en azından gevşetti.

Diplomatik kriz, şimdilik buzdolabına kaldırıldı. Ancak, çatışmanın yeniden patlak vermesi kaçınılmazdır. Orta Asya'ya da gözünü dikmiş olan Almanya, hem kendisi emperyalistleşmeye çalışarak, hem de ABD ve ötekiler için bölgeye atlama tahtası işlevi gören Türkiye'nin üzerine yürümek zorundadır. Kavgaları emperyalist paylaşım kavgasıdır.

Türkiye burjuvazisi, bu tür kapışmalardaki ekonomik güçsüzlüğünü - ihracatının %25'i ve ithalatının %16'sı Almanya'yla gerçekleşiyor, "Almanya'yı boykot" edemez - uluslararası arenada "jeopolitik konumuyla tarihsel bağlarını" açık artırmaya çıkararak kapatmaya çalışıyor. Dış siyasetin olağanüstü hareketlenmesinin önemli bir nedeni budur. Orta Asya cumhuriyetlerinden Japonya'ya, AT ülkelerinden ABD'ye, Suriye'ye varıncaya dek yoğun bir diplomasi trafiği yaşanıyor. Kimine güler yüzlü "yardım, destek" vaatleri, kimiyle de açık diplomatik çatışma, pazarlık ve tehdit... Kilit sözler: Orta Asya, Kürt sorunu ve terör!

Bu sözler, egemen sınıfın birbiriyle bağlı ciddi sorunlarını, açmazlarını

anlatıyor. Türkiye kapitalizminin son 20 yıldır olgunlaşan emperyalistleşme aşamasında bugün olduğu nokta budur. Dış siyaset, iç siyaset, *herşey* bu çerçevede gerçekleşmektedir.

Burjuvazinin sorunları

Dünya dengelerinin yerinden oynaması, Türkiye burjuvazisinin önünü açarken, Kürt hareketleri için de yeni fırsatlar yarattı. Harekete geçen burjuvazi, bir yandan Barzani'nin (anti-PKK olmaları koşuluyla) Kuzey Irak'taki 30 km.lik şeride yerleşmesine "izin verdi". Bir yandan da, ABD'nin bunaltıcı baskısının yardımıyla Suriye'ye yüklendi.

Burjuvazinin Kürt sorununa ve teröre tutumu, geniş halk yığınlarını kendi emperyalistleşme hedefine kazanma isteği ile de bağlıdır. 12 Eylül 1980 öncesinde benzer bir mizansenle Güneydoğu'da ve büyük kentlerde terörün tırmanmasını sabırla özendiren burjuvazi, "şehitlerle" kendini acındırmayı hiç ihmal etmedi. PKK'yı "ayaklanmaya" zorlarken de, Şeyh Said isyanındaki gibi "çıbanı erken patlatma" taktiği izledi. Amacı, PKK'yı ve solun burjuva devletin varlığını hiçbir zaman tehdit etmemiş olan bireysel terör eylemlerini, Türk milliyetçiliğini (hem de toplumsal meşruluk kazandırarak) "şahlandırmada" kullanmaktır. Demirel'in "toplumsal irade" dediği budur. Yürütülen peşin infaz-kitlesele imha operasyonlarında bilinçsiz insanların devletin cinayetlerine alkış tutmaları bu açıdan önemlidir.

Egemen sınıfın taktiğinin asıl hedefi, işçi sınıfıdır. Burjuvazi, Türk-Kürt

emekçilerinin arasına kama sokarak ve devrimci düşmanlığını körükleyerek, işçi sınıfını bölmeyi ve devrimcilerle arasını açmayı hedeflemektedir. Çünkü, burjuva devletin varlığını tehdit etme güç ve yeteneğine sahip *tek* toplumsal güç Türkiye işçi sınıfıdır.

Yaşam koşulları her geçen gün daha da kötüleşen işçi sınıfı ise, sorunlarının hemen bugün çözülmesini istiyor. Seçim vaatlerinin yerine getirilmesini istiyor. İş güvencesi, işçi sağlığı önlemlerinin alınması, işsizlik sigortası istiyor.

Halkın, burjuvazinin vaat ettiği (ve yerine getiremeyeceği, getirmeyeceği açık olan) birçok konuda istemleri yükseltmesini burjuvazi, devlet terörüyle halka gözdağı vererek, işçi sınıfını bölücü-parçalayıcı girişimlere hızlandırıp milliyetçiliği körükleyerek yanıtlıyor. Bunda en büyük dayanağı da, dünya çapında gericilik döneminin varlığı, sol hareketin felç olmuş olmasıdır.

Ancak, terör, burjuvazinin sürgit kullanabileceği bir yöntem değildir. Biriktireceği halk tepkisi müthiş olur. Öte yanda işçi sınıfı, son onyılların acı tecrübeleri ışığında, birliğini kısıncılıkla korumaktadır. Türk milliyetçiliğine de Kürt milliyetçiliğine de prim vermemektedir. Safları terkeden, sosyalizmden uzaklaşan kesimler de, şahsiyetiz küçük burjuvazinin "işçi sınıfı korkaktır" buyuran Yalçın Küçük gibi evlatlarıdır.

Evet, her dönemde cesaretini ve mücadele azmini kanıtlamış tek sınıf olan işçi sınıfı, bugün tersten esen rüzgara pabuç bırakmıyor.

Her gericilik döneminin devrim biriktirdiği bilinci ona yaşamın öğrettiği birşeydir. Dünya ekonomik krizi Almanya, Japonya gibi güçlü ekonomileri de içine almıştır. Türkiye'nin "ben ekonomik gerilemeye girmedim" diyecek hali yoktur. Öyleyse, işçi sınıfının yaşam koşulları daha da kötüleşecek, toplumsal öfke büyüyecektir.

Bu ortamda, Marksizmin Türkiye'de devrimcilere gösterdiği yol, "*kahramanlara değil, kahraman sınıfın gücüne güvenmek*"tir. İşçi sınıfıyla ve Alevilikle sınımsız bağlanmak, Türk ve Kürt milliyetçiliğiyle ödünsüz savaşmak, ezilen-sömürülen yığınları burjuvazinin terörüne, yasa tanımazlığına karşı, EKMEK, DEMOKRASİ VE ÖZGÜRLÜK için harekete geçirmektir. Örgütlenmek, örgütlenmek! Görev budur! ●

Marksizmin gösterdiği yol, işçi sınıfı ve Alevilikle sınımsız bağlanmak, milliyetçilikle savaşmaktır

Zonguldak ilinde de 1973 sonrası atılımı hissediliyordu. Bu atılım, 1975-1976'da önce gençlik örgütlenmesi İGD ile açığa çıkıyor, peşinden İKD, Tüs-Der ve diğer meslek ve kitle örgütlerinin çalışmaları yoğunlaşıyor.

1978-1980 sürecinde oportünist eğilimin Leninist örgütlenme ve çalışma anlayışına ağır bastığı, 1981 operasyonu ile açığa çıktı. Maden ocaklarında ve kitle örgütlenmelerinde yığın bağları, sempatican halka "partiye üye yapılmış"tı. Tutuklamalardan sonra yığınla bağlar koptu. Ancak 1973 Atılımının sınıf ve kitlelerde olumlu mirası kaldı.

1983-1987 sürecinde cezaevinden çıkan arkadaşlarla yürütülen çalışma, yeniden meyve verdi.

1987'den sonra, ihanetin İzmit cephesinden Cengiz Altınok, "tencere pazarlamacı" kimliği ile, bu yapıyı hiçe sayarak bir kısım sallabaşla yeni bir yapı oluşturdu. Operasyon'da ihanet edenler, cezaevlerinde hainlik yaparak karşı-devrimci konuma düşenler, "mühür bizde, Süleyman bizim" dediler. İhanet çetesi il düzeyinde insiyatifi eline geçirmişti.

Mengen barikatından Zonguldak Destanı'na

TTK ile GMİS'in 1988-1990 toplu iş sözleşmesi sürecinde, yönetimdeki sarı-gangster yapı alttan zorlanmış, Karadon, Kozlu, Üzülmüş, Asma, Armutçuk ve Merkez işyerleri ve Amasra'yı kapsayan "toplu sözleşme komiteleri merkez konseyi" oluşturulmuş, toplu sözleşmeye getirilen alternatif öneriler, 11 bin imza ile sendika genel merkezine sunulmuştur.

Bu olumlu çalışmalar, delegeler ve şube yönetimlerinde, hatta genel merkezde değişime neden olmuştur. Önceki yönetimde üye olan Şemsi Denizer genel başkanlığa seçilirken, işçiyse sendika yönetimi arasındaki kopukluk, diyaloga dönüşmüştür.

1990-1992 toplu sözleşme sürecine gelindiğinde iktidarın tehdit ve şantajları sökmemiş, Zonguldak işçisi ayağa kalkmıştır.

Bu süreçte dünyada ve ülkemizde revizyonizmin ihanetçi yüzü daha da açığa çıkmıştır. İleri unsurlar şaşkınlık içindedir. Haydar Kutlu ekibi, Stalin'e saldırıdan Marksizm-Leninizm'i "aşmaya"

Destan yazan işçi yatağı Zonguldak

kadar bu sürece "katkıda" bulunmaya çalışıyor.

"Emperyalizmin vahşi olmadığı" tartışılıyor. Kapitalizmin "demokratik" yanlarının ağırlığı ölçülüyor. İşçilerin zincirlerinden başka kaybedecek şeylerinin *olduğu*, sınıflar arasındaki duvarların *kalktığı* ileri sürülüyor.

Özal Zonguldak işçisinin haklı istemlerini "madenleri kapatırım"la tehdit ediyor. Ve toplu sözleşme süreci kilitleniyor. GMİS genel başkanı Şemsi Denizer ilk çalıştığı Gelik ocağında direniş örgütüyor. 12 Eylül 1990'da 16-24 vardiyası ocağa inmiyor. Eylem Karadon'a ve 13 Eylül'de de Kozlu, Amasra, Armutçuk bölgeleri ve Merkez şubelerine yayılınca, Şemsi Denizer'in kontrolünden çıkıyor. Denizer, bu sefer eylemi durdurmak için gayret sarf ediyor.

İktidarın işçi düşmanı politikası ve şantajıyla kilitlenen toplu sözleşme süreci, burjuva muhalefetin de üstüne basarak yükseldiği bir noktaya tırmanıyor. Ancak işçiler "grev!" diyor.

Madencinin destanı, başkalarının korkusu

Tarih 30 Kasım 1990. İşçiler yürüyor. Zonguldak'ın nabızı işçiyse birlikte atıyor. Yürüyüşler hergün biraz daha disip-

VOLKAN KIZILÇAĞ

linli ve politize devam ediyor. Bu arada TBKP il kongresinin yapıldığı lokalin önünden yürüyen işçiler "vur vur inlesin Çankaya dinlesin, işçiler el ele genel greve" sloganları atarken, Nabi Yağcı (H.Kutlu) incilerini döktürüyor: "İşçi popülizmi yapmayalım." Zonguldak'lı TBKP'liler zor durumda. İşçiler suratlarına tükürüyor.

Bölgeye CIA ajanlarından, burjuva muhalefete kadar büyük bir ilgi var. Solun anarşist, Troçkist, sivil toplumcu tüm bayları, eline pankartı alan işçilerin önüne geçip nasıl "öncü" olduklarını gösteriyorlar.

1981 operasyonu ile bölgeden uzaklaşmış veya partiden kopan TKP'liler de bölgeler. Kimisi ağırlığıyla bir güç yaratıyor, kimisi heyecanlı, "bu eylemden örgüt çıkar" diyor. TKP sempaticanı ve TBKP sürecine bizim gibi girip ayrılanların bir kısmının, "yürüyüşü yönlendiren birçok insan bizim insanlarımız" diye sevinçten gözleri yaşıyor. İyi niyetli değerlendirmeler. Hem gelişen süreci etkilemeye çalışıyor, hem de insiyatifi sınıf güçlerinde olmadığı bilinciyle temkinli davranıyoruz.

Derken, 3 Ocak: Türkiye çapında işe gitmeme eylemi.

4 Ocak: Zonguldak- Ankara yürüyüşü başlıyor.

İşçi sınıfı gerçekten tüm Zonguldak'ı sürükleyerek götürüyor.

Yürüyüş kolu sendikal olarak kontrol edilebilirken, Karadon mevkisinde, sendikanın profesyoneli Ö.Aker'in akıl hocalığında Şemsi Denizer örgüt zincirini koparıyor. Artık eylem onun liderliğindedir. Devrek, Mengen konaklamasından sonra, dağınık ordu durumundaki 100 binlik kitle, devletin bariyeriyle karşılaşılıyor. "Öncü" olduklarını ispat etmeye çalışan sol gruplar şaşkın, burjuva muhalefet - karakteri gereği - teslim. Ve Bolu'da Şemsi Denizer işçileri bakanı ve başbakanla görüşüyor.

Bir söylentiye göre, Denizer'in önüne işçileri bakanı tarafından MİT'in verileri konuyor. Geçmişte siyasetle "ilgilendiği", özel zaafı hakkında bilgiler... Ve bu andan itibaren *geri dönüş süreci* başlıyor.

Kozlu Grizusuna nasıl gelindi?

Yüz bin işçi ve aileleri geri döndürülmüş, toplu sözleşme süreci bitmiştir.

Denizer, daha toplu sözleşmeden kazanılan haklar uygulanmaya ve işçiler birikmiş

sözleşme farklarını almaya başlamadan, Sarıyer'den arsa satın alıyor. Ve kiminle, nerede, nasıl kurulduğu bilinmeyen bir "kooperatif" olayı! Sendikaya ait bir dinlenme tesisinin ucuza satıldığı'nın tartışmaları sürerken, sendika matbaasının GYK üyesi Selahattin Ataman'ın amcası oğlu Hasan Ataman'a (eski TKP'li) satılması.

Toplu sözleşme sonrası kazanılmış haklar verilmiyor. İşçiyse sendikanın ilişkileri *kopuyor*.

Seçimlerde seçilemeyen ve sendikaya dönen Şemsi Denizer, uygulanmayan toplu sözleşme maddeleri, Maden Koop, Yapı Koop ve yolsuzluklar hakkında tabandan gelen eleştirileri "çatlak ses, provokatörlük" olarak niteliyor ve yönetim içinde tasfiyeye girişiyor. Tabanın, sözleşme sürecine iç sorunları çözmüş olarak girmek amacıyla yükselttiği "erken genel kurul" istemiyle 1 Mart 1992'de toplanan olağanüstü genel kurulda, yöresel motifi kullanarak kendisiyle uyumlu bir yönetim oluşturuyor.

Tam da bu günlerde Karadon'da grizu sinyalleri veriliyordu. Ancak Şemsi Denizer'in "uyumlu" dediği *uzlaşmacı* ekip, işçinin uyarılarına kulak tıkadı.

Kozlu üretim bölgesinde, işveren ve sendikanın işgüzarlık yarışı nedeniyle *üretim zorlaması* vardır. İşçiler grizunun varlığına rağmen maden ocağına sokulmuştur. Bölgede çalışan Macar ve Polonyalı ekip içeriden apar topar çıkıyor! TTK genel müdürü ocağa inmiyor!

Katliamdan sonraki açıklamalar çelişkilidir. Grizu gazı 29 saniyede birikip patlamaz. Resmi açıklamaya göre bile 115 işçinin *toz ve gaz zehirlenmesinden* öldüğü görülüyor. Gümrükten ancak faciadan sonra alınan maskeler işçiyse daha önce dağıtılmış olsa idi, bu işçiler ölmeyecekti.

Bu iş cinayetinde, Şemsi Denizer ve GMİS yönetiminin iktidar kadar *payı* vardır. Çünkü, 1990-1992 toplu sözleşmesinden sonra, ücret ve sosyal hakların *eksik uygulanmasında*, işçi sağlığı ve iş güvenliği sorunlarının *ihmalinde*, işveren baskısında *İŞBİRLİKÇİLİK* vardır.

Zonguldak Destanı'nı yazan, tüm acıları göğüsleyen maden işçilerinin toplu sözleşme süreci 7 Temmuz 1992'de başlayacak. Madencinin kaderi kendi yaratıcı ellerindedir. ●

ORSAŞ grevini ziyaret

Kavga-İzmit, Kocaeli'nde ORSAŞ (Orman Ürünleri Sanayi AŞ) işyerindeki Özağaç-İş'in grevine bir dayanışma ziyareti örgütledi.

ORSAŞ, Gebze'ye bağlı Tavşanlı'da Esentepe mevkiinde kuruludur. Şişmanoğulları Tomruk Deposu'nda yaklaşık 160 işçi çalışıyordu. Ağustos 1991'de sendikalaşma çalışmaları (Hak-İş'e bağlı Özağaç-İş sendikası öncülüğünde) başladı. Eylül 1991'de yetki alındı. Bu sırada fabrikada işçilerin ücreti asgari ücret düzeyindeydi.

Sendikalaşma başlayınca işveren, damadı Uğur Çakmak'la, 20 yıllık işçisi Ömer Karasu'ya iki paravan "taşeron" kurduruyor. Greve çıkılmasına üç gün kala işçilere "sendika greve çıkacağından dolayı taşeronların iş aktini feshederek işi durdurup işçilerin de iş aktini feshediyorum" diye bir bildiri dağıtıyor. Oysa ortada taşeron işçisi yok!

Özağaç-İş sendikası oylama yapıyor ve 157 işçi 21 Şubat'ta greve başlıyor.

Grev hakkında bilgi almak için sendikaya gittik. Özağaç-İş yöneticileri, işverenin sendikayı tanımadığını, "sendikası köle" çalıştırmak istediğini, greve bu yüzden çıkıldığını anlattılar. İşveren masaya oturmuyor, hatta resmi arabulucu İsmet Sipahi ile bile görüşmüyormuş.

Özağaç-İş küçük bir sendika, işverenin yasadışlıklarına karşı zorlanıyor. Sendika mali sekreteri Kamil Tura'nın verdiği bilgiye göre, farklı yerlerde ORSAŞ'a bağlı 4 fabrika var ve işve-

**Kavga-İzmit temsilciliği
Orsaş grevine
dayanışma ziyareti
örgütledi. Tayfun Doğan
bildiriyor**

ren, grevdeki ORSAŞ'tan jandarma marifeti ile, "kemiklerinizi kırarız, kurşun sıkacağız" tehditleri arasında, TIRlarla mal çıkartıyor, diğer işyerlerinde (sendikası işçiler buralarda 3 vardiya çalıştırılıyor) işlettiyor.

Sendika, jandarma astsubayı Dursun'la ve uzman çavuş İbrahim Yavuz'un "kanun da mahkeme de benim, istediğiniz yere şikayet edin" dediğini kaydediyor. İşverenin grevdeki işyerinden mal çıkarma yasadışılığına karşı çıkan 4 grev gözcüsü dipçiklenmişler, olayı görüntülemek isteyen bir foto muhabiri tartaklanmış.

Yakın zamana kadar kamuoyunun Orsaş grevine ilgisi düşüktü. Bir tek Özçelik-İş Gebze şube kongresinde destek sözü verilmişti. Kavga-İzmit olarak Orsaş grevcilerine bir dayanışma ziyareti örgütlemeyi kararlaştırdık. Bu teklifimizi Özağaç-İş olumlu karşıladı.

İzmit, Gebze ve Gölcük'teki tüm sendikaları Orsaş'la dayanışma ziyaretine çağırdık. Gebze'de Petrol-İş, Otomobil-İş, Türk Metal, Kristal-İş ve Özçelik-İş'le, İzmit'te Petrol-İş, Türk Metal, Otomobil-İş, Belediye-İş, Selüloz-İş,

Laspetkim-İş, Çimse-İş, Özçelik-İş, Tekgıda-İş ve Gölcük'te Harb-İş ile ilişkiye geçtik. İlk etapta hepsi olumlu karşıladılar, ama 21 Mart'ta ziyaret günü gelince Türk Metal dışındaki sendikalar, çeşitli gerekçelerle Orsaş grevcileriyle dayanışma ziyaretine katılmadılar.

Ziyaret sırasında Özağaç-İş genel başkanı Abidin Özkaraaslan ve eğitim sekreteri Aydın İbrahimağaoğlu işyerinin önündeydi.

Türk Metal Gebze şubesi, Orsaş işçileriyle dayanışma eylemine Diler Çelik işyerinden 2 otobüs dolusu metal işçisiyle geldi. Diler Çelik işyeri temsilcisi, sendika yöneticileri ve eğitim uzmanı da aralarında idi. Onları bir süre sonra Kavga'cılar, İşçi Sağlığı Demeği üyelerini getiren otobüs izledi.

Ziyaretçileri Özağaç-İş genel başkanı karşıladı. Sözlerine "Kavga dergisinin düzenlediği ziyarete hoş geldiniz" diye başlayan Abidin Özkaraaslan, greve çıkma nedenlerini, karşılaşılan sorunları anlattı. Greve yalnız ekonomik talepler doğrultusunda değil, esas olarak anti-demokratik işleyişlere ve işverenlerin sendikasılaştırma politikalarına da karşı olarak çıktıldığını vurguladı.

Diler Çelik işyeri baş temsilcisi Gazi

Duyar da, yaptığı konuşmada Orsaş işçilerinin ve Özağaç-İş sendikasının mücadelesini sonuna kadar desteklediklerini, bu olayın geniş kitlelere duyurulması gerektiğini söyledi.

Ardından Kavga temsilcisi konuştu. Kavga'nın, sendikanın yapısına bakmaksızın işçi sınıfına hizmet ettiğini, bu dönemde işçilerin sendikaya sıkı sıkıya sarılması gerektiğini vurguladı. Yine Kavga'dan bir başka arkadaşımız, Orsaş'a daha örgütlü, daha yığınsal, davullu zurnalı bir ziyaret daha örgütlenmesi önerisini getirdi.

Orsaş greviyle dayanışma ziyareti, öteki sendikaların dayanışmasının yetersiz kalmasına karşı başarılı oldu. Ramazanda olunması, ziyaret saatinin geç oluşu gibi nedenler, Gebze Türk Metal'in

**İşverenin haksızlıklarına
karşı 6 Ocak'tan beri
militanca direnen
Yurtiçi Kargo işçileriyle
B.Dilber görüştü**

Bize direnişinizin nasıl başladığını anlat mısınız?

Bu firma 1982 yılında kurulmuş, ikinci yılda 4 şube kurmaya başlamış ve kısa sürede gelişmiş.

İşçi onun yapısını önceleri "demokrat" olarak gördü. İnsanların siyasi yönüyle pek ilgilenmiyor, 12 Eylül'de

içeride yatan insanları işe alıyordu. Ama giderek, "bakın başkası iş vermiyor, ben ise veriyorum" gibisinden bir duygu sömürüsüyle katmerli bir sömürü ağı gelişti.

Arkadaşlar ilk kez 1988-89'da sendikayla irtibat içine girmişler. İşveren güçlü olduğu için sendika diskalifiye ediliyor. O zaman 220 şube vardı, bir ucu Tatvan'da, bir ucu Edirne'de.

İşveren cephesi, "sendikalaşamazlar" zihniyetiyle hareket ediyor. Sendikalaşmak için, işletmede salt çoğunluğun sağlanması gerekir. Bir araya gelip salt çoğunluğu sağlamak çok zor.

Geçen yıl, sendikalaşma hareketinden dolayı 2 Aralık'ta 27 işçi işten atıldı. Bu tensikatin kıvılcımı tüm çalışanları sardı. 24 Aralık'ta 357 işçi vizite eylemine çıktı. Vizite eyleminin ertesi günü işveren 135 işçiyi işten attı.

Bu saldırı, Yurtiçi Kargo işçilerinin sendikalaşma hareketini iyice alevlendirdi. 6 Ocak'ta çalışan işçilerle işten atılan işçilerden oluşan büyük bir kitle, -

TÜMTİS ÜYELERİ KONUŞUYOR

Haydi dayanışmaya!

İstanbul'da sayımız 400'ü geçkin - direnişe başladı. Aktarım merkezlerinde (Levent, Topkapı, Altunizade) çalışanlar da bu direnişe dahil.

Önce işyerinin içinde direndiler. Sonra polis zoruyla işyerinin önüne atılınca çadırlar kuruldu. Her aktarımın önünde 45-46 gün kış-soğuk demeden geceli, gündüzlü çadırdaki kalındı.

Bir gece Topkapı'daki çadırdaydım. 40-50 kişi kadardık. Polis geldi. Çadırları yıkmaya gelen polis sayısı, abartısız 300'ün üzerindeydi. Bunlar bizim gördüklerimiz. Aynı şekilde diğer çadırlara da saldırmışlar. Altunizade, Levent, Topkapı.

Tabii işçiler çadırlar yıkılınca direnişi bırakmadılar. O gece bütün çadırlardan çıkanlar, yürüyerek, slogan atarak saat 11 sıralarında sendikaya geldiler. Sendika eski hanlara döndü. Yatak, yorgan, döşek yok, herkes bulduğu sandalyede ya da koltukta uyudu.

Bundan sonra çadırdaki hava sendika binamıza yansıdı. Ve ondan sonra firmamızın şube önlerine giderek, direniş çağrısı yaparak eylem sürdü. İşveren tarafı ya firmayı kapatacak - ki biz bunu istemiyoruz, işyerinin kapatılması sorunumuzu

çözmeyecek - ya da sendikalaşmayı kabul edecek.

İzmir'de 27 işçi tazminatlı, 165 işçi de tazminatsız işten atıldı. Bu direnişle bağlantılı mı atılmaları?

Artık direniş kıvılcım halinde yayılmaya başlıyor. Adana işçileri desteklemek için yola çıkıyor. Peşinden Ankara, İzmir, Diyarbakır, Gaziantep, Batman, Tatvan, eylem Türkiye'yi sarıyor. Güneydoğudaki şubeler kapatıldı. Çünkü iş yapamaz hale geldi. Şu anda firmanın iş düzeyi, direniş öncesine göre çok düştü. Bunu da polis desteğiyle sağlıyor.

Bugüne kadar işten atılan işçi sayısı ne kadar?

800 civarında.

Kaç işyerinde kaç işçi bu direnişe katılıyor?

250'ye yakın şube var. Tüm şubeler katıldı! Ama İstanbul'daki şube, Adana'daki tüm şubeler, Güneydoğu, Ankara'daki ve İzmir'deki tüm şubeler ilk etapta devreye girdi. Tabii hizmet sektörü olduğu için çok da vasıflı elemana gerek duyulmuyor, işveren işçiyi attıktan sonra

Demokrasi işçilerle gelecek

Nejat Yazıcıoğlu

Belediye-İş'in 28 ve 29 Mart'ta yapılan 1 ve 4 nolu şube genel kurulları, işçilerin burjuva partilerinden ne kadar uzaklaşmış olduklarını, sınıf bilinçlerini, yüksek bir örgüt disiplini taşıdıklarını, sosyalizme bağlılıklarını kanıtladı.

Demokrasi

Yönetime aday işçiler ve delegeler sözlerini hiç esirgemedi, diplomasiye başvurmadan, şube yönetimine, genel merkeze, divana eleştiriler yönelttiler. Yorumlar ve eleştiriler, sendikal düzeyden Türkiye ve dünya sorunlarına yükseldikçe, ilginç bir görünüm çıktı: İşçiler, "demokrasi" sözcüğüyle kendi aralarındaki ilişkileri, varolan ve olması gereken bir işleyişi tanımlıyorlardı.

Kuşkusuz bu nedenle, egemen sınıfla ve onun demokrasisiyle bağlantılı sorunlar, mücadele anlayışıyla ele alındı. 4 nolu şube genel kurulunda bir delege "sınıf ve kitle sendikacılığı" kavrayışının artık terkedilmesini önerdi. "Buradaki kitle sözcüğü bu-

lanıklık ve kargaşa yaratıyor, doğrusu sınıf sendikası olmalıdır" dedi. Bir başka delege "sosyalist sistemin çöküşünün, sosyalizmin haklılığını ve halkların geleceği olma konumunu değiştirmedigini" savundu.

İşkolunun sorunları

Belediye işçilerinin önemli güncel sorunları birbirleriyle içiçe geçmiş biçimde, işten çıkarmalar, belediye hizmetlerinin taşeronlar eliyle yürütülmesi, toplu sözleşme hükümlerine belediye işverenlerinin uymamalarıdır. Bunların doğal sonuçları işgüvencesi yokluğu, işsizlik tehdidi, kazanılmış hakların verilmemesi, sendikasılaştırma olarak ortaya çıkmaktadır.

İleri işçiler ve sendika yöneticileri, 1992 yılının toplu sözleşme yılı olması nedeniyle, işverenin, bu tutumuyla işçiler arasındaki dayanışmayı kırmak, onları teslim almak istediğini düşünüyorlar.

Sınıf duyarlığı

Delegeler, Zonguldak/Kozlu işçi kırmına karşı öfkelerini sergilediler. Sendika yönetimlerinin gerekli duyarlığı ve

desteği yeterince göstermediğini söylediler. Eleştiriler, İzmir belediye işçilerinin Ankara yürüyüşüne gereken ilginin gösterilmediği, yeterince sahip çıkılmadığı anlatılırken oldukça şiddetlenmişti.

Büyük çoğunluğuyla kökenleri Kürt halkından gelen, bir bölümüyle Alevi olan genel kurul delegeleri, burjuvaziye karşı nefretlerini dile getirirken, Kürt ve Türk ulusçuluğuyla zehirlenmemiş temiz bir işçi düşüncesi sergilediler. Belediye işçileri, Kürt halkının kurtuluşunun, tüm Türkiye'nin kurtuluşuyla içiçe geçmişliğini, devrimin yazgısının doğuda ve batıda "şu bizim işçi milletinin" ortak düşmana karşı birlikte kavgasıyla belirleneceğini birçok kez dile getirdiler.

Genel izlenimler, sonuçlar

Genel hizmetler işkolunun pek çok sorunu bu genel kurullarda ele alınmış, belediye işçilerinin Belediye-İş'i seçtiği ortaya çıkmıştır. Genel kurullarda, sendika içinde yürütülen tartışmaların kanıtlandığı demokratikleşme düzeyi de son derece önemlidir.

Belediye-İş 1 ve 4 nolu şube genel kurulları, burjuvazinin en demokrat kurumlarından bin kez daha demokratik toplantıydı.

Genel kurullarda yönetime aday olan işçi guruplarının aralarındaki farklılıklar, söz çalışma programlarına gelince oldukça azalmaktaydı.

Sendikal/demokratik haklar için kavgayı siyasal devrimle bağları içinde ele alan işçi gurupları, sınıfsız ve sömürsüz bir dünyanın habercileri olarak işkoluna canlılık katıyorlar.

Siyaset, soy, din, mezhep, eğitim, kültür farklılıklarına karşı işçiler, Türkiye işçi sınıfının ortak çıkarlarını savunmada aynı dili kullandılar.

Türkiye'de demokrasinin ve devrimin geleceği konusunda karamsar olanlara, yoldan yönteminden kaygılanıp çözüm üretmez konuma gelenlere, burjuva bilimin etkisi altında feleğini şaşırılmış "solculara" bir önerimiz olacak: Siyasal ve toplumsal bunalımdan çıkışın temel gücü işçi sınıfını izleyin.

İzleyin ve görün: Demokrasi İşçilerle Gelecek! ●

dayanışma göstermesine engel olamadı. Kendilerini bundan dolayı kutlarken, Türk-İş'e, Hak-İş'e bağlı ya da bağımsız tüm sendikaları, dünyanın ve Türkiye'nin içinde bulunduğu karşı-devrim ve gerici dönem içinde işçi sınıfının birliğinin ve dayanışmasının olağanüstü artan önemi konusunda bir kez daha uyararak istiyoruz.

Kavga temsilcisi arkadaşımızın Orsaş ziyaretinde söylediği üzere. "biz, işçi sınıfının her türlü sorununu birlik sağlayarak açacağına inanıyoruz. Demokrasi kavgasının tek bayraktarı olan işçi sınıfımız, birliğini bölmeye dönük saldırıların yoğunlaştığı bu dönemde sendikalarına daha sıkı sarılacak ve sendikaların güçlerini birleştirecektir."

Orsaş grevcilerine bin selam! ●

başka işçi bulabiliyor ve yeni gelen işçi 2-3 günde işi kavrayabiliyor. Ama bu işçiler de sorunu anlayıp bize katılmaktadırlar...

Yurtiçi Kargo işçilerinin eylemine devletin takındığı tutumu biraz açar mı?

Karşımızdaki engelin en büyüğü devletin baskısıdır. Biz işverenle yalnız karşı karşıya gelsek sorunu çözerdik. Karşımızda devlet var. İşveren işçiye karşı arkasına devlet desteğini alıyor! Bu da doğaldır. İşveren devlette, devlet de işvereni destekler.

Sokakları afişlerle donatmış, halkı dayanışmaya çağırıyorsunuz... Sizi destekleyenlerin neler yapmasını bekliyorsunuz?

10 milyonluk İstanbul'da en azından 3-4 milyon işçi var. İlle de Yurtiçi Kargo'nun önünde bizimle beraber direnişe geçsinler demiyoruz. Bize moral destek versinler, maddi destekte bulunsunlar. İşçi 4 aydır direnişte, insanlar ekmek bulamıyor. Evde çocuğun mama parası yok. Kira parası yok ve bunlar İstanbul gibi bir kentte çok zor durumdadılar, ev sahipleri evden atıyorlar.

Yurtiçi Kargo işçilerini destekliyor, tüm okuyucularımızı Tümtis üyesi Yurtiçi Kargo işçilerine maddi-manevi SINIF DAYANIŞMASI elini uzatmaya çağırıyoruz. ●

Calışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından yayınlanan 1992 Ocak istatistiklerine göre, genel hizmetler işkolunda 222 bin 797 sigortalı işçi çalışıyor. Bunların 172 bin 164'ü Belediye-İş'e (Türk-İş) kayıtlı. Hizmet-İş'e (Hak-İş) kayıtlı işçi sayısı ise 39 bin 321 olarak gözükmektedir.

Oransal olarak, işkolu çalışanlarının kayıtlı olduğu sendikalar; Belediye-İş (%77,28) ve Hizmet-İş (%17,65) sendikalarıdır. Sendikasıızların oranı %5,07'tir.

Ancak bu sayı ve oranlar, istatistiklerin yayınlandığı dönemde bile gerçeği yansıtmamaktaydı. İşkolunda varolan aktif sigortalı işçilerin toplam sayısının düşük gösterildiği ve de Hizmet-İş'e (Hak-İş) üye olan bölümünün sayısal olarak abartıldığı inancı sendikal çevrelerde yaygındır. Bakanlıktaki dinci, gerici bürokratların Hizmet-İş'in %10 işkolu barajını altına düşmemesi için

bu "düzenlemeyi" yaptıkları düşünülmüyor.

Bu günlerde genel hizmetler işkolunda önemli gelişmeler yaşanıyor. Ülke düzeyinde işçi sınıfının "sendikal birlik" istemi eyleme dönüşmüş durumda.

Belediye-İş genel merkezi örgütlenme genel sekreteri Hüseyin Özkan'ın verdiği bilgilere göre, RP'li belediye yönetiminin dinci kadrolarının anti-demokratik uygulamaları nedeniyle, Urfa ve Suruç belediye işçileri Hizmet-İş'ten ayrılarak Belediye-İş sendikasına geçtiler. Sivas belediyesinde yetki Belediye-İş'e verildi. Van belediyesi işçileri Hizmet-İş'i terketmeye başladılar.

Yaşanan olgularla da görüldüğü gibi Belediye-İş, işkolunda sendikal birliği kendi örgütsel yapısı içinde neredeyse gerçekleştirmiştir.

Bu olguyu nasıl açıklama-lı?

İşçi sınıfı, ancak toplanma ve merkezileşme yoluyla daha

iyi kavga verebileceğini, daha ileri haklar elde edebileceğini eylem içinde kavıyor.

Belediye-İş üyeleri Türkiye'nin en fazla politize olmuş işçileri arasındadırlar. DYP-SHP liberal koalisyonunun işbaşında bulunduğu belediyelerdeki işçi düşmanı siyasetler nedeniyle, egemen sınıfları çok daha yakından tanıma olanağına da kavuşmuşlardır.

Belediye-İş'in ülke düzeyine yayılmış örgütleri ve üyeleri, merkezi ve sağlam eğitim programlarıyla ve bilinçli bir örgütlenme anlayışıyla demokrasi mücadelesinin önde geçen militanları konumuna yükseltme şansına sahiptirler. Bunun birçok belirtisi, bir önceki genel kuruldan bu yana, artarak göze çarpmaktadır. ●

“KAHRAMANLARINIZA DEĞİL, KENDİNİZE GÜVENİN”

Kavga, Petrol-İş

Kartal şube

başkanı Kemal

Akbaş'la işçi ve

sendika sorunları

üzerine sohbet etti

Kısa özgeçmişinizi okuyucularımıza anlatır mısınız?

Adım soyadım Kemal Akbaş. 1977'den beri işçiyim. Önce den DİSK Maden-İş üyesi idim. 6 yıl önce Petrol-İş Kartal şubesinin mali sekreteri seçildim. Son kongrede de şube başkanı seçildim.

Önümüzdeki dönemde tutumunuz ne olacak?

Şunu söyleyeyim arkadaşlar, ülkemizde sendikalarla işçiler arasında belli bir soğukluk var. İlk çabamız sendika ile işçiler arasında sıcak bir ortam yaratmak olacak. İşyerlerinde gece-gündüz vardiyalarında onlarla birlikte hareket etmek. Kısaca, işçi ile sendikasını birbiriyle kucaklaştırmak.

Nasıl olacak bu?

Cumartesi, pazar günleri seminerler açtık. Şu an işyeri işyeri günde iki-üç saat eğitim veriyoruz. Seçtiğimizden bu yana 6 işyerimizi %80'i aşkın katılımı ile eğitime aldık. 1980 öncesini ve sonrasını, sendika-işçi ilişkisini, üyeler olarak sendikalara sıcak bakıp onları geliştirmelerse buralarda her türlü pislğin gelişebileceğini anlatıyoruz. Toplu sözleşmelerin siyasal mücadeleyle bağını anlatıyoruz.

Toplu sözleşmelerde ne gibi istemler öne çıkacak?

Toplu sözleşmelerde ekonomik maddelerde başarı sağlansa bile, işverenler, bir süre sonra tensikatlarla işçilerin belini kırmaya çalışıyorlar. Ücret ortalamasını asgari ücretle yeni işçi olarak düşürüyorlar. Bu yüzdendir ki, sendikalar en çok demokratik kazanımlar üzerinde durmalıdırlar. Sözleşme sonrası işçi kıyımının, işten atılmaların durdurulması ya da azaltılması yönünde çaba sarfetmelidirler.

Türkiye'de milyonlarca işsiz işçi var. Toplu sözleşme pazarlıklarında işçi hareketinin

belini büken noktalardan biri de bu. Otomasyon arttıkça, her gün binlerce işçi kapitalistler için gereksizleşiyor. Bu nedenle biz, sendikal hareketin “35 saatlik iş haftası” istemini yükseltmesi görüşündeyiz. Sizin görüşünüz nedir?

Çok yerinde bir görüş, ancak bugün biz 40-42 saatin peşindeyiz. Gerçekten ülkemizde işsizler toplu sözleşme pazarlıklarında belimizi büküyor. 13-14 milyon işsiz olan ülkede, çalışan 5-6 milyon, “ben hakkımı en iyi şekilde alırım” diyorsa doğru söylemiyor.

Türkiye'de işletmeler 4'lü vardiya sistemine geçseler hem daha çok işçi istihdam edilecek, hem de işten atılmalar frenlenmiş olacak.

Somut bir hesap yapalım. Türkiye'de 2 milyon sendikalı işçi var. Bunların 4'lü vardiya sistemine geçtiğini düşünürsek hem haftalık çalışma süreleri 36 saat olacak, hem de 5-6 milyon işçiye iş alanı açılmış olacaktır.

Bir de şu var: Türkiye'de şu anda 2-3 milyon da emekli var ve bunlar tekrar bir işte çalışmak zorundadır. Emekliler için de “insanca yaşam için emekli aylığı” istemi yükseltirsek, hem bunlar ömürlerinin geri kalan kısmını çalışmak zorunda kalmadan geçirmiş olacaklar ve hem de yerlerine işsizler istihdam edilebilecek.

İşsizlik sigortası konusunda

ne söyleyebilirsiniz?

İşsizlik sigortasını aylık, altı aylık gibi düşünüyorlar. Yani karşımızdakiler hiçbir şeyi ha deyince vermiyor. Demek ki, bunun da kavgasını vermek lazım. Ama bence asıl işsizliği kökünden yok edici sistemleri sıralamak gerek. 4 vardiya, 35 saatlik iş haftası biçilmiş kaptan. Emeklilere aylık.

Sendikaların bunları bas bas bağırması lazım. İşsizlerin de, emekli işçilerin de sendikalara üye olmasının yolu bulunmalıdır.

Kazlıçesme'de, tensikatlara karşı, toplu sözleşmelerde taban ücret belirlenmesi gerektiğini söylemiştik. Patronların, imzalanmış sözleşmeden sonra işçi çıkarmasını çekici kılan koşullar ortadan kaldırılmalı. Değil mi?

Tabii. Bizde Mobil, BP ve Shell'de söylediğin maddeler var. Yeni giren işçi ile eski işçi arasında çok cüzi bir para farkı oluyor. Hem patron için işten atmak daha masraflı, hem de yeni işçi alacak, işi öğretecek falan, çekici değil. Güzel bir şey, ama tüm işçi hareketine maledilirse daha güzel.

Otomobil-İş sendikası (eski) yönetiminin geçenlerde yayınladığı bir kitapçıkta, “işverenler mümkün olanı vermekten, işçi sendikaları da mümkün olmayı istememekten yana bir tutum içinde olmalıdırlar” deniliyor. Siz ne dersiniz?

Şimdi, işverenin amacı kârı, fabrika kurup insanları çalıştırarak kâr elde etmek istiyorsa, bu adam, “arkadaşım sen şu kadar alın teri döktün, al bu senin hakkın, ananın sütü gibi helal olsun” demez!

Oraya işçi olarak giren de, işverenin verdiği, “benim hakkım bu kadar, buna razıyım” diyorsa, bu da terstir. Bana göre bir işçi, gerçekten işçi gibi çalışmalı, hakkını almasını da bilmeli. Bu, karşılıklı güç meselesi, denge meselesidir. Yani kim güçlü ise o daha fazla pay alır. Ben buna inanırım. Eğer gücün yoksa payın da o kadar küçük olur.

Sınıf sendikacılığı anlayışının özünde de bu var zaten.

Diğeri, burjuvaziye yaltaklanan onun yağcılığını yapan sendika anlayışıdır.

Dünya çapında gelişen karşıdevrimle birlikte, burjuvazinin sendikasızlaştırma, tenkizatlar, sigortasız çalıştırma ve öteki yöntemlerle saldırısına karşı neler yapılabilir?

Sendikalar bugüne kadar yaptıkları toplu sözleşmelerde hep ekonomik maddelere ağırlık vermişler. Artık ekonomik mücadele yetmemektedir. Türkiye'de sınıf kavgası öyle bir hale geldi ki, ekonomik anlamda verdiği en ufak bir kavga seni devletin polisiyle, jandarmasıyla karşı karşıya getiriyor. Örneğin geçenlerde Asbest adlı işletmede 130-140 işçinin aylıkları ödenmedi. İşçilerle otur-

ma eylemi yaptık. Patronlar polis çağırdı, bizi aldılar. Ben polisleri, “eğer işçilerin ücretleri ödenmedi diye size şikayet etseydim patronu alır mıydınız” diye sordum. Cevabı “mahkeme gerek” oldu. Eee, işçilere gelince mahkemeye gerek duymuyorlar. Paramızı alamıyoruz, “açız, fabrikamızda oturacağız” diyoruz, “yasadışı eylem” oluyor.

Biz bunu yaşıyoruz. İşçilere “kahramanlarınıza değil kendinize güvenin” diyoruz.

“Sınıf ve kitle sendikacılığı” terimi hakkında ne düşünüyorsunuz?

Türkiye'de birçok yarı-aydın bu terimi kullanıyor, ama ne anlama geldiği konusunda birşey bildiği yok. “Sınıf” tarihsel olarak belirlenmiş koşullar çerçevesinde oluşur. “Sınıf sendikacılığı” da, işçi sınıfının ekonomik-demokratik mücadelesini sınıf çıkarını öne alarak vermek demek. “Kitle”yi niye ekliyorlar, anlamıyorum. Anladığımız, bilerek istediğimiz tek şey sınıf sendikacılığıdır. Gerisi kıvırtmadır.

Şubenizde sendika-içi demokrasiyi nasıl uyguluyorsunuz? Örneğin temsilcilerin seçimi konusunda...

İşyerlerimizin bir iki tanesinde seçim yapmıyoruz. Ama onun ötesinde işyerlerimizde temsilcilik seçimi yapıyoruz. Yani işyerlerimiz %80-90'ında temsilciler seçimle geliyor.

Ben sendika-içi demokrasiyi şöyle değerlendiriyorum. İşçilere olsun, işçi temsilcilerine olsun, ambargo koymamak lazım.

İçinde muhalefet olsa bile...

Tabii. Onlara sendikada çalışma imkanı vermek lazım. Gelsinler eleştirsinler. Yönetimin yanlışlarını dile getirsinler, çaba sarfetsinler.

Burada sendikacılarla ilgili bir-iki diyeceğim olacak. İşçiler daha önce bu kapıdan kapıyı vurmadan giremezdi. Girdikten sonra da otur diyene kadar ıkılır sıkılırdı. Yahu burası onun malı mı, devlet dairesi mi? İşçi sendikasında böyle şey olur mu? Sendikaları işçilerin ikinci adresi haline getirmek lazım. Ben hata mı yaptım, beni onlar seçti, gelip yakama yapışmaları lazım.

Aslında Türkiye'de sendikacıları senede bir ay fabri-

PKK, İŞÇİ SINIFI, MARKSİZM VE LAİKLİK

Sosyalist sistem hayattayken ortaya çıkan her başkaldırı hareketi, dayandığı sınıflar farklı da olsa, Marksist söylemin içinde kendini anlatmaya çalışıyordu.

O dönemlerde, kurtuluşu gerçekten Marksizmde görenlerin yanında, işçi sınıfına yabancı görüşlerini Marksizmle örtenler de vardı.

Gün döndü, devran değişti. Sosyalist ülkelerdeki karşı-devrimlerle dünya gericilik dönemine girdi. Marksizmden uzaklaşanların iflasiyla sosyalizmin sahte dostları açıkta kaldı.

İŞÇİ SINIFININ KİMLİĞİ VE ROLÜ

Marksizmden uzaklaşan her akım, Marksizmin bir temel önermesi hakkında soru işareti uyandırmaya çalışır.

O da şudur: İşçi sınıfı insanlığın gelmiş geçmiş en devrimci sınıfıdır. İnsanlığı, sonul kurtuluşa götürmeye yetenekli ve çağrılı tek sınıftır.

Türkiye'de de Marksizmin bu temel önermesini çekiştirmeye çalışmanın çeşidi görülmüştür. Kimisi, Türkiye yarı-feodaldır, kirlere yönelim demiştir. Kimisi, "birkaç yüzbini geçmeyen proleter çekirdek ve küçük işletmelere dağılmış birkaç milyonluk işçi sınıfı" diyerek burjuvaziye kapılamıştır (Haydar Kutlu).

Bugün saldırlar daha pervasızlaştı. Düne kadar işçi sınıfı küçük ve önemsiz gösterilmeye çalışılırken, şimdilerde düpedüz "işçi sınıfı 19.yüzyılda kalan bir kavramdır" deniyor.

Böyle söyleyenlerden biri de, ne yazık ki, işçi sınıfının kurtarıcı misyonunu en iyi algılayabilecek konumdaki halklardan olan Kürt halkı adına konuşan PKK lideri Abdullah Öcalan'dır. Okuyalım:

"Eğer sosyalizmden bahsedeceksek, -ki bizim sosyalizme katkımız budur- kapitalist tarihi, bireyi, dünyayı, toplumu ve hatta devleti nasıl ele alacağız? Özellikle bireyden başlayıp, giderek çevre sorunlarına kadar götürebilen bir yaklaşım sahibi olursak, sosyalizm kavramlarına daha bir yenilik getirebiliriz. Hatta salt sınıf temeline dayalı, "işçi sınıfı, proleter sınıf" deyip tahliller geliştirmek de fazla gerçekçi değil. Çünkü bu kavramlar da 19. yüzyılın kavramlarıdır. Elbette ki sınıflar yine vardır. Fakat özellikle Türkiye'de sınıf diye tabir edilen, ayağa düşmüş, nefes alamaz halde, en zor işlerde çalışabilen ve bir anlamda da ekonomik düzeye indirgenmişliği ifade etmektedir. Türkiye insanı bu biçimde bir değerlendirmeye konu edilemeyecek kadar kapsamlıdır; bundan çok farklıdır. Ve dünyada da bu böyledir. 19. yüzyılın koşullarını yaşayan işçi sınıfı aslında büyük oranda aşılmıştır. Marks ve bir anlamda da Lenin dönemlerinin işçi sınıfı ne Doğu'da ne de Batı'da var; biraz bizim gibi veya çok geri ülkelerde kaldı. Bu gerçeği görmek gerekiyor.

"Bu demek değildir ki, sosyalizmin

R. YÜRÜKOĞLU

dayanacağı sosyal zemin yoktur. Sosyal zemin vardır. Sosyal zemin, kuşkusuz mali sermayeye dayanmayacaktır. En çok onun karşısında yer alan, tamamen gelişen emek üretkenliği üzerine borsa ve uluslararası tekeller ağıyla görülmemiş boyutlarda sömürüyü sürdüren kesime karşı, - sadece sınıf değil- sınıflara dağılmak durumunda-
dır." (Serxwebun, sayı:105, Eylül 1990, s.10)

Sosyalizmde merkez kavram işçi sınıfıdır. Sosyalizm, bireyi de, çevre sorunlarını da sınıf gerçeğinin içinden geçerek ele alır. Alintıda, liberal aydınların yerli yersiz kullandığı birey ve çevre sorunlarına, bu konuların hakkını vermek için değil, sosyalizmin sınıf karakterinde bulanıklık yaratmak için değiniliyor. Bunu birazdan göreceğiz.

"Ayağa düşmüş, nefes alamaz halde, en zor işlerde çalışabilen ve bir anlamda da ekonomik düzeye indirgenmişlik." Bu işçi sınıfının tanımı değildir. Türkiye işçi sınıfının tanımı da değildir.

Nüfusun yarısına yakınıni teşkil eden Türkiye işçi sınıfı ayağa düşmüş bir toplum tortusu değil, toplumu temellerinden sarsabilecek tek güçtür.

"Ekonomik düzeye indirgenmişlik." İşçi sınıfına bu suçlama çok yapılmıştır. Altında ekonomik ve siyasal savaşım arasındaki geçişkenliği anlamamak yatar. Böyle düşünenler, başlangıçta ekonomik iticilerle sokağa çıkan sınıfın, "işçiler birleşin iktidara yerleşin", "genel grev yaparız iktidarı yıkarız" belgilerindeki derin siyasal içeriği bir türlü göremezler.

"Türkiye insanı bu biçimde bir değerlendirmeye konu edilemeyecek kadar kapsamlıdır." İlk bakışta zengin bir yaklaşım izlenimini veren bu söz neden söylenmiş? Okuyunca durum aydınlanıyor: Dünyada işçi sınıfı kavramı aşılmıştır, Türkiye'de de aşılmamasına az kalmıştır. Dolayısıyla artık sosyalizmin sosyal zemini, "-sadece sınıf değil - sınıflara dağılmak durumundadır."(abç) İşçi sınıfı üstüne uyandırılan soru işaretleri işte burada amacına ulaşıyor. Sosyalizmin sınıf özü yokediliyor.

Bugün işçi sınıfının 19. yüzyıldaki gibi yaşamadığı doğrudur. Buradan kalkarak kavramın eskidiği söylenebilir mi? 19. yüzyılda işçi, bugüne göre geri teknolojiyle ve günde 15-16 saat çalışıyormuş. Bugün sınıf savaşıyla işgünü 8 saate düşürdüyse, bazı sosyal haklar elde ettiyse, yüksek teknolojiyle kafa emeğinin payı arttıysa, işçi olma niteliği kalkmış mıdır?

İşçiyi işçi yapan, kapitalizmin gelişme düzeyine göre gelişen, sınıf savaşıyla ilerletilen iş ve yaşam koşulları değil, işçinin toplumsal üretim

sisteminde tuttuğu yeridir. Üretim araçları üstündeki kapitalist mülkiyetir. Ücretli emek sistemidir. Artık değer sömürsüdür.

SINIF TEMELLİ MÜCADELE ÜSTÜNE

Burada bir parantez açalım ve PKK'nın, Türk soluna, devrimci harekete yaklaşımına bakalım. Bu yaklaşım, işçi sınıfı kavramını ele alışı mantıksal uzantısıdır, çünkü devrimci hareket, tüm tutarsızlığına rağmen, "işçi sınıfı" kavramını bırakmamıştır.

Abdullah Öcalan, son aylarda, devrimci hareketi şiddetle suçluyor ve, "20 yılda bir devrim yapamadınız, bir işe yaramazsınız" yollu konuşuyor.

Bu yaklaşımda büyük bir haksızlık, herkesi cahil sanma ve bir el çabukluğu var. Türdeş şeyler karşılaştırılabilir, elmayla armut karşılaştırılmaz. Sınıf kavgasıyla, millet kavgası farklı şeylerdir. Millet bayrağını kaldırdığında, o millettten olan "hazır" bir tabanın vardır. Ama sınıf bayrağını kaldırdığında, hazır bir tabanın yoktur, uzun, zahmetli bir bilinçlendirme uğraşı seni beklemektedir. Milliyetçilik, toplumdaki egemen ideolojiyle ters düşmez, sınıfsallık ise kişinin o güne dek öğrendiği, inandığı herşeye, tüm egemen değer yargılarına terstir.

Sonuç: Millet motifiyle yürütülen mücadelede yığınsallaşmak çok daha kolaydır. Denemesi bedava. Herhangi bir devrimci örgüt, bugünün koşullarında, halkı Kürt ayrılıkçılığına karşı Türk bayrağı altında sokağa çağırırsın, yüzbinleri yürütür! Ama bir devrimci, "herşey mübahdır" diyemez.

Yukarıdaki anlayış, uğruna yaşamalarını verdikleri devrimi başarıya ulaştıramamış, gelmiş geçmiş tüm dönemlerin tüm devrimcilerine hakaret taşır. Karl Libneht, Roza Lüksemburg, Palm Dat, Hoze Marti, Baba İshak, Kalender Çelebi, Şeyh Bedredin, Mustafa Suphile, Nazım'a. Ama en başta Marks'a ve Engels'e!

Parantezi kapatmadan bir noktaya daha işaret etmeliyiz. Sınıfsallığın, bir başka alanda daha, milliyetçiliğe oranla eli dardır. "Düşünan millet" kavramı olmadan harekete geçemeyen milliyetçilik için, "düşmanımın düşmanı dostumdur" yaklaşımı doğaldır, ideolojiye uygundur. Dolayısıyla milli yaklaşım, devletler arasındaki tarihsel düşmanlıkları kullanmada (yardım aldığı devlete egemen olan sınıfa hiç bakmadan), bir sakınca görmez. Oysa sınıf devrimcisi, mücadele ettiği sömürücüye karşı bir başka sömürücüden

yardım almaz, alamaz. Çeşitli "ulvi"liklerden dolayı değil, sınıf ideolojisi Marksizm buna izin vermez.

MARKSİZM VE MİLLİ MESELE

İşçi sınıfı kavramı 19. yüzyılın kavramıdır, şimdi aşılmıştır demek, Marksizm eskiden geçerliydi, şimdi eskimiştir demekle eşdeğerlidir. O zaman, olgunun adını koymak gerekir. Dün geçerli olan bugün değilse, o teori bilimsel değildir. Kaçamak ifadelerle o da söyleniyor:

"Onlarda (Marks ve Engels'de-Kavga), ulusal çıkışlara açık olmayan tutum, yani dünya insanlığının kurtuluşu vardır. Hatta öyle ki, Marks ve Engels'deki ulusal gerçekliği geri itme bazen bilim dışılığına düşme izlenimini bile vermektedir." (Serxwebun, sayı 110, Şubat 1991, s:12)

Marksizmin ulusal sorunun nihai çözümünü işçi sınıfının toplumu fetihmesine bağladığı, sınıfı bölen ayrı örgütlenmeye, esas düşmanı gözlerden gizleyen milliyetçiliğe karşı çıktığı, işçi sınıfının mümkün olan en geniş birliğinden, halkların dostluğundan yana olduğu doğrudur. Bunu bilim dışı görüp görmemek herkesin kendi sorunudur.

İnsan topluluklarının tarihsel gelişimi içinde ortaya çıkan klan, kabile, aşiret, ümmet, milliyet, millet örgütlenmelerini yöneten ideolojiler, özünde kendini öteki topluluklardan ayıran, kendi varoluşunu insanlığın dünyasal varoluşunun önüne koyan ideolojilerdir. İşçi sınıfının yerel-ülkesel bir kısıtlılığı yoktur. O, tüm insanlığı gerçek bütünselliğine kavuşturmaya yetenekli tek sınıftır. Bu nedenle işçi sınıfı siyaseti, ne görünüm altında olursa olsun, her türlü ülke-ulus siyasetinden köklü olarak ayrılır.

KÜRT MİLLİYETÇİLİĞİ VE İSLAM

Ulus siyasetinin doğal ideolojik yönlendiricisi milliyetçiliktir. Milliyetçilik, özünde, toplumları milli bir pazar (ülke-devlet) içinde ulus olarak örgütleyen burjuvazinin ideolojisidir.

Milliyetçilik, toplumun tüm sınıf ve katmanlarını disiplin altına alırken, geçmişte benzer bir işlev görmüş olan dinsel ideolojilerden de yararlanmıştır.

Sünni-Şafii İslamiyet, Kürt milliyetçiliğinin oluşumunda önemli bir kaynaktır. Bunda yerel egemenlik sisteminin yeşil bayrağa sarılı oluşunun rolü büyüktür.

Osmanlılarda erk ilişkileri, seyfiyye (ordu), kalemiyye (bürokrasi), ilmiyye (ulemâ-din adamları) ve saray (padişah-halife) olarak başlıca dört güç merkezinin birbirleriyle kurdukları

çatışmalı dengenin içinden geçerek belirlenirdi.

1908 İttihat ve Terakki hareketiyle atılım yapan burjuva devrimi, ordu ve Bâbîli bürokrasisine dayanarak saray ve ilmiyenin gücünü sınırladı. Daha sonra Mustafa Kemal hareketiyle tamamlanan burjuva devrimi, saray ve ilmiyyeyi devlet alanından kovdu.

Bu laikliğe tam geçiş değildi. Sünni İslam, devletin yine içinde örgütlenmişti. Ancak, cumhuriyetin ilk on yıllarında devlet ve aydınlar topluma, dinin etkilerini azaltıcı bir rüzgar estirilirdi. Cumhuriyet rejimi, kapitalistleşmenin önünü açacak kadar laikleşmek istiyordu.

Bu koşullar altında İslamiyet, kaybettiklerini geri alabilmek için şeriatçı restorasyon eğilimine girdi. İslamla uyuşan muhalefet akımlarına bağlaşıklık sundu. Bunun önemli sonuçlarından biri, İslama sarılı Kürt milliyetçiliğinin 1925 Şeyh Said ayaklanması oldu.

Kemalizmin ağır baskısı, Kürt kültürünün de İslama sığınması sonucunu getirdi. Örneğin Kürt dili ve edebiyatı, yarı gizli aşiret medreselerinde yaşatılıp yeni kuşaklara aktarıldı.

Ayrıca, yalnız Türkiye'de değil, öteki ülkelerde de, Kürt milliyetçiliği Sünni İslamın derin etkisinden kurtulamamıştır. Örneğin, 1932-1943 yılları arasında Suriye'de yayınlanan milliyetçi *Hawar* dergisi. Kamran Bedirhan'ın yayınladığı bu dergi ilk yıllarında İslam dışı bir çizgi izlemiş, Kürt inançlarının Zerdüşt kökleri üzerinde durmuş ve Yezdiliği öne çıkarmıştır. Ancak derginin yöneticileri, geniş yığına ulaşabilmek için ton değiştirmek zorunda olduklarını bir süre sonra anlamışlardır. Ve 1941'den sonra her sayı Kuran ve Muhammed ile açılmış, onlarla kapanmıştır.

Bu eğri, tüm Kürt milliyetçiliğinin ortak kaderi olmuştur. Aynı örneğin her defa kendini yinelemesinin nedeni şudur: Tüm Kürt milliyetçi hareketlerinde yönetim kadroları çoğunluğuyla ya dine ilgisiz, ya dinsiz kişilerdir (PKK'da olduğu gibi), ama yığınsallaşmak için kazanılması gereken taban, hareketin belkemiği, koyu Sünni Müslümandır. Dolayısıyla, din-dışı, laik yönetici kadrolar, Kürt aydınları, her defasında bu çok güçlü dinsel öğeyle uzlaşmak durumunda kalmışlardır.

Bunun güzel örneği Şeyh Said ayaklanmasıdır. Ayaklanmayı hazırlayan, Kürt egemen sınıfının aydın-bürokratlarından oluşmuş "Azadi" örgütü, dinsel tabanı kazanabilmek için bölgede dönemin en tanınmış dinsel lideri olan Şeyh Said'i hareketin başına getirmiştir.

Buradan PKK'ya dönersek, PKK, Türkiye solunun etkileri altında, vurguyu ulusal soruna oturtan bir akım olarak doğdu. Vurgunun zaman içinde dengelenme şansı vardı. Ancak, Marksizmin tabanı olan işçi sınıfının 12 Eylül'le ağır bir darbe yemesi ve ardından dünya çapında örgütlü proletaryanın etkinliğinin geçici de olsa zayıflaması, yabancı ideolojilerin gelişmesine ortam doğurdu.

Bu koşullar altında PKK ideolojisi milliyetçiliğe doğru evrimlenmeye başladı. Girilen ideolojik sürecin iç tutarlılığı, PKK'yı Kürt milliyetçiliği-

nin tarihsel kaynaklarına çekip götürdü. Bu aşamada Abdullah Öcalan'dan din çözümlemeleri gelmeye başladı. İslamın ilerici-devrimci olduğu söylendi. Böylece, Kürt milliyetçiliğinin tarihinde hep gördüğümüz durumu bir kez daha izlemeye başladık.

KÜRT MİLLİYETÇİLİĞİ VE LAİKLİK

Burada İslam öğretisini tartışmayacağız. Bu görevi en yetkin biçimde Turan Dursun yerine getirmiştir. İslami safalarda din alimi olduktan sonra cesur araştırmacılığıyla materyalizmin özgürlüğüne kavuşan Turan Dursun, afyon paketini teşhir ederek unutulmaz bir hizmet görmüştür.

Bizi daha çok ilgilendiren laiklik karşıtı görüşlerdir. Önce bunları birkaç alıntıyla gösterelim:

"'Din ve devlet işleri ayrıdır. Laiklik ilericiliktir' safsatasına inanılmamalıdır. Laiklik aslında Batının ve siyonizmin çıkarlarını dikkate alan, Ortadoğu halklarının ise sınıfsal ve ulusal kurtuluşlarını örtbas etmede kullanılan bir yaklaşımdır. (...)

"... Laiklik genelde Ortadoğu halklarına, özelde ise Anadolu ve Kürdistan halkına karşı olan, onların sınıfsal ve ulusal kurtuluşlarına dayatılmış bir Batı oyunudur. Bir Batı işbirliğidir. (...)

"İslam dini ve ulusal kurtuluş arasındaki doğru ilişkiyi, Kur'an ayetlerine dayanarak açıklamak; bunda giderek doğru bir programa kadar ulaşmak; bütünüyle halkı bir ve de dürüst din adamlarını bu temelde ulusal kurtuluş çatısı içinde örgütlemeye doğru ve yerine getirilmesi gereken bir görevdir." (Serxwebun, sayı:92, Ağustos 1989)

"Unutmayalım ki, başlı başına bir örgütlenme olan cami teşkilatlanmasını cepheleşmeye çekerek, büyük bir başarı olur. Yarattıkları böyle bir örgütlenme sonucunda özellikle cuma toplantılarında önceden hazırlanmış ulusal kurtuluşu esas alan konuşmaları, hutbeleri geliştirdiğimizde birdenbire camiler ayaklanma merkezleri haline gelebilir. İran modeli bu konuda çok öğreticidir. Özellikle önümüzdeki dönemde cami politikamızı tamamen yaratıcı bir tarzda gözden geçirmek ve camileri bir propaganda merkezi olarak görmek gerekiyor ve hatta gerekirse cami ihtilallerini yapmak son derece mümkündür. Girilir içine, önceden hazırlanmış hutbeler okunur ve 'din yolu da, Allah yolu da budur' deyip kitle, faşist sömürgecilik üzerine yürütülür." (Serxwebun, sayı:106, Ekim 1990)

"Eğer Osmanlı sultanları olsaydı, bugün Türkiye'de cumhuriyetten daha iyi bir rejimi rahatlıkla sürdürebilirlerdi. Belki de Türkiye daha gelişebilirdi, biraz insani olabilirdi." (Serxwebun, sayı:107, Kasım 1990)

"Bizce din, siyasi yaşamla içiçedir, parti yaşamıyla içiçedir." (Yeni Ülke, sayı:28, 5-11 Mayıs 1991, s.12)

Komünistlerin kimsenin dinsel inancıyla bir alıp veremediği yoktur. Dinsel inanç kişinin kendi vicdanını ilgilendirdiği sürece bu onun sorunudur. İnananlar birleşip dinsel cemiyet, cami, kilise, her neyse onu kurabilirler. Ancak iş dinin topluma dayatılmasına, devlet ve siyaset olarak örgütlenmesine gelince, orada söyleyeceklerimiz vardır.

Devletin toplumsal dinamiği mi izleyeceği, yoksa toplumun üstüne karşı çıkılamaz tanrısal buyruklarla mı ineceği sorusunu ilk soranlar, aydınlanma çağıının burjuva düşünürleriydi. 18. yüzyılın devrimci burjuvazisi, dinsel dogmaların esareti altındaki feodal toplumu dönüştürürken bilim ve

siyasette laikliği savunuyordu. Burjuvazinin insan düşüncesinin gelişimine, demokrasi birikimine getirdiği katkılardan biridir bu.

Bilimde laiklik, insan aklının, dogayı ve toplumu kavrama çabasına ilahi kalıplara dökmeye çalışan din-den özgürleştirilmesi demektir. Bu amaçla eğitim kurumlarının dinin elinden alınması önlemi getirilmiştir.

Siyasette laiklik, yasama, yürütme, yargı erkinin birbirleriyle ve toplumla ilişkilerini düzenleyen siyasetin, dinin dışına çekilmesi demektir. Böylece devlet ve siyaset, - bu ikisi birbirinden ayrılmaz, devlet siyasetin odağıdır - toplumun değiştirmeye yetlenemediği ilahi tabulardan kurtarılmış ve toplumun dinamiğine teslim edilmiştir.

Laik devlet anlayışı, modern toplumun oluşumunda, demokrasinin gelişiminde, sınıf savaşının önünü açmada önemli bir aşamadır. Toplum yine sınıflı bir toplummuş, devlete yine sömürücü sınıflar hakimmiş tartışması, laik devletin tarihsel olarak ileri bir adım olduğu gerçeğini değiştirmez. Soruna, ilkel komünal toplumdaki kalcı gelen, ortaçağ karanlığına delip geçen binlerce yıllık insan eyleminin, kazanım üstüne kazanım biriktirecek, özgür topluma doğru görkemli ilerleyiş açısından bakmak gerekir.

Devletin hangi sınıftan yana örgütleneceği, hangi temel görüşlere dayanacağı, devlet konusunun en yoğunlaşmış sorunudur. Devletin içeriği bildiğimiz gibi iktidardır. Devletin içeriğinin ne olması gerektiği üstüne toplumdaki sınıfların iddiaları farklıdır. Devletin biçimi ise çeşit çeşit olabilir. Demokrasi bu biçimlerden bir tanesidir. Devletin biçiminin nasıl olması gerektiği üstüne de farklı görüşler vardır. Öz ve biçim dediğimizde, biçimi önemsiz ya da özü ilgilendirmeyen gibi anlamamalıyız.

Örneğin, devlet laik biçimde mi örgütlenmelidir? Şeriye mahkemeleri kurup, faninin değiştiremeyeceği şeriat hukukuna mı geçmelidir? Oruç tutmaya, namaz kılmaya, çarşaf giymeye ne ceza vermeli? Eğitimi ilahiyatçılara mı bırakmalı? Tüm bilimler tanrı kelâmı Kuran'dan çıktığına göre, bilimsel özerklik diye emperyalizmin oyununa alet olmamak için ne yapmalı? Tüm devlet görevlilerinin ulum-i diniyye erbabından olması nizam-ı alem emri değil mi?

Laiklik tartışmasında din tarafına meyiletmenin getireceği, mantıksal sonucuna ulaştırılmış sorular böyledir. Görüldüğü gibi, laiklik tartışması, devletin "biçimine" ilişkindir ama devlet ve toplum düzeninin nasıl bir disipline dayanacağı üstüne son derece öze yönelik bir tartışmadır.

Emperyalizm çağında burjuvazi bir bütün olarak gericileşmiştir. 18. yüzyılda laiklik konusunda aldığı konumdan bir hayli geriye çekilmiştir.

Günümüzde işçi sınıfı, demokrasinin ayrılmaz parçası olan laikliğin ateşli savunucusudur. Türkiye'de ise, ne güzel ki, devletle bütünleşmiş Sünnilikten çok çekmiş olan Alevilik, laik devlet kavgasında işçi sınıfının kader ortağıdır. Ülkemizde laikliğin bir ölçüde varlığında Alevi toplumunun katkısı büyüktür. "Kuran da,

kurtaran da insandır" diyen Hacı Bektaş, Anadolu'da laiklik düşüncesi-nin tohumunu atandır.

İşçi sınıfımız, sınıfsal çelişkilerin ve sınıf mücadelesinin üzerinin örtülmesi için, laikliğin tüm mantıksal sonuçlarıyla birlikte derinleştirilmesi-ni istiyor.

Propaganda ve ajitasyon, yığınları siyasal davranışa çekmede başlıca araçtır. Bu aracın içeriği, hedeflenen yığının ve aracı kullananın niteliği üstüne önemli ipuçları verir. Okuyucuyu aşağıdaki alıntıyla başbaşa bırakarak yazımızı bitirelim.

"Kürdistanlı Yurtsever Hacılarımız! Değerli hacı kardeşlerimiz, (1412-1991) yılı ALLAH'ın taala c.c İslam dinimizde İslamın bir şartı olan Hac farzımızı üzerimizden kaldırmak amacıyla binlerce km. yol katedip gelmiş bulunuyoruz. Bizler de, S. Arabistan'da yurtsever Kürdistan halkından Eniya Rizgariya Netewa Kürdistan taraftarları adına haccinizin kabul olmasını, sıhhat ve sağlık içerisinde geçirmenizi yüce ALLAH'tan diliyoruz. (...)

"İslamiyetin tarihinde İslamiyetin doğuşu, Köleci Roma İmparatorluğuna karşı ALLAH'ın taala, Yüce Peygamberimiz Muhammed'i gönderdi, köleliğe karşı çıkması için. Kölelik döneminde insanlar üzerindeki zulüm ve baskı en azgın bir şekilde günbegün artmaktaydı. Örneğin: İnsanları diri diri toprağa gömüyorlardı. İnsanları hayvanlar gibi pazarda satıyorlardı ve her türlü pisliği yapıyorlardı. İşte bu kadar acımasız zulme karşı Yüce Peygamberimiz karşı çıkarak İslamiyeti yaymaya başladı. O tarihte zalimlere karşı açılmış olan savaşa her insanın katılmayı bir borç bildi. (...)

"İşte bu tür zulme karşı ALLAH'ın taala otuzbeş milyon Kürt içerisinde bize bir lider yarattı, o da ABDULLAH ÖCALAN'dır. Bu lider Kürdistan üzerinde katliamcı olayları göz önüne sererek günün şartlarına uygun Kürdistan tahlilini yaparak yol gösterici yöntemiyle İslam ve Kürdistan üzerinde oyun oynayan emperyalistlere karşı bir kurtuluş savaşı açmıştır. Bunun yanında "müslüman Kürdüm" diyen ve kafirleri temize çıkaran ikiyüzlü insanları teşhir etmektedir. Bizim görevimiz artık ne kafirlerin sözüne, ne de işbirlikçilerin ikiyüzlülüğüne inanmaktır. Bizler de yurtsever her Kürdistanlı gibi üzerimize düşen görevi seve seve Eniya Rizgariya Netewa Kürdistan içerisinde yürütmeliyiz. Bize Kürtlüğümüzü, insanlığımızı, kişiliğimizi tanıtan ve dünya kamuoyuna Kürdistan varlığını ve bütünlüğünü kabul ettiren güçlü önderimiz Abdullah ÖCALAN'a ALLAH'tan kuvvet ve amacına ulaşmasını diliyoruz.

"Kürdistanlı Yurtsever din alimleri

"Sizler İslamiyetin doğuşundan (Kürdistan'a girişinden) günümüze kadar halkımızın kaderinde belirgin bir rol oynadınız. Tarihin belirli süreçlerinde önderlik sıfatıyla ortaya çıktınız. Dini önderlikte de halkımız büyük şahsiyetler yaratmıştır. Bu uğurda epey kanların döküldüğü de biliniyor. Kürdistan halkı her dönemde din adamlarına bel bağladı ve destek verdi, kurtuluşunu burada aradı. (...)

"Köle bir insan dinini de serbestçe koruyamaz. Kürdistanlı din adamları da faşist Türk devleti tarafından büyük baskılara maruz kalmaktadırlar. Ancak özgür ve demokratik bir Kürdistan'da dini görevlerinizi yerine getirebilirsiniz. Hiç bir şey yapamıyorsanız kalbinizi temiz tutun ve kahraman savaşçılarımıza duacı olun.

- Kahrolsun sömürgecilik, yaşasın bağımsızlık!
- Yaşasın Kürdistan serihildanı!
- Biji PKK, ERNK, ARGK!
- Biji Serok APO!

Yekitiya Oldaren
Welatpazezen Kürdistan
15 Haziran 1991" (Berxwedan, 15 Haziran 1991) ●

KÜRT İDEOLOJİK PLATFORMU

MERCAN KÖKLÜ

Küçük burjuva sol, kuyruğunda seyrettiği Kürt milliyetçiliğinin ideolojik platformunun ne olduğunu hiç mi merak etmiyor?

Son zamanlarda uluslararası ve ülke ortamının da yardımıyla iyice netleşen Kürt milliyetçiliğinin ideolojik platformunun belli başlı öğeleri şunlardır:

1 Ulusal kurtuluş hareketi reel sosyalizmde, bilimsel sosyalizmde (sosyalizm sosyalleşmenin bilimidir, Marks biraz daha bilimselleştirmiş, Lenin bir biçimiyle uygulamıştır), kapitalizmde, burjuva milliyetçilikte olumlu ne varsa almalıdır, almaktadır.

2 Türk solu bir enkazdır. Ulusal kurtuluş hareketi Türkiye işçi sınıfına *umutla bakmıyor*, çünkü ciddi ve etkili değil. Tersine, Türkiye işçi sınıfı hareketi Kürt ulusal hareketine bakıp umutlanmalıdır.

3 Türk egemenlerinin başarısı *Kürtlerle ittifaklarına* bağlıdır. Geçmişte (doğru - M.K.) Kürt politikalarıyla Ortadoğu'ya genişleyip *Hamidiye alaylarını* kurdular, hatta Kurtuluş Savaşı'nı başarıya götürdüler. Bugün de, doğru bir Kürt politikası izlerlerse, Orta Asya'dan Atlantik kıyılarına kadar Türk, Kürt, Fars, Arap halklarının Batı'ya karşı İslami birliği gerçekleştirebilir.

4 Din (Şafilik), Kürt ulusu için bir yaşam biçimidir ve Kürtlerde dinsel ve ulusal gelenekler içiçedir. Kürt ulusu açısından din, ulus, parti ve siyaset içiçedir. Şia yani Alevi mezhebi de Kürt direnişçiliğinin bir biçimidir, ama bugün Şiilik (Alevilik) Kürtlüğün önüne geçirilmiştir. Belli bir halk temelimiz onlardır, mücadele-mizde kullanırız.

5 "Gerçek" İslam devrimcidir. Esnektir. Şeriatla idare edilen toplumlar, günün koşullarına kendini uyarlamasına örnektir. İslamın kendisi, vazgeçilmez bir siyasal yaşamdır.

"Gerçek" İslam başkaldırcı, anti-empyralist, anti-kapitalisttir. Örneği İran devrimi. Bu özellikleriyle İslam, ezilen Ortadoğu halklarının çimento-sudur.

6 Ulusal kurtuluş hareketi, ulusun İslami değerlerini esas almak, anti-empyralist, anti-kapitalist İslami duygularını, *kesinlikle* ve İslamın *devrimci yorumuyla* sahiplenmek durumundadır. Bu, ulusun tarihsel özelliklerine, somut gerçeğine "gerçekçi" yaklaşımdır. Güçlü *kitle temeline* kavuşulması açısından önemlidir.

Ulusun kimliğini bulması açısından din, sömürgeci burjuvaziye karşı bir mücadele aracı olarak kullanılmalı, İslam içinde "sol" olunmalıdır. Ulusal kurtuluş hareketi, İslam ülkelerinde yaşanan yeni İslami çıkışı doğru değerlendirmeli, Mekke-Medine gibi

İslamın en kutsal değerlerinin Amerikan postallarına çiğnetilmesine karşı tavrı geliştirmelidir.

Halkların İslam görüntülü mücadelesinden korkulmamalıdır. Dinsel görüntülü de olsa halk hareketleri kutsaldır. Karşı çıkılması gereken, Türklerin "sahte" İslamıdır.

7 Kemalist cumhuriyet mason yaratması, kendi halklarını Doğu'dan koparmaya yönelik, siyonizme hizmet eden bir girişimdir. TC'nin varlığı ulusun İslami geleneklerine ters, dine, tarihe, insanlığa düşmandır. Osmanlı sultanları bile bugün daha iyi bir rejimi sürdürebilirlerdi.

8 "Devlet ve din işleri ayrıdır" tezi, kafir Türk burjuvazisinin dinsizleştirilmiş yaşam biçimini yansıtmaktadır. Laiklik karşı-devrimcidir, Batı işbirlikçiliği ve ajanlığıdır. Kürt ulusunun yaşam biçiminin, tarihinin reddidir ve onun İslami geleneklerine terstir. Laikliğe kesinlikle ve bütünüyle karşı çıkılmalıdır.

9 Kürt ulusu içinde kökü yüzyıllar öncesine dayanan güçlü bir ağ kurmuş olan Nakşibendi tarikatı da Türk devletin ajan kurumudur, yok edilmelidir. Kürt egemen sınıfı da ajanlaşmıştır. Kürt ulusunun gerçek aydınları, önderleri medrese eğitimi görmüş mollalardır (melâ).

PKK adına yapılan açıklamalardan çıkan ve pratikte de yansıyan Kürt ideolojik platformunun kabaca özeti budur.

Kürt küçük burjuvazisi, bu platformla, önümüzdeki onyıllarını etkileyecek bir *siyasal tercih* yapmıştır. Atılan adımların Türkiye işçi sınıfının, Türk ve Kürt emekçilerinin sınıf mücadelesi açısından taşıdığı anlamı ortaya koymak ve devrimcileri uyarmak komünistlerin sorumluluğudur.

PKK eliyle Kürt emekçilerine sunulan bu ideolojik platform, Türk-Kürt emekçisinin, halklarının devrim ve sosyalizm mücadelesini, sınıf birliğini baltalamaya, sınıf mücadelesini dinle bulandırmaya yöneliktir. Laik, demokratik işçi cumhuriyeti için mücadele eden Türkiye işçi sınıfı, bu çizgiye şiddetle karşı çıkacaktır.

PKK'NIN EVRİMİ

Değişik konuşmalarında Kürt milliyetçiliğinin bu platformunu formüle ederken PKK lideri A.Öcalan'ın kullandığı bazı kilit sözcükler var. "Gerçek" İslama vurgu yapan Öcalan, sık sık "kendi halk gerçekliğimiz"den, "halkımızın bağrında yer alan değer yargıları"ndan, "halkın tarihsel özellikleri"nden söz etmektedir. "Somut gerçeklere, halkın somut tarihi gerçeğine, kimliğine doğru yaklaşılması" görevini, "dinin ilerici bir temelde kullanılmasına önem

verilmesi"yle bağlamaktadır.

PKK'nın bu yaklaşımının temel hedefi, *kitle temelinin geliştirilmesidir*. Bu açıdan platform "taktik" gibi görünmekle birlikte, *stratejik* bir tercihtir.

Kuruluş döneminde PKK'nın lider kadrosu sol görüşleri örgüte yansıttı. Bu tutum, ezici çoğunluğu Şafi olan Kürt yığınlarını kazanmada ciddi bir ayakbağı oluşturdu. Asıl olarak, sosyalist sistemin çöküşü ve dünya dengelerinin değişmesi, bu anomaliye son verdi. PKK, uzun yıllar kenarında dolaştığı işçi sınıfı ideolojisinden iyice uzaklaştı.

1979'larda Marksist terminolojiyle, Sünniliği de Aleviliği de "ulusa yabancı ideoloji" olarak niteleyen Kürt hareketi 1990'larda İslamı keşfetti. Bugün sosyalizmi "Marks'ın biraz daha bilimselleştirdiği... sosyalleşmenin bilimi" olarak karikatürleştiriyor, işçi sınıfına umutla "bakmıyor", kapitalizmde, burjuva milliyetçilikte "olumlu" özellikler arıyor.

Kürt hareketi, işçi sınıfı ve onun ideolojisiyle - zaten iğreti duran - bağı kopartmakla, Kürt halkını esenliğe kavuşturacak toplumsal devrim ufkunu *kapatmıştır*. Ama öte yanda - hem tarihsel dönemini çoktan geçirdiği, hem de varlığı korkutma ve dayatmayla değil ekonomik koşullarla belirlendiği için - önderlik yapacak bir "ulusal" burjuvaziye sahip değildir.

Kürt egemen sınıfının "ajanlaşmış" olduğunu sık sık vurgulayan Kürt milliyetçiliğinin ideolojik platformu, uluslaşma sürecini *küçük burjuvazi* eliyle yürütme çabasının sınırlı perspektifini, açmazlarını ve umutsuzluğunu taşımaktadır.

Ulusal harekete önderlik edecek "Kürt intelligentsiası", İsmail Beşikçi'ye göre, öğrenciler, medrese eğitimi görmüş Kürt mollalardır:

"Ulusal duygular kimler tarafından işlenecek, kimler tarafından savunulacak?... Elbette devrimciler, demokratlar tarafından... Öğrenciler, *medreselerden yetişmiş din adamları* bu kategoriler içinde yer alabilirler. Bunlar, Kürdistan'ın sorunlarını Türkiye, Ortadoğu ve dünya bağlamı içinde değerlendirebilen, bunları kendi halkına anlatabilen, çözüm yolları önerebilen belli başlı unsurlardır... Medreselerde yetişen *imamların (mella)* ulusal duygulara sahip olmalarının temel nedeni, orada Kürtçe eğitim yapılmasıdır..."

"Mellalar tipik bir Kürt intelligentsia"sıdır..."

"Kürt küçük burjuvazisinin devrimci ve demokrat guruplar içinde yer aldığı söylenmelidir. Terziler, ayakkabıcılar, marangozlar gibi zanaatkarlar, berberler, boyacılar, şöförler gibi hizmet sektöründe çalışanlar, avukatlar, doktorlar, müteahhitler gibi serbest meslek sahipleri bu guruplar içinde yer almaktadır. Öğretmenler, bazı küçük memurlar yine böyledir. Az topraklı köylüler, topraksız köylüler ulusal demokratik hareketin çok önemli tabanıdır." (İ.Beşikçi, *Devletilerarası Sömürge Kürdistan*, 1990, s.120-121) (abç)

Nakşibendi şeyhlerinin kurduğu

medrese sistemi içinde eğitilmiş mollaları halk önderi kabul eden Kürt küçük burjuvazisinin, Kürt egemen sınıflarının 1300 yıllık "somut tarihsel gerçekliğini" pusula yapması da, neredeyse allahın emridir. Bu pusulanın ibresi ise, "Emirelmücahidin Elseyit Muhammed Saidi Nakşibendi'nin 1925'de yarım kalan girişiminin, günümüz koşullarında - ama Şii İran'ı örnek alarak - tamamlanması gereğine işaret eder.

Ne var ki, Sünni İslamın en bağınaz mezheplerinden biri olan Şafilik, yüzyıllardır uğradığı tarihsel haksızlıkların Şiiliğe getirdiği moral üstünlüğe sahip değildir. Ayrıca A.Öcalan'ın, Yavuz Selim ve Hamidiye alayları örneklerini göstererek Türkiye burjuvazisine önerdiği (başta Türkler ve Kürtler olmak üzere Orta Asya'dan Atlantik kıyılarına kadar İslam halklarının birliğini sağlamaya yönelik) *ittifak*, bize o dönemlerde Şafi Kürt egemenlerinin oynadığı rolü hatırlatıyor.

DEVİRİMCİ(!) İSLAM

PKK, İslamın *devrimci(!)* olduğunu söylüyor. "Gerçek" İslamın "başkaldırcı, ihtilalci öze" sahip olduğunu ileri sürüyor, ona anti-empyralist, anti-kapitalist nitelikler yakıştırıyor. (Bunu yaparken, şiddet uygulayarak "uygarlık" yaratan Sünni İslamla, "Ali'den başlayan İslam" arasında gidip gidip geliyor.)

İslam devrimci değildir. Doğuşundan *devlet* dinidir. Muhammed öncesinde Mekke'li tüccarların yapamadığını onlar adına yapmış, egemen sınıfın *toplumsal reform* aracı olmuştur. (R.Yürükoğlu, *Okunacak En Büyük Kitap İnsandır*, s.32-33)

İslamda sol sayılabilecek yorumlar, doğuşundan hemen sonra kopan kavga sırasında oluşmuş, Haricilik, Mutezile ortaya çıkmış, Şiilik ve Sünnilik aşağı yukarı sınıf bazında ayrılmıştır. İnsan eylemini öne çıkartan, Ehlibeyt'e yapılan haksızlığa karşı çıkan, ezilen halkın çıkarlarına yaslanan akımlar, bu özellikleriyle devrimci öz kazanmışlar ve yüzyıllar boyu Sünni gericilikle (Emevi, Abbasi, Şafi Kürt egemeni, Osmanlı) din örtüsü altında sınıf savaşları yapmışlardır. (Şiilik de, devlet olduğu günden bugüne, kökenindeki mistisizmden uzaklaştıkça şeriata-Sünniliğe yaklaşmış, ilerici özelliklerini de aynı ölçüde yitirmiştir.)

Sünni-Şafi inancın 1000 küsur yıllık tarihi boyunca Kürt yoksulları açısından devrimci *rol* oynadığına ilişkin bir olguya rastlanmamaktadır. Piyasadaki "Kürt tarihi" kitaplarının tamamının Kürt egemen sınıflarının tarihini anlatması tesadüf müdür?

Bu kitapların değinmeden edemedikleri Alevi Dersim, bunlardan *ayrı* bir tarih yaşamış, Dersim'in Türkmen-

Zaza yoksullarının toplumsal ve siyasal kültürü Alevi-Bektaşilikle biçimlenmiştir. Yavuz'uyla, Hamidiye alaylarıyla Hanefi-Şafi egemen sınıflara mücadele içinde biçimlenmiştir. Alevi-Bektaşilik, Anadolu'da ortaçağdan bugüne *devrimci* özellik taşımış tek "İslam"dır.

Anadolu Aleviliği ile günümüz Şiiliğini özdeşleştirmek, bilinçli bir çaba değilse, fahiş bir hatadır. Anadolu kültürlerinin demokratik-ilerici öğelerini alarak kendini zenginleştiren Alevi-Bektaşilik, 16.yüzyıldan bu yana İran egemen sınıfının devlet dini olarak gelişen Şiilikten *farklıdır*. Günümüz Şiiliğine mesafesi Sünniliğe olduğundan az değildir.

İslamın "başkaldırcılığı" bir illüzyondur. Tarihteki örnekleri, onun, her zaman yoksul halk yığınlarının adil, özgür, din baskısından kurtulmuş bir dünya özlemine "başkaldırdığını" gösteriyor.

İslamda anti-emperyalizm, anti-kapitalizm de yoktur. Anti-emperyalizm diye gösterilen, (Sünni-Şii) mollaların, şeriat inancının ayrılmaz parçası olan "kafir-zındık düşmanlığı"nı, emekçilerin kötüleşen yaşam koşullarına duyduğu tepkiyi kullanarak, (tabii ki Hristiyan ve emperyalist) Batı'ya düşmanlık biçiminde yeniden üretmesidir. İslamın "anti-kapitalizmi" de, kurtuluşun işçi sınıfında yattığını göremeyen küçük burjuva yığınların *gerici* tepkisidir. Kaldı ki, tüm bu "anti-emperyalist", "anti-kapitalist" İslami hareketleri yönlendiren temel güç, "dinsel bankacılık" yapan finans-kapitaldir. Yapmaya çalıştığı, İslamı kullanarak ülkeler dışına taşmak ve emperyalistlerarası pazar-güç kavgasında burjuva-emperyalist bir odak olmaktır.

Kürt milliyetçiliğinin ideolojik platformu, "Kürt ulusu açısından dinin bir yaşam biçimi ve dinsel-ulusal geleneklerin içiçe olması"nı, olumlu bir özellik gibi sunuyor. Bu durum, bir yanıyla, Kadiri ve Nakşibendi Sünni tarikatlarının 13.yüzyıldan bu yana Kürdistan kırlarında yarattığı tahribata işaret eder. Bir yanıyla da Kürt milliyetçiliğinin önündeki en büyük tarihsel açmazı gösterir.

KÜRT MİLLİYETÇİLİĞİNİN AÇMAZI

Kapitalist gelişmenin dayattığı sivil toplum örgütlenmelerine ve devletin, Kürdistan'ın yarı-özerk derebeylerinin ayrıcalıklarını ellerinden alma girişimlerine karşı çıkan Kürt egemenlerinin, tepkilerini dinsel sloganlarla dile getirmeleri, Cumhuriyetin burjuvalaik reformlarına başkaldıran Kürt aşiretlerinin önderi Şeyh Said'in 1925'de Piran'da, "medreseler kapandı, Din ve Vakıflar Bakanlığı kaldırıldı, din okulları milli eğitime bağlandı" diye vaaz vermesi, *feodal-dinsel kökenli* geriliğin toplumda ne denli derin olduğunu gösterir.

Şeyh Sait'ten 67 yıl sonra PKK'nın burjuvaziye "kafirlikle" suçlaması, zaten varlığı tartışmalı olan laikliği, uygulandığı kadarıyla bile *yaşamın dinsizleştirilmesi* olarak nitelemesi ve Kürt toplumunun benliğine yönelmiş bir *tehdit* olarak algılaması, Kürt milliyetçiliği açısından hazindir.

1925'te yaşanan, Kürt milliyetçiliğinin ilk trajedisiydi. "Milliyetçilik" düşüncesi Jöntürklerin ve Abdülhamid'in çevresinde yetişmiş bir avuç Kürt egemen sınıf aydınının zihninden öte pratik anlam taşımıyordu. Kürt aşiretlerinin çimentosu, doğal önderi, dini otoritesini üretim araçları sahipliğiyle güçlendirmiş Nakşibendi şeyhleriydi. İdeolojilerinin özü "İslamın birliği" olan beş Nakşibendi şeyh sülalesi (ve onların halifeleri) tüm Kürt topluluklarını ağırları içine almışlardı.

Türkiye burjuvazisi, uyguladığı politikalarda, evrimci ve sancılı yoldan ilerleyen kapitalistleşme sürecinde, aşiret reisi, toprak ağası ve şeyhiyle Kürt egemen sınıfını, Türk tekelci burjuvazisine *eklemledi*. Böylece, iç sömürge Kürdistan'ın "ulusal burjuvazisi" daha doğmadan öldü.

Kürt halkının uluslaşma sürecini "ulusal burjuvazisiz" tamamlamaya soyunurken, işçi sınıfını ve ideolojisini reddeden PKK, bu görevi *kır ve kent küçük burjuvazisiyle* yerine getirmeye çalışıyor ve kaçınılmaz olarak Şafiliğe dönüyor. Dine döndükçe, kendi bindiği dalı kesiyor. Asıl zarar, Kürt emekçisinin bilincinin dinle bulandırılması ve sınıf mücadelesinin zayıflatılmasıdır. ●

KÜRT HALKININ GERÇEK DOSTU KİMLERDİR?

TKP VE KÜRT SORUNU

OKTAY BOZDAĞ

1 TKP, KÜRT SORUNUNU VE ÇÖZÜM İLKELERİNİ 1920'DEN BERİ TANIMIŞTIR

Günün koşullarından soyut bir şekilde hiçbir sorun ele alınamaz. İşçi sınıfı hele ulusal sorun gibi bir sorunu dönemin koşullarından bağımsız hiç ele almaz. Dolayısıyla 1920'lerde, 1930'larda TKP Kürt sorununda ulusların kendi kaderini tayin hakkını tanımıştır ama orada bırakmamıştır: a) Anti-emperyalizm çerçevesinde, ülkede emperyalizme karşı yürüyen savaş çerçevesinde ele almıştır. b) Enternasyonalizm çerçevesinde, parçanın karşısında bütünün çıkarı açısından ele almıştır. Sovyetler Birliği'nin doğuşuyla ortaya çıkmış yeni dünya dengesini, sosyalizm ve emperyalizm arasındaki kavganın çıkarlarını düşünmüştür. c) Aynı zamanda anti-kapitalizm çerçevesinde, Kemalizme karşı savaş çerçevesinde ele almıştır. Dolayısıyla, "Kemalizm kuyrukçuluğu" masalı, yalnızca söyleyenin niyetlerini anlatır. TKP'nin tarihi Kemalizme karşı savaş tarihidir.

2 TKP İÇİNDE OPORTÜNİZMLE SAVAŞTA KÜRT SORUNU ÖNEMLİ BİR NOKTA OLMUŞTUR

TKP içinde 1970'lerin sonlarında hızlanan oportünizme karşı mücadelede de Kürt sorunu önemli bir ayrım noktası olmuştur.

TKP yakın tarihinde ajitasyon, propaganda ve örgüt alanında üzerine düşen görevi yapmıştır. Ajitasyonda oportünizme karşı, ayrılma hakkı da dahil olmak üzere, kendi kaderini tayin hakkını tanıdığını vurgulamıştır. Propagandada bunun bilimsel temellerini ortaya koymuş ve ileri işçilere anlatmıştır. Örgütlenme konusunda da elinden geleni yapmıştır. Devrimci Kürt örgütleriyle en içten pratik dayanışmayı göstermiştir.

3 TKP İŞÇİ SINIFININ ÇIKARLARINI (BÜTÜNSEL/ KALICI) BAŞA ALIR

TKP, işçi sınıfının çıkarlarını başa alarak soruna bütünsel ve uzun dönemli yaklaşmaktadır. TKP açısından, ücretli emeğin sermaye sömürsünden kurtuluşu savaşımı herşeyi belirler.

TKP'nin, Türkiye'de düzenin değişmesi ve gerçek demokrasinin kurulması için ortaya koyduğu 4 ana nokta şöyledir:

Bunların *birincisi* uluslar arasında tam siyasal eşitliktir. Tam siyasal eşitlik dendiğinde en başta ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı gelir.

Geçen dönemde küçük burjuva sola ve Türk milliyetçiliğine karşı TKP'nin özellikle vurguladığı nokta kendi ka-

derini tayin hakkıydı. "Kürt halkına ayrılma hakkını tanımayan, demokrat bile değildir!" Ancak, TKP şu noktayı da hiç gözden kaçırmadı: Ayrılma hakkı, gönüllü birlik hakkını da içerir.

İkinci nokta, proletaryanın birliği fikridir. Proletaryanın birliği, tek bir örgütte birlikte örgütlenmek demektir. Hangi tip örgütlenme olursa olsun, ister sendika, ister siyasi parti, Kürt ve Türk işçilerinin birlikte örgütlenmesini savunmak demektir.

Üçüncü olarak, büyük devletlerden yana olduğunu TKP programında söylemiştir. TKP büyük devletten, yerel öz yönetimleri dışlamadan, merkezi büyük devleti anlar. Küçük küçük ulusların, küçük küçük devletler kurarak bölünmesi emperyalizmden başkasının işine yaramaz. Bu açıdan, proletaryanın gönüllü birliği, halkın gönüllü birliği temelinde en geniş devletlerden yanadır. Kürt ve Türk halkının birlikte yaşaması, birlikte mücadele etmesinden yanadır.

Dördüncü olarak, TKP kültür alanında uluslararası demokrasinin, işçi sınıfının kültürünü savunur. Türk kültürüyle Kürt kültürünün basitçe karmaşası değildir bu. Dünya işçi sınıfı kültürüyle, dünya demokrasi kültürüyle, dünya sosyalizm kültürüyle bu iki halkın biraraya gelmesi gerektiğini, bu kültüre katkıda bulunması, bu kültürden öğrenerek gelişmesi gerektiğini söyler. Ulusal kültür, ulusal kimlik konuları TKP açısından bunun içine oturur.

4 TKP KÜRT VE TÜRK EMEKÇİSİNİN MİLLİYETÇİ FİKİRLERLE KIRLETİLMESİNE KARŞIDIR

Ezilen ulus milliyetçiliğinin dar bir çevreni vardır. İşçi sınıfına yararı da bu dar çevreniyle ve belirli koşullarda mümkündür. O, düzene muhalefet ettiği ölçüde ileridir. Düzene muhalefetinin koşulu da, işçi sınıfı devrimini desteklemesidir.

Düzene bu anlamda muhalefet yönü ortadan kalktığı zaman, ezilen ulus milliyetçiliğinin geri ve tehlikeli yönleri ortaya çıkmaya başlar. Emekçileri bölmekten başka hiçbir işe yardımcı olmayan bir fikir silsilesi olmaya başlar. Bu fikrin en uç örneği, *paylaşım savaşımı*, "bu toprak benim, burayı kurtarırsam Kürt ulusu kurtulur" mantığıdır.

5 HER ULUS İÇİNDE DE İKİ TEMEL SINIF VARDIR. HANGİ YOLDAN YÜRÜNECEK?

Ulusal sorun bir ülkede iki ulus sorunudur. Ama hiç unutulmaması gereken bir nokta daha var. Her ulusun içinde de iki sınıf vardır. Sorun, ulusal mücadele hangi sınıfın yolundan yürüyecek sorunudur. Kürt halkının mücadelesi, işçi sınıfının

mücadelesiyle birleşmek, öteki tüm ezilenlerin de (Alevilik gibi) davalarına sahip çıkmak ve işçi sınıfı iktidarını hedeflemek zorundadır.

MARKSİZM NE DİYOR?

Söylediklerimizin gerekçelendirilmesine gelirsek, en çok kafa karıştırıcı şey, emperyalizmle sosyalizmin dünya çapında savaştığı dönemde ortaya çıkan her ulusal kurtuluş hareketinin sosyalizmden etkilenmiş olmasıdır. O yüzden ulusal fikir, SBKP'nin tutumundaki hatalarla birleşmiş ve bir Marksist-oportünist-ulusal çorbası doğmuştur.

Türkiye'de yakın geçmişte buna benzer bir süreç yaşamıştır. Herkes görüşlerini Marksizmin deyimleriyle anlatmaya çalışmıştır. Dolayısıyla, Marksistle milliyetçiyi ayırmak zorlaşmıştır. Bu nedenle, komünistlerin ulusal programının formüle edilmesinde ki bazı temel kuralları bir daha hatırlatmakta yarar vardır.

"Ulusların ve dillerin eşitliğini tanımayan ve savunmayan, ve her ulusal ezgi ya da eşitsizliğe karşı savaşım vermeyen, Marksist değildir. Bunda en ufak bir şüphe bile yoktur. Ancak, öteki ulustan bir Marksiste, 'asimilatör' suçlamasıyla saldırı sahte Marksistin *ulusalci bir cahil* olduğu da şüphe götürmez." (Lenin, *Toplu Yapılar*, İng. basım, c.20, s.28)

Şimdi Türkiye'de düşman kavramının nasıl değiştiğini, işçi sınıfının nasıl küçümsendiğini, nasıl alaycı bir ifade kullanıldığını hatırlayanlar, yukarıdaki alıntıyı daha iyi değerlendireceklerdir. Bir başka noktaya gelelim:

"İşçi sınıfı demokrasisi, çeşitli burjuva partilerinin dil vb., konulardaki ağız dalaşına karşı, *tüm* uluslardan işçilerin, *tüm* işçi sınıfı örgütlerinde - sendikalarda, kooperatiflerde, tüketici birliklerinde ve tüm diğerlerinde - koşulsuz birliği ve tümüyle kaynaşması istemini ortaya koyar." (Lenin, *agy*, c.20, s.22)

Türkiye'de Kürt solu adına ortaya çıkan tüm hareketler, Kürt proletaryasının Türk proletaryasından daha ileri olduğunu, orada objektif koşulların daha olgun olduğunu öne sürerek bağımsız örgütlenme fikrini dayatmışlardır. Ancak hiçbirinin gücü bağımsız sendika kurmaya yetmediği için bu alanda daha bir örnek göremedik.

Bir başka nokta:

"Burjuva ulusçuluğu ve proletarya enternasyonalizmi - bu iki birbiriyle uzlaşmazca düşman iki belgi, kapitalist dünyanın her yanında iki büyük sınıf kampını temsil eder ve ulusal sorunda *iki* politikayı (hayır, iki dünya görüşünü) ifade eder." (Lenin, *agy*, c.20, s.26)

Proletarya enternasyonalizminin ilkeleri bellidir. O zaman, bu ilkelerin dışında durana tutum ne olacaktır?

"Gelişen kapitalizm ulusal sorunda iki tarihsel eğilim bilir. Birincisi, ulusal yaşamın ve ulusal hareketlerin uyanışı, tüm ulusal baskılara karşı savaşım ve

ulusal devletlerin yaratılışıdır. İkincisi her biçimi ile uluslararası ilişkilerin gelişmesi ve sıklığının artışı, ulusal engellerin yıkılışı, sermayenin, genel olarak ekonomik yaşamın, politikanın, bilimin vb.nin uluslar arası birliğinin yaratılışıdır.

"Her iki eğilim de kapitalizmin evrensel yasasıdır. ... Marksist ulusal program her iki eğilimi de dikkate alır ve birincisi, ulusların ve dillerin eşitliğini ve bu açıdan hiçbir *ayrıcalığın* izin verilmez olduğunu (ve bununla birlikte ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını...) savunur, ikincisi enternasyonalizm ilkesini ve proletaryanın burjuva ulusçuluğu ile, hatta onun en ince biçimleri ile kırıltılmasına karşı uzlaşmaz bir savaşımı savunur." (Lenin, *agy*, c.20, s.27)

Lenin bir başka yerde de şöyle diyor:

"Her ulusta, demokrasi ve sosyalizm ideolojisini kaçınılmaz olarak yeşerten, çalışan ve sömürülen yığınlar olduğu için, demokratik ve sosyalist kültürün *unsurları*, olgunlaşmamış biçimde de olsa, her ulusal kültürde bulunur. Ancak her ulus aynı zamanda, yalnızca 'unsurlar' olarak değil, 'egemen' kültür olarak bir burjuva kültüre de (ve ulusların büyük çoğunluğu bununla birlikte gerici ve dinci kültüre de) sahiptir. Bu nedenle, genel 'ulusal kültür' toprak beylerinin, din adamlarının ve burjuvazinin kültürüdür." (Lenin, *agy*, c.20, s.24)

Kürt ulusal kültürü, elbette her ulusta olduğu gibi, içinde emekçi yığınların önemli bir ağırlığı olduğu için, ileri yönler taşımaktadır. Ama o ulusal kültürün egemen yönü de şeyhlerin, ağaların, din adamlarının ve burjuvazinin kültürüdür. Bu "ulusal" kültüre, bu "ulusal" kimliğe karşı çıkmadan, proletaryanın ülke çapında birliğini savunmadan Marksist olmak ya da halkın çıkarlarını temsil etmek olanaklı değildir.

Lenin diyor ki,

"Kurtuluş isteyen Ukraynalılar, Büyük Rus ve Polonyalı toprak beyi sınıfı ve bu iki ulusun burjuvazisi ile karşı karşıyadır. Bu sınıflara karşı durma gücü olan hangi toplumsal güçtür? Yirminci yüzyılın ilk on yılı bu soruya yanıt getirmiştir. Bu güç demokratik köylülüğü ardına toplayan işçi sınıfından başkası olamaz" (Lenin, *agy*, c.20, s.30)

Aynı şeyi sormak gerekir. Türkiye işçi sınıfı olmadan bu büyük düşman gücü hangi güçle durduracaklardır? Buna gerilla yetmez. Tek başına Kürt halkının gücü de yetmez.

Bugün yenilik adına ortaya atılan bazı görüşler öylesine eski, ipliği pazara çıkmış görüşler ki, nasıl bir daha kullanılabiliyor diye şaşırıyoruz.

"Burjuva ulusçuları, ulusal dava birinci, proletarya davası ikincidir diyor ve ... sözde Marksistler onları tekrarlıyor. Biz, proletarya davası birinci olmalıdır diyoruz, çünkü o dava, yalnızca emeğin ve insanlığın değil aynı zamanda demokrasinin de uzun vadeli ve temel çıkarlarını savunuyor" (Lenin, *agy*, c.20, s.32)

diyor Lenin.

Söylediklerimizin herbirinin gerekçesi böyle ortadayken yürek ferahlığıyla şunu söyleyebiliyoruz ki, Türkiye işçi sınıfı ve partisi TKP, Kürt halkının ulusal baskıya karşı savaşımının tek gerçek dostudur. ●

“Bağımsız Kürdistan” tezi ekonomik açıdan geçerli mi?

HASAN KOMSER

Son yıllarda bir gerçek iyiden iyiye unutulmaya başlandı. Kürt halkı için ulusal baskının yanı sıra, bölgenin az gelişmişliğinin getirdiği ezgi.

Türkiye’de endüstri Batı’da yoğunlaşmış, doğu ise daha çok endüstrinin hammaddelerini, enerjisini sağlıyor ve ağırlığıyla da tarıma dayalı. (Buradaki doğu, Karadenizi de, Orta Anadolu’yu da içeriyor.)

Doğu Anadolu’nun Hikayesi adlı bir kitapta şöyle yazılıyor:

“Batı’daki kapitalizmin ihtiyaçları için atılan adımlar olsalar da sonuçta yapılan yatırımlar yan ürün olarak Doğu’da belirli gelişmeler yarattı. Ancak bu gelişme sürecindeki bağımlılık, tabi olma unsuru üzerinde durmak gerekir. Az gelişmiş Doğu, gelişmiş Marmara’nın ihtiyaçlarına bağımlı olarak ilerleyecekse, orada hem az gelişmiş Doğu’nun gerçek gelişme ihtiyaçları, hem de gelişmenin boyutları gözardı edilebilir. Az gelişmiş bölgeye istihdam yaratıcı sanayi yatırımı gerekirken, Batı’daki sanayiye elektrik üretecek yeni santrallerin yapımı için yatırımlar yapılır- sa, bu yatırım Doğu’ya yapılmakla beraber Doğu için değildir.” (M. Sönmez, *Doğu Anadolu’nun Hikayesi*, s.247)

“Bölgeler arasındaki uçurumun Doğu illeri üzerinde yarattığı en önemli tahribatlardan biri, bölgenin gelişimi için gerekli işgücü ile birikmiş sermayenin gelişmiş yörelere göç etmesi; bu değerlerin bölgenin kesik damarlarından akıp gitmesidir.” (agy, s.220)

Bu söylenenler geneliyle yanlış değil ancak oturtulan çerçeve, kapitalizmi hiç anlamamış “milliyetçi ekonomi-politik” çerçevesidir. Birinci temel yanlışlığı, ancak ve ancak düğün işleyen bir sosyalist ekonomide yapılabilecek planlı bölgesel kalkınmayı, kapitalizm içi bir tartışmaya taşımamasıdır. İkinci temel yanlışlığı da, Doğu Anadolu’yu kendi içinde neredeyse bağımsız bir bütün olarak değerlendirmesi ve bölgenin “kendine yeterli”liğini hedeflemesidir. Oysa, Doğu Anadolu Türkiye’nin bir parçasıdır ve tüm dünyada işleyen, “kapitalizmin eşitsiz gelişmesi yasası”, ülke içinde de aynı şiddette işlemektedir. Yazarın sözünü ettiği dengesizliklerin ekonomik nedeni budur.

Yalnızca Kürdistan’a değil, Karadeniz’e, Orta Anadolu’ya yapılan yatırımlar da aynı şekildedir. Bölgenin kalkınmasını değil, “kân” amaçlayan yatırımlardır. Türkiye içinde “adaletli dağılım” var mı? Bırakalım Türkiye bütünü, en gelişmiş bölge olan Marmara’da var mı? Adaletli dağılım ancak sosyalizm altında olur.

Dahası, bağımsız bir Kürt devleti

olsa, onun içinde olacaklar da aynıdır. Suçlusu kapitalizmdir, kapitalist yatırımın mantığıdır. Aynen İtalya’da zengin Kuzey ve fakir Güney, İngiltere’de fakir Kuzey ve zengin Güney gibi.

“Pazar güçlerinin serbestliği, ekonomik ve kültürel aktivitelerin, bir ülkenin diğer bölgelerinden ayrı olarak belli bölgelerinde yoğunlaşmasına yolaçar. Böylece ekonomik ve kültürel çöllerin ortasında ekonomik ve kültürel vahalar yaratır. Ekonominin belli bölgelerde yoğunlaşması, bazen doğal koşulların, o bölgede yoğunlaşan aktivitelere o anda veya geçmişte herhangi bir anda uygun olmasından kaynaklanır.” (M.R. Jafar, *Under underdevelopment*, s.14-15)

Büyük ölçüde kendiliğinden bir düzen olan kapitalizmde bugün orası yarın burası ilerleyebilir ya da gerileyebilir. Nitekim GAP’la birlikte Kürdistan’ın önemli bir kısmı, Türkiye’nin en zengin bölgelerinden olacaktır. Buraların geri kalmasının nedenlerini Kürt olmasıyla açıklayanlar şimdi bunu nasıl açıklayacaklar? PKK, GAP’ı Türk burjuvazisinin sömürgeleştirme politikasının yeni bir örneği diye açıklıyor ama inandırıcı olmuyor. Oysa önemli olan şu: GAP’la birlikte buralar en zengin bölgelerden biri olacak ama bu zenginlikten Kürt emekçisine kırıntı düşmeyecek. Ha öyleyse Türk emekçisine mi düşecek? Hayır, Kürt ve Türk burjuvasına düşecek.

Doğu Anadolu’nun “ekonomik bağımlılığı” gibi bir kavram da anlamsızdır. Kapitalist pazar içinde (ki “devlet” bu pazarın sınırlarını çizer ve korur) bu bağımlılık zorunludur, kaçınılmazdır, karşılıklıdır. Ve bir başka adı da işbölümüdür. Kapitalist işbölümü! Beğenmeyen sosyalizme başvurulmalıdır.

Sosyalist sistemin çöküşü ve dünya çapında kapitalizmin içine girdiği gerileme sonucunda, krizin yükünü çeken yığınlar sağa kayıyor. Toplumsal gelişmenin gösterdiği yönün tersine ulusçuluk artıyor. Kürt hareketleri de halktaki geri bırakılmışlığın tepkisini milliyetçi kanallara akıttıyorlar. Ayrılacak bütün sorun çözülecekmiş gibi gösteriyorlar. Halbuki sorunun gerçek çözümü, Türk ve Kürt emekçilerinin yarattığı zenginliğin adil paylaşımından, içinde Kürt burjuvalarının da olduğu egemen sınıfa karşı mücadeleden geçiyor. Kapitalizme karşı mücadeleden geçiyor.

Ayrılma, geri kalmışlık sorununu çözebilir mi?

Ayrı devlet kurmak, Kürt emekçisine birşey vermeyecektir. Bugün

Türkiye çapında olan ekonomik ve toplumsal adaletsizlik, Kürdistan’da kendini daha kötüsüyle yeniden üretecektir. Çünkü, Türkiye bütünündeki sermaye birikimi, bilgi ve teknoloji birikimi, personel olanakları, kapitalizm kültürü Kürdistan’da yoktur. Türkiye bütününden ayrıldıklarında, Marksist ekonomik kavramıyla söylesek, “ilkel birikimden” başlamak zorunda kalacaklardır ki, bu çok daha gaddar bir süreçtir.

Yazımızın başında verdiğimiz alıntıda söylenen herşey (göç vb.) Türkiye’nin her yanı için geçerlidir, yalnızca Kürtler için değil. Bu kapitalizm! Buna karşı çıkacaksa tamam. İş imkânı vardır diye ülkenin her yanından milyonlar metropollere akıyor. Kürdistan ayrılınca iş ihtiyacı bitecek mi, yoksa daha mı şiddetlenecek? O zaman Kürt emekçilerinin durumu ne olacak?

Bugün Kürt halkının 2/3’ü Türk şehirlerinde yaşıyor. Bu çok önemli-

dir. Araya sınırlar konursa ortaya çıkacak durumu düşünebilir misiniz? Kürt halkının kurtuluşu, küçük bir Kürdistan devletinde değil, ortak bir devrimdedir.

Sonra, hiçbir pazarlık gücü olmayan küçük ve dağlık bir ülke, bugünün koşullarında, ancak emperyalizmin şemsiyesi altında, onun bölgedeki maşası olarak yaşayabilir. Ekonomik gücün yoksa siyasal bağımsızlıktan da söz edilemez.

Dünyada Sovyetler Birliği’nin büyük etkinliği varken, kurulacak bir Kürt devletinin emperyalizmin çıkarına olacağını garantisi yoktu. Bu yeni devlet Sovyetler’le yakınlaşabilir ve ekonomik kalkınması için ondan yardım alabilirdi. Bugün Sovyetler Birliği yok. Küçük uydu devletlerde halk nasıl yaşar, bu emperyalizmi ilgilendirmeyiz. Uydusu olmak (kaçınılmaz olarak yapacağı anlamına gelmiyor. Kâr varsa yatırım da var. Emperyalizm, alt yapı yerinde değil diye Sovyetler’e bile yatırım yapmıyor, Kürdistan’a mı yapacak?

Günümüz dünyasında ileri kapitalist ülkeler, ekonominin önünü açabilmek için çeşitli birlikler kuruyorlar, aralarındaki sınırları kaldırmaya, daha derin bir entegrasyona gitmeye çalışıyorlar. Çünkü artık ekonomik ve toplumsal gelişme sınırlara takıldı. Daha büyük çapta ekonomik ve toplumsal üniteler gerekiyor. Bu süreç, kapitalist devletler-işletmeler kendilerine ayrıcalıklar istediklerinden, kesimsel çıkar çatışmalarından dolayı yavaş ve zigzaglı ilerliyor. Ancak, kaçınılmaz eğilim bu yanadır. ●

Ayrılma konusunda işçi ve burjuva görüşler üzerine Lenin

“Her ulus için ayrılma sorusuna ‘evet’ ya da ‘hayır’ yanıtını istemek çok ‘pratik’ görünebilir. Gerçekte bu saçmadır. Burjuvazi her zaman ulusal istemlerini kategorik olarak herşeyin önüne koyar. Proletarya için ise bu istemler sınıf savaşımının çıkarlarına bağımlıdır. Teorik olarak, burjuva demokratik devrimin bir ülkenin diğerinden ayrılmasıyla mı yoksa onunla eşit iki ülke olarak mı sonuçlanacağını önceden söyleyemeyiz. Her iki durumda da proletarya için önemli olan kendi sınıfının gelişmesidir. Burjuvazi için ise, kendi ulusal amaçlarını proletaryanın amaçlarının önüne koyarak bu gelişmeyi engellemek önemlidir. Bu yüzden, proletarya, hiçbir ulusa garanti vermeden, ... kendi kaderini tayin hakkını tanıma negatif istemine kendini kısıtlar.

“Bu ‘pratik’ olmayabilir, ama olası çözümlerin en demokratik olanının başarılmasının en kesin

garantisidir. Proletarya sadece böyle garantiler ister. Tüm ulusların burjuvaları ise başka ulusların dezavantajlarını hiç dikkate almadan kendi çıkarları için garanti isterler.

(...)

“Ezilen ulus burjuvaları, istemlerinin ‘pratik’ olduğunu söyleyerek, proletaryaya bu istemi koşulsuz destekleme çağrısı yaparlar. Onlar için en pratik yol, tüm ulusların ayrılma hakkına sahip olduğunu savunmak değil, herhangi bir ulusun ayrılması için basit bir ‘evet’tir.

“Proletarya bu tür bir pratikliğe karşıdır. Eşitliği ve ulusal devlete eşit hakkı savunurken, tüm uluslardan işçilerin birliğini herşeyin önüne koyar ve ulusal istemleri ve ulusal ayrımcılığı işçilerin sınıf savaşımı açısından değerlendirir. Bu pratiklik çağrısı gerçekte burjuva özlemlerinin koşulsuz kabulü çağrısıdır.” (Lenin, *Toplu Yapılar*, c.1, s.609-613) ●

CEMŞİD BENDER'İN IRKÇI-ŞÖVEN TEORİLERİ

YUSUF VURGUN

Türkiye kimliğini arıyor! Batılı mı, doğulu mu? Laik mi, İslâm ülkesi mi? Kaderini nereye bağlamalı? Avrupa'ya mı, Balkanlara mı, Orta Asya cumhuriyetlerine mi, Ortadoğuya mı?

"Kimlik arayışı" son yılların moda deyimlerinden oldu. Küçük burjuva, düne kadar yanında durduğu toplumsal dinamik bir zorlu sınava girince, hemen kimlik bunalımına düştü.

Peki, bu çevrelerde "kimlik arayışı"nı yaratan toplumsal gerçeklik nedir?

Sorunun cevabı, dünyadaki hızlı değişikliklerden de beslenen toplumumuzun olağanüstü dinamik, ileriye dönük dönüşümleri ısrarla çağırان yapısıdır.

Ancak toplumdaki dinamizmin insanlığın evrensel hedefine mi yöneltileceği, yoksa burjuva çıkarlar uğrunda mı tüketileceği, bu dinamizmin içinde ortaya çıkan yanlış eğilimlere karşı düzgün mücadele verilip verilmeyeceğine bağlıdır.

"Komünist, mecbur, doğruları söyleyecek." Tarih, sınıfını, halkını uyarmakta geç kalanları affetmez. Bugün böyle bir dönem yaşıyoruz.

Bu yazıda, Kürt halkının mücadelesini işçinin, emekçinin toplu mücadelesinin dışında milliyetçi bir mecraya sokmaya hizmet eden, "ilk-ilk, en eski-en eski" teorisini ele alacağız.

"Güneş-dil teorisi" ile aynı çamurdan yoğrulmuş bu yaklaşımın-sahiplerinden Cemşid Bender, *Kürt Tarihi ve Uygarlığı* kitabına şöyle başlıyor:

"Kürtler.... Anadolunun en eski halkı. Yaşı bilinmeyecek kadar eski. Yaşadıkları yer hep Anadolu. Ari ırk olamaz. Dışarıdan bu yörelere çıkıp gelmiş bir topluluk değil. Sümerlerle birlikte günümüzde dört ayrı ülkenin coğrafyası içinde kalan -eski adıyla- Mezopotamya'nın baş yastığı Zağros'un evladları. (C.Bender, *Kürt Tarihi ve Uygarlığı*, Kaynak y., s.9)

Bu paragraftan şunları akılda tutalım:

1) Anadolu'nun en eski halkı Kürtlerdir. 2) Kürtler hep Anadolu'da yaşamışlardır. Anadolu'ya dışarıdan gelmemişlerdir. 3) Dışarıdan gelmedikleri için Ari ırk değillerdir. 4) Kürtler Sümerlerle birlikte Mezopotamya'nın baş yastığı Zağros'un evlatlarıdır.

Yazar bu son fikirle, daha ilk paragrafta kendisiyle çelişiyor. Kürtler hani hep Anadolu'da yaşamışlardı! Zağros, ana gövdesi bugünkü İran-Irak sınırının İran tarafında kalan yüksek dağ silsilesidir.

Peki, "Mezopotamya'nın baş yastığı Zağros" ifadesindeki ne anlama geldiği belirsiz "baş yastığı"nın hikmeti nedir? Cümlelerin bütünü oku-

yunca görüyoruz ki, "baş yastığı"nın muğlaklığına yaslanarak okuyucuda Mezopotamya ile Zağros'un aynı coğrafi bölge olduğu izlenimi uyandırılmak isteniyor. Böylece, Sümerler elçabukluğuyla "Zağros'un evladları" yapıyor. Oysa, Sümerler'in yaşadığı Mezopotamya, Dicle ile Fırat havzaları ve bu ikisinin arasında kalan ovalık bölgenin tarihsel adıdır. Zağros ise, Mezopotamya'nın doğu sınırlarından yükselen ve ondan ayrı bir coğrafi alandır.

Bender, kitabının 29. sayfasında da şöyle diyor:

"Hazar denizinin güneyinden, barbar kavimlerin baskısıyla koparak Zağros dağlarına yerleşen ve oradan Önasya ve Mezopotamya'da büyük devletler kuran Kürt halkı,....."

Buradan anlaşıldığına göre yazar fikir değiştirmiş:

1) Kürtler bir zamanlar Hazar denizinin güneyindeydiler. (Demek ki hep Anadolu'da yaşamamışlar.) 2) Sonra Zağros dağlarına göç ettiler. 3) Zağros'dan da Önasya (Anadolu) ve Mezopotamya'ya yayıldılar.

Sonuncu fikirde Zağros'un Anadolu ile Mezopotamya'nın dışında olduğu teslim ediliyor ve Kürtlerin bu coğrafyalara dışardan geldiği söyleniyor.

Bender, "en eski" tezine başlangıç noktası olarak Guti'leri alıyor. Oysa kitapta, Guti'ler üstüne verilen en eski tarih M.Ö. 4000 yılıdır ve Anadolu'yu değil, Mezopotamya ve Zağros'u ilgilendirmektedir.

Sırası gelmişken belirtelim, eski yazıların dili çözüldükçe, arkeolojik buluntular çoğaldıkça, bunları değerlendirmede yeni teknolojiler devreye girdikçe gerçeği yansıtmayan yorumlar hızla elenmektedir.

Masalvari keyfi ifadelerin değil, ama radyokarbon (C-14) analizlerinin tartışmasız sonuçlarına göre Anadolu'daki en eski yerleşim merkezlerinin tarihleri nelerdir?

Çayönü yerleşmesi (M.Ö. 7250-6750)

Hacılar yerleşmesi (M.Ö. 7040)

Çatalhöyük yerleşmesi (M.Ö. 6500-5500)

Köşkhöyük yerleşmesi (Yararlandığımız kaynakta yeni ortaya çıkarılan bu yerleşimde C-14 analizinin yapıp yapılmadığı belirtilmiyor. Ancak, 1983'den bu yana süren arkeolojik çalışmalarda bulunan kap ve heykelticiklerin Çatalhöyük buluntuları niteliğinde olduğu söyleniyor.) (Ord. Prof. Dr. Ekrem Akurgal, *Anadolu Uygarlıkları*, Net yay., s.21-22)

Şimdi Bender'in kurgusuna geri dönelim:

"Kürtler İ.Ö. 3000 yıllarından bu yana Sümerlerle çağdaş olarak Anadolu'da yaşadılar" (agy, s:61)

O halde, Bender'in kendi kurgusunda izini sürdüğü kavimler daha Anadolu'ya gelmezden binlerce yıl önce Anadolu'da yerleşik düzene geçmiş uygarlıklar vardı!

İnsanlık tarihi, halkların soyağacı çıkarılarak çözümlenemez. Tarih boyunca yoğun göçlere sahne olan Anadolu'da yüzlerce medeniyet, binlerce kavim yaşamıştır. Bir fikir versin diye Anadolu'daki uygarlık hareketlerini çok kabaca gözden geçirelim:

Troya I uygarlığı (M.Ö 3000-2500)

Troya II uygarlığı (M.Ö 2500-2000)

Troya III-V uygarlıkları (M.Ö 2000-1800)

Hatti uygarlığı (M.Ö. 2500-2000)

Hind-Avrupa boylarının Anadolu'ya gelişi (M.Ö 2100-2000)

İlk Hititler (M.Ö 1800-1700)

Hitit uygarlığı (M.Ö 1660-1190)

Hurriler (M.Ö 2000-1500)

Mittaniler (M.Ö 1500-1380)

Troya VI uygarlığı (M.Ö 1800-1200)

Miken yayılışı (M.Ö 1500-1200)

Deniz kavimlerinin Anadolu'ya göçü (M.Ö 1200-1050)

Güneydoğu Avrupa kavimlerinin Anadolu'ya göçü (M.Ö 1200-800)

Geç Hitit uygarlığı (M.Ö 1200-650)

Urartu uygarlığı (M.Ö 860-580)

Frigya uygarlığı (M.Ö 750-300)

Lidya, Karid ve Lykia uygarlıkları (M.Ö 700-300)

Helen uygarlığı (M.Ö 1050-30)

Roma çağı (M.Ö 30-M.S 395)

Bizans uygarlığı (M.S 395-1453)

Selçuklular (1071-1300)

Osmanlılar (1299-1923)

Bugünün halkları, binlerce yıllık insan eyleminin, gelmiş geçmiş bütün kavimleri, kültürleri harmanlaya harmanlaya, bölgesel-yerel farklılıkları azaltı azaltı günümüze getirdiği oluşumlardır. Tarihin derinliklerinde saf oluşumlar aramaya kalkışmak ırkçılıktır, bilim dışılığıdır.

Bender'in öznel (subjektif) tarih yorumuna birkaç örnek verelim:

"Tarihi Babil ülkesini ilk kez işgal etmek Gutilere nasip olmuştur." (agy, s.12)

"Ancak bu mutlu dönem ne yazık ki uzun sürmedi. M.Ö. 1445 tarihinde Mısır Kralı III. Tutme Suriye'ye bir sefer düzenledi. Bu sefer sırasında Mitanni ülkesini de işgal etti." (agy, s.28)

"Mısır'la Mitanni Devleti arasındaki dostluk ilişkileri 53 yıl aralıksız sürdü. M.Ö. 1360 yıllarından sonra 18. sülale firavunluğu zayıfladı. Bu ülkeden büyük destek alan Mitanni Devleti Etiler ve Asurlular arasında yapayalnız kaldı. Mitanni Kralı Tuşratta uzun süre ülkesini Eti hanedanlığının başına geçen Subbululiy-ma'ya karşı kahramanca savundu. Ancak Önasya'ya çeşitli yörelerden akıp gelen insanları paralı asker olarak ordusuna katma kurnazlığını gösteren Eti Kralı, Tuşratta'yı sonunda zayıp düşürdü. Kader ağlarını örüyordu. Mitanni Kralı esir düştü." (agy, s.29)

"Nasip olmuştur", "bu mutlu dönem ne yazık ki uzun sürmedi", "kader ağlarını örüyordu" gibi öznel çekiştirmelerin nesnel-bilimsel tarihçilikte yeri yoktur.

Bender, teorisinin bütün verilerini Zağros'u elçabukluğuyla Mezopotamya'nın içine sokuşturmaktan alıyor. Böylece okuyucuda, Sümerlerin olduğu zaten bilinen birçok ilerlemeye Zağros'un da ortak olduğu izlenimini uyandırmak istiyor. Bunu gösterelim:

"Dünya yuvarlağının her köşesinde halklar yaşadı. Ama Mezopotamya'nın, Zağros'un ayrıcalığı var. Bu yöre insanlık tarihinde ilk kez keşfedildiği bölge." (agy, s.9)

Hile, "bu yöre" lafında. Hangi yöre? Mezopotamya mı, Zağros mu? Yazının keşfedildiği değil, ama icade edildiği bölge Mezopotamya'dır. Sümer medeniyetinin ürünüdür.

"İnsanlığı ilk kez mağara hayatından kurtaran, emekleyen çocuğu ellerinden tutup yürüten, uygarca bir yaşamın koşullarını tarihte ilk kez oluşturan Sümerler ve Kürt Halkı olmuştur." (agy, s.31)

Demek ki, "Sümerler ve Kürt halkı"ndan önce insanlık mağaralarda yaşıyordu. Mezopotamya medeniyeti doğmadan çok önce M.Ö. 8000'in son çeyreğinden itibaren Anadolu'da yerleşim merkezleri kurulduğunu söylemiştik. Bu merkezler de ilk değildir. Ama taş devrinin ortaya çıkarılmış en ileri düzeyde olanlarıdır. Bilinen en eski yerleşim merkezi, Çatalhöyük'den daha mütevazı olan, Filistin'deki M.Ö. 8350-7350 tarihli Eriha'dır.

"İlk yontular, ilk mabetler..." (agy, s.9)

Burada endazenin topuzu iyice kaçmış. Bırakalım Zağros'u, Mezopotamya'ya da sahip olmadığı "ilk"ler bahsedilmiş. Hangi müzede bu "ilk yontular"? Nerede bu "ilk mabetler"?

Sümerlerden binlerce yıl önce, yeryüzünün bilinen ilk parlak uygarlığına erişen bugünkü Konya yakınlarındaki Çatalhöyük'te, Tanrı Ana'nın (Kibele) yüzlerce heykeli bulunmuştur. Ondan da eskisi var. Avusturya'da bulunan bereket tanrıçası (Willendorf Venüs'ü) günümüzden 25 000 yıl önce yapılmış. Kibele'yle benzerliği çarpıcıdır. Yalnızca bu örnek bile, insanlığın binlerce yıllık nasıl bir yoğruluştan süzülüp geldiğini, ırkçı teorilerin bu güzelliğe ne denli yabancı olduğunu gösterir.

Çatalhöyük tapınakları Sümerlerinkinden daha eskidir. Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nde bir tanesi olduğu gibi yeniden inşa edilmiştir. Meraklısı gidip bakabilir.

"...İlk resimde... Kürt halkının alıntıları vardır." (Yeni Ülke, 21-28 Temmuz 1991)

Bender yine zaman-mekân vermi-

yor. Sadece ağzına geleni söylüyor.

Kürt halkının bu yakıştırmalara ihtiyacı olmadığı bilinciyle, bu yaklaşımın Kürt emekçisine hizmet etmediğini göstermek için yine arkeolojinin bulgularına sığınalım.

İlk sanat ürünlerine M.Ö. 50 000 yıllarında rastlanıyor. Mağara duvarlarına yapılan ilk resimler çizgiden ibaret desenlerdi. Daha sonra yavaş yavaş renkler devreye girmiş, formlara hareket gelmiş ve anlatım canlılaşmıştır. M.Ö. 15 000 yıllarındaki ürünler, bugün bile yadigarı olmayacak sanatsal olgunluğa ulaşmıştır. Bunların en güzel örnekleri İspanya'daki Almira ve Fransa'daki Lascaux mağaralarının dadır.

"At Semahı Türkiye'de daha çok Sivas, Malatya, Divriği yörelerindeki Alevi toplulukları arasında oynanmaktadır. Gezegenlerin güneş çevresinde dönüşlerini simgeleyen bu Kürt bulgusu Mevlevilerin sema törenlerinde de yaşatılmaktadır." (agy, s.172)

Bu paragrafı mantık cümlelerine dökelim: 1) At semahı Kürt bulgusudur. 2) At semahı gezegenlerin güneşin çevresinde dönüşlerini simgeler. 3) Çıkarsama: Dolayısıyla gezegenlerin güneşin çevresinde döndüğünü Kürtler bulmuştur.

Bu "bulgu"yu ciddiye alırsak, gezegenlerin güneşin etrafında döndüğünü keşfettiği "iddia edilen" Polonyalı Nikolas Kopernik bir sahtekardır!

"Tarihte uluslararası antlaşmaları ilk yapan Kürt halkıdır. Gutı ve Kassit Kürtleri - Zağros yöresinin çocukları olarak - daima çevre ülkelerle dostluk ve barış içinde yaşamaya çalıştılar. Özellikle Kassitler Mısır krallarıyla saldırmazlık paktları imzalamışlardı." (agy, s.191)

Ne hazin subjektivizm! Ve "uluslararası" lafı dil sürçmesi değil, yazarın bilinçaltı. Tarihin o evresinde ulus yoktu. Doğrusu "devletlerarası"dır.

Eğer ortada bir anlaşma varsa, altında en azından iki tane de imza vardır.

Bildiğimiz kadarıyla, diplomatik anlamda anlaşma tanımına uygun ilk belge, M.Ö. 1269'da Hitit kralı III. Hattuşili ile Mısır firavunu II. Ramses arasında yapılan Kadeş anlaşmasıdır.

O çağlarda dünyanın iki süper gücü, Hititler ve Eski Mısır'dı. Bu iki imparatorluk arasında kâh birine kâh ötekine yanaşan ya da bağlanan, bir parlayıp bir sönen, irili-ufaklı birçok şehir devletleri, krallıklar vb. yer alıyordu. Bu siyasi merkezler arasında yoğun bir mektuplaşma vardı. Ancak, bu mektuplardaki hatır sormalar, niyetler, temenniler, evlilik önerileri, tehditler, borç ve haraç istemeler henüz devletlerarası bir anlaşmanın unsurlarını taşııyordu. Kadeş anlaşması bu mektup trafiğinin üstüne oturur, ama onlardan biri değildir. Kadeş, bir nitelik sıçramasıdır, bir politik anlaşmanın ilk model örneğidir.

İnsanlık uzun süre birbirinden kopuk ekonomik birimlere hapsediğundan yerelliğin ben-merkezciliğinde didinip durdu. Zamanla üretici güçler geliştikçe, ticaret yaygınlaştıkça, ekonomik birimlerin birbirine muhtaç

olduğu gerçeği doğmaya ve insan bilincine yansımaya başladı. Bu temelde ihtilâf ve çıkar birliklerinin nesnel tanımları yapılabilir hale geldi.

Güçler dengesi asıl tarifini nesnel güçlerin çarpışmasında bulur. İnsanlığın kolektif zekâsı, kendini sonu gelmez savaşlarla tüketme tehlikesinden - bu tehlikeyi tamamen ortadan kaldırmak değil ama - bir ölçüde uzak tutmak için, savaşlarla ortaya çıkan güçler dengesini tanımlamak ve onu rasyonel kurallara bağlamak ihtiyacı duymuştur. İşte, devletlerarası anlaşmaların tarihin gündemine gelmesini hazırlayan ekonomik, toplumsal, siyasal birikimler kabaca bunlardır.

M.Ö. 1286'da Asi imâğı yakınlarında yapılan Kadeş savaşı, bölgenin (bölge, o zamanın ölçütlerine göre dünya demekti) kaderini belirleyen gerçek bir hegemonya savaşı oldu. Karar verici savaşın galibi Hititlerdi.

Kadeş anlaşmasının zamanın diplomatik dili olan Akadca bir nüshası İstanbul Arkeoloji Müzesi'ndedir.

Ola ki Bender, Kadeş anlaşmasının ayarında ve ondan daha eski bir metin bulmuştur. Bunu yazsa, hangi müze ya da arşivde durduğunu belirtse iyi olur!

"Eski Babil imparatorluğuna varmış olan Kassitler, Suriye ile Mezopotamya'nın dışında kalan komşu yörelere egemen olmaya kalkışmadılar. Bu yörelerdeki egemenliği barışçı bir ilişki kurdukları Mısır Firavunlarına bıraktılar.

"(....)

"Kassitler bu özverilerinin karşılığında Mısırlı firavunlardan da küçük Asur krallığını kendi egemenlikleri altında tutmaları için hoşgörülü davranmalarını istiyorlardı." (agy, s.18)

"Kassit Kralı Burnaburias, Mısır Kralının Asur Prensiyle mektuplaştığını öğrenince buna çok üzüldü. Çünkü o tarihte Asurlular Kassitlerin yönetimleri altındaydı. Kassit Kralı Mısır'a diplomatik adaba ve sadakata uygun güzel bir mektup gönderdi. Şimdi bu mektubu okuyalım: 'Babam Gurigalzu zamanında Asur Prensi kendisine gönderdiği bir elçi aracılığıyla Karmışbat kentine girelim ve birlikte Firavun üzerine yürüelim demişti. Fakat babam gönderdiği o zaman şu yanıtı vermişti: Benimle anlaşmak düşüncesinden vazgeç. Mısır kralına düşmanlıklarından vazgeç. Ben Firavun üzerine yürüyemem. Onun ülkesini işgal edemem. Çünkü o benim dost olduğum bir ülkenin kralıdır.' "

"Kassit kralının bu dürüstlüğü göstermesine karşın, Mısır kralı yine de Asur Prensiyle anlaşma yapmakta bir sakınca görmedi.

"Bu konuda Şemsettin Günaltay şu yorumu yapar: 'Kassit krallarının bu mertçe davranışlarında mensup oldukları ırkın yüksek seciyesi göze çarpmaktadır.' "

"Biz de tarihçi Günaltay'ın bu görüşüne yürekten katılıyoruz." (agy, s.191)

Bender'in tarihi yorumlayışında farklı ekonomik toplumsal gelişme düzeylerinin ve bu temelde oluşan siyasal ağırlıkların, bunların daha üst düzeyde ifadesi olan devletlerarası güç dengelerinin yeri yok. Herşey tamamen yöneticilerin keyfi tutumlarına bağlanıyor.

Kassitler, hani isteseler, komşu ülkelere egemen olabilirlerdi ama canları istemedi ve bunu Mısır'a bıraktılar. Madem ki böyle isteğe bağlı, niye Mısır'a bıraktılar da başka bir güce değil?

Kassitler komşu ülkeleri Mısır'a bırakmakla ne yaptılar? Özveri yaptı-

lar, yani özülerinden verdiler. Başka bir deyişle zaten kendilerinin olan bir hakkı "dostluğa" feda ettiler. Başka ülkeleri işgal etme haklarından fedakârlık ettiler. Öznel tarih anlayışı görüyor musunuz nerelere varıyor: Başka ülkeleri egemenliği altına alma hakkı! Böyle bir "hak"ın meşruluğunu kabul ediyorsan, emperyalistlerin, sömürgecilerin yaptığında yanlış birşey yoktur.

Kassitler, nedense, "Küçük Asur krallığı"ndan özveride bulunmuyorlar - "küçük"deki imâyâ bakılırsa mazur görmek lâzım - ve bu ülkeyi egemenlikleri altında tutuyorlar. Mısır'ın bunu hoşgörüsü karşılmasını istiyorlar. Ama o hoşgörüsüz firavunlar yok mu, Asur krallığıyla mektuplaşıyorlar. (Asur'u ele geçirmek mi istiyorlar, nedir?)

"Kassit kralının bu dürüstlüğü göstermesine karşın...." Hangi Kassit Kralının? Asur'dan fedakarlık etmek istemeyen Burnaburias'mı, yoksa babası Gurigalzu'mu? Alıntının tümü okununca baba kral olduğu anlaşılıyor. Peki Gurigalzu'nun dürüst diye nitelendirilen davranışı nedir? Asur'un Mısır'a karşı savaş açma önerisini reddetmesidir. Neden reddetmiş? Çünkü firavunla dostmuş!

Siyasette dürüstlüğü, ahde vefanın paha biçilmez değeri vardır. Ancak bu kavramların yukarıdaki idealist içerikle kullanımı devletlerarası ilişkilerin doğasını gözlerden gizliyor. Dostlukların, ittifakların altındaki nesnel güç ilişkilerini gözardı ederek tarih yorumlanamaz.

İlle de Gurigalzu için bir hüküm vermek gerekirse, yaşadığı dönemin güçler dengesi içinde zamanın süper gücü Mısır'ı işgal etme önerisinin akla şifa olmadığını görecektir kadar ayakları suya eriyormuş, deriz.

Oğul kralın, babasının zamanında Asur'la olan bir diyalogo, şimdi firavuna yetiştirmesinin altındaki nedeni anlamak zor değil: Aman firavunun kulağına kar suyu kaçırılmasın, aralarını bozalım, Asur'u kaybetmeyelim.

Bender, baba kralda gerekçelendirildiği "dürüstlüğü" oğul krala da kaydırarak bütün Kassit krallarını kapsar bir izlenim veriyor. Böylece şöyle bir manzara ortaya çıkıyor: Kassit kralları dürüsttüler, Mısır'a bir yanlış yapmıyorlardı. Ama firavunlar dürüst değildiler, bu yüzden, dostları Kassitler'in egemenliği altındaki Asur prensleriyle alttan alta iş çevirmekte bir sakınca görmüyorlardı.

Bunlar, idealist-burjuva tarihçiliğin yöntemleridir. Burjuva tarihçilerine göre, tarihi yapan ekonomik-toplumsal koşulların belirleyiciliği temelinde yükselen sınıf kavgası değildir. Onların hikâyelendirdikleri, padişahların, komutanların ruh yapısıdır, eğitim durumudur, "iyi" veya "kötü" niyetlerdir, yasalık tanımayan tesadüflerdir, söz konusu toplumun (daha kötüsü ırkın) yüksek seciyesi ya da seciyesizliğidir.

Bu "seciye" ve "ırk" işlerinde burjuva görüşe "yürekten katılmak" Bender'in kişisel sorunudur. Ancak, böyle bir kişinin Marksizm adına ortaya çıktığını iddia eden Sosyalist

Parti yönetiminde yer almasının ne anlama geldiğini sınıfımız değerlendirecek düzeydedir.

Bender'in temel iddiasını kendi ifadelerinden şöyle ayıklayabiliriz:

"Tüm dünyaya kültür ve uygarlık Mezopotamya ve Zağros yöresinden dağıldı." (Yeni Ülke, 21-28 Temmuz 1991)

"Hintli ve Avrupalı kavimler uygarlığın nimetlerini ve verilerini Zağroslu Kürtler'den ve Mezopotamyalı Sümerler'den öğrenmişlerdir." (Yeni Ülke, 22-28 Eylül 1991)

Bu tezdeki Mezopotamya-Zağros hilesine ve öteki tutarsızlıklara yukarıda değindik. Sakince düşünen herkesin görebileceği bu açık noktaların üstünden atlamak için, Selahaddin Mihotuli, çok daha gözükara bir tarih tezi geliştirmiş. Mihotuli, soyağacına, Bender'in dahil etmediği Elamlılar, Sümerler ve Hititler'i de katmış. Böylece neredeyse yalnızca Araplar ve Farslar "dışarıda" kalmış. Okuyalım:

"Sömürgecilerin günümüzde Kürt halkına uyguladıkları korkunç yok etme politikaları bilinmeyen bir konu değil. Kaldı ki bu yeni de değil ve Beşikçi'nin söylediğinden çok daha korkunç boyutlarda olmuştur. Bunu M.Ö. 2700 yıllarında Proto Araplardan Akad Kralı Naram-Sin, çağının kan ve savaş makinesi Asur (M.Ö. 13-7. yüzyıllar. Proto-Araplar) zulmüne, M.Ö. 520 yıllarında Parsak (bugünkü Farslar) Kralı I. Darius'a kadar da götürebiliriz. Bu saydıklarımız zulmün uzunluğu ve dayandığı tarihi boyutu işaret etmek içindir. Sadece bununla da kalmamıştır. Tabii ki günümüzde bu tür uygulamalar devam etmektedir.

"Kürt halkına yönelik politikalar bir sonuca varamamışsa, demek ki Kürt halkının beyni çürümemiş, gövdesi parçalanmamıştır. Kürt halkının kimliği Elamlılar, Sümerler, Hititler, Mitanni'ler, Med'ler, Urartu'lar vs. gibi büyük ve dünyada ilk uygarlıklar kuran halka dayandığı için, tabiri caizse 'noter tasdikli'dir. Kürt halkı bu kadar olumsuzluklar karşısında ayakta hâlâ direniyorsa, bu onun 'Aryayi' özelliğinden kaynaklanmaktadır. Bu boyuttaki olumsuzluklar karşısında hiçbir halk tutunamayacağı gibi Kürtlerin koşullarında mücadele veren ve yozlaştırmayan başka bir örnek de gösterilemez." (Yeni Ülke, 1-7 Eylül, 1991)

Şimdi bu söylenenlerin bir mantıksal düzenlemesini yapalım:

- 1) Kürtlere binlerce yıldır yoketme politikaları uygulanmaktadır.
- 2) Onlara yapılanlar başka halklara yapılsaydı, hiçbir tutunamazdı.
- 3) Ama Kürt halkı bu kadar olumsuzluklara rağmen hâlâ direniyor.
- 4) Neden? Çünkü onların "Aryayi" (Ari ırka ait) özellikleri vardır.

Bu önermelerin mantıksal çağrışımlarını da ekleyelim:

- Öteki ezilen halkların da "Aryayi özellikleri" olsaydı, onlar da Kürtler gibi ayakta kalabilirlerdi.

- Çünkü ari ırk has ırktır, yozlaştırmaz.

İşte geldik mi Kemalizmin, "muhtaç olduğun kudret damarlarındaki asil kanda mevcuttur"una!

Kemalizmin "asil kan"ı, Bender'in "yüksek seciye" si, Mihotuli'nin "Aryayi özellik"i hep aynı zihniyete işaret eder. Birleştikleri bu zihniyet, milliyetçilikten ırkçılığa açılan zihniyettir. ●

◀ kalara yollayıp emek eğitime sokmalı. Sendikacı, işçi elbisesinden korkmamalı, uzaklaşmamalı.

Bugün sendikal birlik Türk-İş'te sağlanmış durumda. Ama sizin işkolunuzda iki sendika var. Petrol-İş ve Laspetkim-İş. Bir de "yeni" Disk çıktı piyasaya. Sendikal birlik konusunda neler söyleyebilirsiniz?

DİSK'in malvarlığının geriye iade edilmesi güzel birşey. Ama, 1980'den sonra sendikaların güburlüğü yapması ihtiyacı iyice açığa çıktı. Eğer birlik olmuyorsa sınıf zayıf düşüyor.

Laspetkim-İş Petrol-İş'in hatalarından doğdu. Yoksa doğması mümkün değildi.

Özal sendikalararası rekabet iyidir diyor. Öyle midir?

İki sendika varsa, işverenler onları daha kolay yener. Sendikal rekabet, işçi sınıfının yararına değil, zararınadır.

Türk-İş'in 1989 kongresinde alınan "1 Mayıs'ın işçi sınıfının birlik, dayanışma ve mücadele günü olarak kutlanması" kararı ışığında, 1 Mayıs'ın alanlarda kutlanması önerisi üzerine görüşleriniz?

1 Mayıs dünya ve Türkiye'de işçi sınıfına kanla mal olmuş bir gündür ve her ne olursa olsun kutlanmalıdır. Tabii bunun için en büyük görev Türk-İş'e düşmektedir. 1 Mayıs'ta her ne olursa olsun işçilerin alanlara çıkması gerekir.

Kaldı ki, sendikalarla işçilerin arasındaki soğukluğun yıkılmasının bir yolu da, sendikaların işçi sınıfının geleneklerine, 1 Mayıs'a yiğitçe sahip çıkmasından geçiyor.

Anadolu'da Alevilik ezilenin isyan bayrağı olmuş. Bugün işçi sınıfının verdiği kavgayı tarihte o veriyordu. Bu konudaki görüşlerinizi alabilir miyiz?

Haksızlığa karşı koyan, hak yolunda yürüyen, işçi sınıfının yanına gelecek. Alevilikte haksızlığa ve baskıya karşı çıkma var. O geleneği bugüne, aynı dertlerin katırı olan işçi sınıfına taşımak gerek. Alevilikle işçi sınıfı birbirini tamamlayan zincirin halkalarıdır. Bunu dobra dobra koymalı. Aleviler işçi sınıfının içinde ezilmez, tersine onların en rahat ettiği toplumsal kesim işçi sınıfıdır.

Son olarak söylemek istedikleriniz...

Derginizi ilgiyle okuyor, çok beğeniyoruz. Çalışmalarınızı beğeniyoruz. ●

YALÇIN KÜÇÜK TÜKENİŞİ OYNUYOR

Yalçın Küçük, Kavga'nın kendisine ırkçı demesine bozulmuş. (Yazıyı okumamış. Her zamanki gibi "maiyetinden" duymuş). Oysa, *Toplumsal Kurtuluş* bunun örnekleriyle doludur.

Küçük, "bilim adamı önyargılıdır... benim önyargıma göre biz Türklerin müzik değeri olan sesi olamaz" diyor. Tüm insanların önyargıları vardır. Ancak, "benim şu konuda şöyle bir önyargım var" cümlesi bu genel saptamanın mantıksal uzantısı değildir.

Bir devrimci için, "önyargı" denince derhal akla gelmesi gereken, "parçalama" sözcüğüdür. Hepimiz bir takım önyargılarımız olduğunu kabul ediyoruz. Ama bu önyargıların tek tek neler olduğunu bilemeyiz. Zaten bu nedenle kafamızda yaşarlar. Mikroplar gibi. Yaşamda ve kavgada bir an gelir, kafamızda daha önce varlığını algılamadığımız bir önyargımız bilincimize çıkarılır. İşte bu durumda devrimcilik ve bilimsellik, onu derhal parçalayıp yoketmektir.

Devrimci bir bilim adamı hiçbir zaman "benim şu konuda şöyle bir önyargım var" diyemez. "Benim önyargım var" cümlesi, "bağırsaklarım kurt var" cümlesiyle aynı kategoridedir.

Küçük, burada iki yöntem yanlışını aynı anda yapıyor. *Birincisi*, önyargıların algılandıktan sonra da bilinçte yaşamaya devam etmelerini istiyor. Yani varlığı algılanan önyargı saksıdaki domates gibi sulanmalı, bakımı yapılmalı.

Hitler'in Yahudilere karşı önyargısı vardı, dünyada faşist liderlerin bugün siyahlar, yabancılar konusunda önyargıları var. Bu önyargılarını saksıdaki domates gibi suluyorlar, besliyorlar. Politik olarak işlerine geliyor. Bunun demagoji olduğunu anlamayan, onlara kanan emekçilere ise biz şöyle diyoruz: "Bu önyargılar ırkıktır. Irkçılık, insanlık dışıdır. Bu önyargıların kafanızda yermesine izin vermeyin." Önyargıların devamından Y.Küçük'ün çıkarı ne?

İkincisi, aynı cümleyi bazen "önyargı" bazen "görüş", bazen de "hipotez" sözcükleriyle kullanıyor. Herzamanki sallapatılığına uygundur, ama yöntemde bu üçü aynı şey değildir. Görüş, verili bir gerçekliğin yorum biçimidir, önyargılı olabilir de, olmayabilir de. Hipotez ise ortaya atılan bir

varsayımdır. Bilimsel olarak incelenir, ya çürütülür ya da kanıtlanır, yargı olur.

Küçük, hipotezle önyargıyı karıştırıyor. Ptoleme-Kopernik-Kepler zincirindeki hipotezlere önyargı demesi de bunu kanıtlıyor.

Eğer Küçük yukarıdaki ırkçı cümleleri hipotez olarak öne atıyorsa, ispatını da yapmak zorundadır. Oysa yapamıyor. Hipotez/görüş/önyargı arasında gidip gidip geliyor. Bu nasıl "hocadır"?

İşin doğrusunu söylemek gerekirse, önceleri Küçük'ün ırkçılığını, çok konuşup yazan, çok az dinleyen bir türün sıradan dil sürçmesi zannettik. Kendisini az buçuk tanırız. Saflık etmişiz.

Yöntemi, yaklaşımı, özü, milliyetçi, ırkçı, şöven. Hangi millet ya da "ırk" adına milliyetçilik, ırkçılık yapacağına henüz karar verememiş. Çoğunlukla Kürt milliyetçiliği yapıyor. Bazen, burjuvazinin emperyalist iştihasına imreniyor, nüfus kağıdına bakıyor ve Türk milliyetçiliği yapıyor.

"Ve bugün İslamcılar, bugün tırnak içinde 'Türkçüler' Azerbaycan'la ilgileniyor." (TK, No:51, s.25) Küçük böyle diyor. Oysa Azerbaycan'la, tırnak içinde "Türkçüler" değil, düpedüz *Türkçüler* ilgileniyor. Küçük, bu düpedüz Türkçüleri tırnak içine alırken, "asıl Türkçü benim" demek istiyor.

"Türksen Dede Korkut'u bilimsel olarak araştıracağız." Böyle de diyor. (TK, No:51). Burjuvazi de kendi ajitasyonunu böyle yapıyor: "Türksen şunu yapacaksın, böyle düşüneceksin, çalışacaksın, öğüneceksin vb." Bir devrimci, Küçük'ün küçük burjuva yaklaşımının tersine, "Dede Korkut araştırması devrimci harekete, işçi sınıfına ne verir, bu verdiğinin bugünkü önceliği nedir?" türünden *sınıfsal* soruları kafasında yanıtlar, ona göre araştırır.

Kültürün, toplumsal bilincin, toplumsal davranışın, insan topluluklarının üstünde oturdukları tarihsel miras ve içinde yaşadıkları koşullar tarafından biçimlendirildiği bir gerçek. Küçük ise, insan topluluklarının "ırkıyla", "milliyetiyle" bağlı kültürleri ve davranış biçimleri (hatta bugün farklı sesleri, yarın belki farklı zekaları) olduğunu düşünüyor.

Küçük böylece "behey Berkeley" düzeyine iniyor. Yalan mı söylüyoruz? Abdullah Baş-

türk'ün ölümü üzerine TK'da yazdığı şu laflara bakın:

"Abdullah Başürk'ü SHP'den istifaya zorlayan ve HEP kurucusu yapan motifler neydi? Bunlara kesin cevap vermek kolay görünmüyor. Belki de Çerkez soyuyla da bağlantılı inatçı kişiliğidir." (TK, No:51, s.7-8)

Abdullah Başürk'ün tavır değişikliği, Küçük'e göre, politik seçimiyle değil de, soyuyla sopupyla ilgili. Burada "belki" sözcüğüne dikkat edelim. Küçük'e göre, Çerkez soyunun inatçı bir soy olduğu kesin. Kesin olmayan, Başürk'ün tam soydan gelip gelmediği. Tam Çerkez olsa mesele yok, "tabii ki inatçılığı soyundan geliyor" olacak. Bunun bir adım ötesi nedir? "Lazlar şöyledir, Kürtler böyledir, Arap'tan adam çıkmaz, Türkmenin ne olduğu bellidir, vb."

Irkçılık yapan, kendi insanlığından korkuyordur. Bu korku kendini en çarpıcı biçimde, insanlığa ve insanlara duyulan genel bir *nefretle* açığa vurur. İşte, Yalçın Küçük'ün ırkıllığının en derin anlamı da burada yatıyor. Küçük, insanlığa karşı derin bir nefret duyuyor. Sözümona "sevecen bulduğu, sevdiği, karşısında heyecanlandığı, vb." insanlık, kafasında yaşattığı, dünyada varolmayan bir insanlık.

Küçük'e göre, Batı'nın "ortalama insanı" pirzola beyinli, kuş beyinlidir, "sürü"dür, "tahtakurusu"dur. Türkiye'de maça gidenler "sürüdür"... İnsanlara, derinden hissedererek, birtakım hayvan isimleri takıyor. Bu yakıştırmalar hayvan sevgisinden değil, insan nefretinden ileri geliyor.

"Ortalama insan" diye birşey olabilir mi? Bir yöntem hatası daha. Sınıflı toplumlarda "ortalama insan" yoktur. Miknatisın ortalama bir kutbu olamaz. Kimdir Küçük'ün küfrettiği "ortalama insan"? *Emekçiler!*... Batıda insanların yüzde doksanından fazlası işgücünü satarak yaşar. Türkiye'de maça işli-işsiz emekçiler gider.

Küçük, emekçilere küfretmeyi maharet biliyor. İnsanlardan birşeyler yapmalarını istiyor, onlar bu birşeyleri yapmadıkları için bu küfürlere "mazhar" oluyorlar. (Aynen "sol"cuların "kendiliğinden işçi sınıfı", ya da "kendiliğinden seçmen" yakıştırmaları gibi.)

Umarız Türkiye burjuvazisi devrimin ülkedeki teorik birikimini Küçük'le ölçüyordur da, Küçük hiç olmazsa hedef

BOYNUZUMA TAKILANLAR

A. GEYİK

şaşırtma işine "yarıyordu".

Bir de, siz hiç beyni pirzola biçiminde kadavra gördünüz mü? Ya da insana dönüşen tahtakurusu? Küçük'ün ırkçılığı, bu biyolojik indirgemecilikle de bağlantılıdır. Burada, Küçük'ten küçük bir ricamız olacak, bizi kırmasın da açıklasın: Batıda insanlar tam olarak ne zaman tahtakurusu oldular? Marks zamanında mı, 1848-49 devriminin yenilgisinden sonra mı, ya da Lenin döneminde, Birinci Dünya Savaşı sırasında, emperyalistlerin çıkarları uğruna birbirlerini boğazlarken mi? Yanıtı "evet"se, "tahtakuruları olgusu" nasıl oldu da Marks'ın, Lenin'in gözünden kaçtı?

Fransa'da 1968'de tırnaklarıyla iktidara değen, İtalya'yı ayağa kaldıran işçi sınıfı, Vietnam'daki şanlı direniş sırasında ABD emperyalizminin saldırganlığına karşı çıkan yığınlar, İngiltere'de 1984'teki büyük madenci direnişini örgütleyen madenciler, hangi türden "tahtakurusu"durlar"? Ayrıca, 15-16 Haziran'da ayaklanan ve 1 Mayıs'larda alanları dolduranlarla maça giden "sürüler" arasında nasıl bir ilişki vardır? Türkiye'de devrimden sonra, Batı'daki "tahtakurularından" destek aramayacak mıyız? De be Küçük, o zaman hiç yüzün kızarmayacak mı?

Bu arada, bize de birşeyler yakıştırdı, "sümüklü böcek türünden kokular" çıkarıyor-muşuz, "ayılar türünden" homurdanıyor-muşuz falan... Kendisi diz çöküp, burnunu yere dayayıp sümüklü böceği "bilimsel" koklamış olabilir. (Bunu nasıl yaptığını kafanızda canlandırabilirsiniz.) Bizim belki üstümüz başımız geyik kokuyordur, ama sümüklü böcek türünden koku çıkarttığımız doğru değil! Vallahi değil.

"Ayılar türünden homurdanmamız" meselesi, tabii biraz daha karışık!

Biz Yalçın Küçük'ün bizimle ilgili olarak hayvanlar alemine yaptığı göndermelere kızmadık. Hayvanları severiz. Proletarya enternasyonalizminin bayrağını yükselten ve "bütün ülkelerin işçileri birleşin" diyenlere karşı çürük "önyargı"lar yumurtlamasa, hiçbir tarafına kızmayız! ●

POSTTAN DOSTA

ALI HAYDAR CELASUN DEDE

ALEVİLİK AVUSTRALYA'DA "KAVGA Gittiği Yerden Ses Getiriyor"

Telefonumun zili, saatin gece yarısını gösterdiği bir sırada çaldı. "Sidney" arıyordu. Yatmaya varmanın bir saatinde "Sidney arıyor"u ilkin pek toparlayamadım. "Ben Ercan" tanıtımı ile konuya ısınır gibi oldum, ardından "Alevi Kültür Merkezi Sidney", "bizler *Kavga* okurlarıyız, telefonunuzu İstanbul'dan *Kavga*'dan aldık", demeleri ile artık uykudan uyanmıştım.

Ahize elimde terden ıslanmıştı. Berlin nere, Sidney nire? "Buyrun sizi dinliyorum." "Siz Ali Haydar Celasun'u, Sidney, Muncura, Melburn olmak üzere üç büyük şehirde konferans, ardından da CEM için çağırma'yı düşünüyoruz, bizden ne maddi talepte bulunursunuz" denilince söze girdim. "O ki *Kavga* okurlarısınız, o ki yeni bir Alevi Kültür Merkezi kurmuşsunuz, hizmetimiz başta Alevi kültürüne hizmettir, ikinci olarak *Kavga*'ya hizmettir, ücret almak, bir maddi talepte bulunmak bize yakışmaz, hizmet HAK içindir." O andan itibaren bağlantı başladı.

Lufthansa'nın Berlin Tegel havaalanından motorları bana 1 Nisan şakası yapmıyordu, Berlin-Frankfurt, Frankfurt-Bangkok, Bangkok-Sidney yolunu dev 747'lerin motorları 30 bin metre yüksekten ve saatte 900 km. süratle alıyordu.

Bu benim Avustralya'ya ikinci gelişimdi. Birincisi, 1984 yılında kendi yazdığım tek kişilik oyun olan PİR SULTAN ABDAL'ı oynamak içindi. O zaman bir Alevi isyancısını oynamıştım. Fakat şimdi, Alevi isyancıları ve Alevi Kavgacıları yaratmak, yetiştirmek, onları donatmak, yollarında ve davalarında haklı olduklarını anlatmak için gidiyordum ve inanç yönümüzü pekiştiren CEM için Sidney'e iniyordum.

Polis ve gümrük duvarlarını çabuk aşır dışarı çıktığımda, çocuklar, çocuklar... Çocuklardan oluşmuş, çiçek sunan benim yarınlarım, sonra kadınlar, kadınlar... Kadınlardan oluşan benim tanrıları ve halkımın *analari*. Sonra erkekler, bu yola baş koyan, Alevi Kültür Merkezi'ni kuran eli nasırlı işçilerim. Ve çiçekler arasında kalan ben. Ben biliyorum, bir-iki damla gözyaşı aktı, fakat onlar görmediler. İstanbul'da yayınlanan, boyu küçük fakat işlevi dünyayı küçülten benim dergim *Kavga*, burada MUMUMUZU yakmıştı. O bir-iki damla gözyaşı onun içindi.

Arabalara bindik ve canların evine doğru yol aldık. Yirmialtı saat havada uçan, fakat bu yolculukta tüm yorgunluğunu geride bırakan 67 yaşında bir genç olarak toplumumla birlikte, Bircan bacımın eşliğinde, Satı Ananın kollarında DOST evine girdik.

Ve bu yazının noktalandığı ana kadar, tam 123 saat ev ev, kabe kabe, tanrı tanrı, çiçek çiçek, renk renk konuşuk ve ALEVİLİĞİ anlattık. Ne kadar da susamışlardı! Beyinleri, Kerbela gibi o topraklar gibi ne kadar da bilime hasret içindeydiler! Ne kadar da Hüseyince isyancı bir kızılığın bayrağını taşıyorlardı, ne kadar da yanık yürekleri, Pir elinden merhem bekliyorlardı, tarif edemem.

Aşkın en yüce değerlerini gördüm. İnsanın hasret dudaklarından Hünkar Hacim Bektaş Veli'nin bilimsel özüne dönmeyi gördüm. Tartışmalarda materyalist varyasyonlar gördüm. Semah giden canların ayağında disiplin, ellerinde emek dolu yarınlar gördüm. Ve "Alevilik gerici-lik" diyen nesli tükenmiş sol fraksiyonlar gördüm. Onlara "hadi canım sende" diyen halkımı gördüm.

Alevileri gördüm. Hakça paylaşımcı, eşitlikçi demokrasi erleri gördüm. Başlarını beyinleriyle çalıştıran, göğüslerini inançla körükleyen, yola baş koymayı prensip edinen Anadolu erlerini gördüm. Ve Alevilik Sidney'de "BEN VARIM, GELİN CANLAR BİR OLALIM, YANLIŞA KILIÇ ÇALALIM" diyordu.

Yol açılmış tekerlek dönüyordu ve ALEVİLİK YÜRÜYÖRDÜ. ●

Yurttaş eşitliği istiyoruz

Antakya İHD ve SHP İl Genel Meclisi üyesi *Cevdet Rende*'nin, başkanlığını Mardin Mv. Ahmed Türk'ün yaptığı TBMM İnsan Hakları Komisyonu'na 22 Mart 1992'de gönderdiği yazı metnini kısaltarak yayınlıyoruz

Bizler Hatay, Adana, İçel illerinde yaşayan Nusayriler (Arap Alevileri), Türkiyeli 22 milyonluk Alevi topluluğunun parçasıyız... (Ancak) birer yurttaş olarak bizler, içinde bulunduğumuz ortama bakarak, kendimizi Afrika'nın zencileri gibi görüyoruz. Aşağıda değineceğim olayların bunu kanıtlayacağına inanıyorum.

EŞİTLİK: Bizler bugüne dek, "eşitlik" masalıyla uyutulduk. Anayasaya göre yurttaşların hepsi yasa önünde, "dil, ırk, renk,... siyasi düşünce, felsefi inanç, din,... mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetmeksizin kanun önünde eşit." (1982 Anayasası, 10.md.) "İbadet, dini ayin ve törenler"inde serbest olup "dini inanç ve kanaatlerinden dolayı kınanamaz ve suçlanamazlar." (24.md.) Bu anayasa maddelerine rağmen, gene de eşitlik bizim için geçerli değildir.

Bizler, "yasanın uygulanmasında eşit" değiliz. Nusayri Alevileri, 1876 Kanuni Esasi'sinin 17.maddesine dayanarak, Osmanlı İmparatorluğu'ndaki Hristiyanların elde ettiği haklardan kendilerinin de yararlandırılmalarını isterler. Halife-Sultan II.Abdülhamit Alevilerin bu eşitlik isteklerini, zaten Müslüman oldukları gerekçeyle geri çevirmiştir.

Yasa önünde eşit olan Alevi Bektaşileri, 1989 yılında, Diyanet İşleri Başkanlığı'nda temsil edilmek için başvuruda bulunmuşlardı. Devlet Bakanı Saffet Sert ve Diyanet İşleri Başkanı Said Yazıcıoğlu tarafından verilen yanıtta bu istek "red" ediliyor ve nedeni de şu şekilde açıklanıyordu: "Türkiye'de dini kaynaklı bir mezhep problemi bulunmamaktadır... Başkanlık'ta Hanefi, Şafii, Maliki, Hanbeli, Caferi... hiçbir mezhebin temsilcisi bulunmamaktadır" (Cumhuriyet, 13 Aralık 1991) Aleviler için, "eşitliğin yaşama geçirilmesi" sorunu 113 yıl önce neyse, bugün de aynen sürmektedir.

KARALAMA: Osmanlı Halife-Sultanı Yavuz Selim, "politik nedenlerle" çektiği

Şah İsmail'e yakınlık duyan Anadolu Alevilerini kitle halinde yok edebilmek için, çirkin karalamalar yaptırmıştır. Dönemin Müftüsü Hamza Efendi ve Şeyhülislam İbni Kemal, fetvalarında "kafirler ve dinsizler topluluğu" dediği Osmanlı Alevilerini, "kadınları ortaklaşa kullanmak, şeriatın yasaklarını mübah kabul etme, Kuran-ı Kerim'i, camileri yakma" eylemi ile suçlamışlardır.

Bu karalama kampanyası, dörtüzyüztümüş yıl sonra, aynı sözcüklerle sürdürülmektedir; Yavuz'ların muasır kalemşörleri Prof.Dr.Neşet Çağatay ve Prof.Dr.İbrahim Agah Çubukçu, Nusayri Alevileri için, "uydurulmuş şeyler" demelerine rağmen, "adam öldürme, hırsızlık, yalan, iftira, zina, oğlancılık... karılarını ve kızlarını birbirlerinden saklamama" karalamalarını yapabilmektedirler. (Prof.Dr.Neşet ÇAĞATAY-Prof.Dr.İbrahim Agah Çubukçu, *İslam Mezhepleri Tarihi*) *Gene İ.A. Çubukçu bir başka yapıtında bu insanlar için, "sapık bir fırka" nitelendirme-sini yapmıştır. (Prof.Dr.İbrahim Agah Çubukçu, Makaleler)*

KIYIM: Müftü ve Şeyhülislamdan, yalan ve karalama ile dolu "katli vaciptir" fetvalarını alan Yavuz, "yediden yetmiş defter ettirmiş" olduğu çocuk, kadın, yaşlı ve genç ayırımı gözetmeden savunmasız, suçsuz 50 000'i aşkın insanı, toplu olarak öldürtür.

Milli Eğitim Bakanlığı'na 1976 yılında hazırlanan ders kitaplarında, Alevi düşmanlığı körüklenir; ardından faşist güçler tarafından, Yavuz'un yaptıklarını anımsatan Erzincan, Sivas, Malatya, Çorum ve Maraş kıyımları yaşanır.

DİNSEL BAĞIMSIZLIK (LAİKLİK): Anadolu Alevileri bugüne dek, "eşitlik" gibi "dinsel bağımsızlık" masalıyla da uyutulmuşlardır. Laiklik sadece, "devlet ile din işlerinin ayrılması"nı değil, "devletin din ve vicdan özgürlüğünün gerçekleşmesi bakımından yansız olması" anlamını da içerir. Bugün yansız olması gereken laik devletin, din ve vicdan özgürlüğünün gerçekleşmesinde nasıl YANLI davrandığına bir göz atalım.

Dil, din ve mezhepleri bakımından eşit(?) olan yurttaşlara, "İslam dininin inançları, ibadet ve ahlaki esasları ile ilgili işleri yürütmek, din konusunda toplumu aydınlatmak... üzere, Diyanet İşleri Başkanlığı kurulmuştur." Bunun için, yoksul halkın sırtından, çalıştırılan personele, Kuran kursalarına, camilere, İmam Hatip Okullarına, İlahiyat Fakültelerine, hac

işlerine ve yayınlara trilyonlarca lira harcanmaktadır.

SÜNNİLEŞTİRME: Alevilerin köklerini kazımak için Yavuz'la başlayan kıyım başarısızlığa uğrayınca, yeni bir yol izlenmiştir. Bu da "Sünnileştirme" yöntemidir.

Osmanlılarda Şeyh Aziz Hüdaî Efendi (16.yüzyıl) adlı bir din adamı Alevilerin Sünnileştirilmesi için, "her köye bir Sünni imam nasboluna" diyerek yol göstermiştir. 19.yüzyıl ortalarında Halife-Sultan II.Abdülhamit'in Nusayri Alevilerinin "mezhepsel eşitlik" isteklerine yanıtı, onların "yerleşim merkezlerine camiler yaptırmaya" olur. (E.R.Fırlalı, *Çağımızda İktisadi İslam Mezhepleri*, s.160)

Anadolu Alevileri, insan hakları bakımından, 12 Eylül darbesi ile daha da geriye gittiler. Generaller, ilk ve orta öğretim kurumlarına din dersleri koydular, gericiği desteklediler, ve uygar görümlü çağdaş yobazları köşe başlarına oturtular. Böylece "zorunlu" din dersleri ile Alevi, Hristiyan, Yahudi, vb. toplulukların çocuklarını, Sünnileştirip İslamlaştırmaya çalıştılar. Alevi köylerine cem evleri, yol, su, sağlık ocağı yerine cami yaptılar. 1989 yılında Tunceli Valisi Kenan Güven köylülere, "hizmet istiyorsanız önce cami isteyin" demişti. Bu yöntemle Alevi yerleşim bölgelerine, sadece Tunceli'de, 26 cami yapıldı. (Lütfi Kaleli, *Kimliğini Haykırarak Alevilik*)

Sünnileştirme ve Hanefileştirmenin bir diğer evresi yeni yapılan camilere imam atanmasıyla gerçekleştirildi.

Gericiği ve şeriat düzenini körükleyen Atatürkçü generaller yaptıkları bu işlere, "din ve vicdan hürriyeti" dediler.

SONUÇ: Din sömürsü ve istibdadı hiçbir ülkeye ne birlik, ne de dirlik getirmemiştir. İnançlar üzerindeki baskılar, Tanrı'nın temsilcisi olduğunu iddia eden, baskıcı, ayırmacı zorba krallar, halife sultanlar ve laik maskeli dinci yöneticilerin dinsel/mezhepsel diktaları, Ortaçağ'da kalmalıydı. Çağımızda, çok dinli ve mezhepli olan bir ülkede, hiçbir din ve mezhebin devlete egemen olması kabul edilemez.

Bizler din ve vicdan özgürlüğünün bütün yurttaşlar arasında ayrısız sağlanmasını diliyoruz.

Bugüne değin bize yönelik yapılan karalamaların TV-radio, basın yoluyla yalanlanması istiyoruz. Birlik ancak eşit olan, birbirlerinin inançlarına saygı gösteren yurttaşlar sayesinde sağlanır. ●

Sinsi çabalar sahiplerini yaralar

NURTEN KESKİN

Bazı aydınlarla yaptığımız sohbetlerde, *Kavga'yı*, Aleviliği ve işçi sınıfını hedef alan çeşitli sinsi çabaların varlığını öğreniyoruz. Bunlardan bazılarına değinmek yararlı olacaktır.

Bedreddin için neden türbe değil de anıtmezar?

Bazı aydınlar, Şeyh Bedreddin için neden "türbe" değil de "anıtmezar" yaptırarak istediğimizi soruyor ve "anıtmezar"ın, Adnan Menderes'in mezarını çağrıştırdığını söylüyorlar.

Bu, söyleyenlerin niyetinden bağımsız olarak, öküz altında buzağı aramaktır. Anıtmezar (ya da mozole), sözlük anlamıyla görkemli, anıtsal mezar demektir. "Eşitlik, sevgi, dostluk için" belgisiyle yükselttiği savaşımla egemen sınıfı titretmiş büyük halk düşünürümüz Şeyh Bedreddin'e bunu çok görmek ne kadar yanlış.

Ayrıca türbe ile anıtmezar arasında, birinin dinsel anlam taşımasının ötesinde bir fark yoktur. Biz Şeyh Bedreddin Kampanyası için yaptığımız ilk çağrıda "türbe ve anıt dikilmeli" demiştik. Sonra anıt-mezar önerisinin daha yerinde olduğu düşünüldü. Çünkü, Şeyh Bedreddin bir dinsel lider değil, bir toplumsal liderdir. Çağının emekçi halk lideridir.

'KAVGA' adı itici geliyor, Alevi felsefesine de yabancı. Neden Mücadele değil de 'KAVGA'?

Bir kere, soruda bir kavram kargaşası var. "Neden mücadele değil de kavga?" diyor. Birbiriyle hemen hemen aynı şeyleri anlatan iki sözcük için "neden o değil de bu" diye

sorulması dilsel bir eleştiri gibi geliyor, ama değil. Asıl soru bu değil. Cesaretle başlanıp yarı yolda cesareti yitirilmiş bu "eleştiri"nin doğrusu şöyledir: "Neden barış değil de kavga? Kavga itici geliyor, Alevi felsefesine yabancı!"

Evet, Alevi felsefesi "boş yere kavgayı zahmet bilir". Ama, tarihi hak ve halk için verilmiş (yani boş yere verilmemiş) zorlu *kavgayla* doludur. Tüm tarihi Anadolu'nun egemen çevreleriyle kavgadır.

Yüzlerce yıl boyunca egemen sınıfın sayısız katliamına rağmen kavgası sayesinde yok olmamış, bugünlere kavgasıyla, başeğmemesi, ikrarına sahip çıkması yüzünden gelebilmiş, Baba İshaklar, Şeyh Bedreddinler, Şahkulular, Kalender Çelebiler, Pir Sultanlar gibi *kavga liderleri*, ser verip sır vermeyen yiğitler, Dersim destanları yaratmış Alevi felsefesi, kavga kavramına nasıl yabancı olabilir? "Yabancıdır" diyenler, Aleviliğin 1000 yıllık tarihini inkar eden, Aleviliği devlet içine çekmek isteyenlerdir!

"Kavga" adı kimlere itici gelir? Kendi egemenliğine karşı kavga verilmesini istemeyen burjuvaziye, burjuvaziyle uzlaşmaya ve Aleviliği de uzlaştırmaya çalışan kimi çıkarıcılara, gerçekleri çarpıtarak kendi değer yargılarını doğru diye yutturmaya çalışan burjuva ve küçük burjuva

entellerine, kendi yol arkadaşlarını düşmana satan dönemlere itici gelir.

Biz, bu aydınlarla "itici" geliyor diye kavgadan vazgeçenlerden, ikrarından dönenlerden *değiliz*. Kavgamız ne dün ne de bugün "boş yere" olmadı. Alevi felsefesinin kökünde yatan barış için, eşitlik ve dostluk için oldu. Tam da bu nedenle, yine Aleviliğin çağrısını izliyoruz: "Gelin canlar bir olalım, münkire kılıç salalım, yoksulun hakkın alalım!"

Hak kavgasının, ekmek kavgasının içindeyiz. Aleviliği devlete yamamaya çalışanları elimizin tersiyle itiyor ve "Aleviler işçiler musahibtirler" diyoruz. Buna da karşı çıkanlar oluyormuş.

Alevilerle işçiler musahib midirler?

Yine aynı çevrelerde şu söyleniyor: "Alevilerle işçiler musahib değildirlir. İşçi sınıfının

kurtuluşları aynı! Üstelik biri birinin atası. Tabii ki Aleviler işçiler musahibtirler!

*Musahiblik yol kardeşliği*dir. Onda anca beraberlik kanca beraberlik vardır. Yol kardeşleri birbirini yolda bırakmazlar. Alevilerle işçilerin yol kardeşi olmadığını öne sürenler, kendileri burjuvazinin yanında yürüyüş ve Aleviliği de bu kuyuya çekmek isteyenlerdir.

Aleviliğin bu sinsi düşmanları, elbette işçi sınıfına da düşmandırlar. "İşçi sınıfının ideolojisinin olmadığını" öne sürmelerinden belli.

Sosyalist ideoloji işçi sınıfından başka bir sınıfın çıkarlarını mı savunuyor? Her ideoloji çıkarlarını savunduğu sınıfın malıdır ve ancak o sınıfın mücadelesi içinde ilerler. Marksizmle bilimsel nitelik kazanan sosyalist ideoloji, işçi sınıfının ideolojisidir. Burjuvazinin azgın saldırıları, bu basınç altında işçi sınıfından kaçan küçük burjuva aydınların sosyalizmi inkarları da bunu tersten kanıtlar.

Ne CEM ne KAVGA, ikisinin ortası birşey gerek!

Eleştirinin ardından gelen "pratik" öneri budur. *Cem* dergisi sağda kalıyor, *Kavga* ise "çok sol". İkisinin ortasında, "makul"(!) bir dergi çıkarmak gerek!

Bu, Alevi halka yeni bir tuzaktan başka birşey değildir. Bu görüşü savunanlar, *Kavga'nın* ve Aleviliğin yürüyüşünün önünü kesmek istiyorlar. *Cem'in* sağ olduğu, Alevi yığınlarca benimsenmediği, görüşlerinin iki günde paçavraya döndüğü doğrudur. Aynı şekilde doğru olan, *Kavga'nın* Alevi toplumuna doğruları söylediğidir. *Kavga'nın* görüşleri büyük destek görüyor, Alevi halk tarafından benimseniyor. Çünkü *Aleviliğin kendisi soldur*.

İşte bu durum, kavga kaçkınlıklarını, uzlaşmacıları telaşlandırıyor. "Sübab" arıyorlar. Sol gösterip sağ vuracak bir dergi gereksinimi içindeler. "Hatta *Kavga* yazarları da burada yazabilirler"miş!

Bütün bunlara söyleyeceğimiz, bir çift sözdür. Sinsi çabalar, *Kavga'nın* doğru yolda olduğunun, görüşlerinin Alevi taban tarafından kucaklandığının kanıtıdır. Siz, yol düşkünlüresiniz. Sırtındaki kattan altınla da işlenmiş olsa, yol düşkünlüğünün başa geçtiği katar yürümez. Aleviliğin 1000 yıllık kavgasına *gölge* etmeyin.

Emeğe, sevgiye, barışa, gerçeğe Hü! ●

Başbakan mecliste olağanüstü hale ilişkin açıklamalarda bulunuyor. "Olağanüstü hal konusunda biz karar vermiyoruz" diyor, "kararı veren Milli Güvenlik Kurulu, kurulun kimlerden oluştuğunu da sizler biliyorsunuz."

Evet başbakan, Türkiye'nin en yüksek makamında(!), bu konuyu kapatalım, bu konuyu tartışmaya yetkili değiliz, diyor.

Kuşkusuz bu sözlerin, bu anlayışın demokrasi ile en küçük bir ilişkisinin bulunduğunu söylemek mümkün değil. Bir konuda hükümeti de, meclisi de dışlayan bir kurum var. Bu ülke için yaşamsal konuda halkın iradesi ile seçilmiş(!), genel oy ile halkın temsilcisi olmuş insanların görüş belirtmek, karar almak hakları, yetkileri yok. Burjuva dünyasının derin trajedisi bu.

I Türkiye'de resmi burjuva ideolojisinin bazı dokunulmazlık atfettiği konular var. Bu konular gündeme gelmez hemen itirazlar yükseliyor.

Sözgelimi "devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğü", bu kavramlardan biridir. "Partiler üstü"dür, politik menfaatler için polemik konusu yapılamaz(!) Devletin yüce menfaati bunu böyle gerektirmektedir.

Bu konularda partilerin de, millet meclisinin de hükümetlerin de hiçbir işlevi yoktur. Milletvekilleri de, hükümet üyeleri de bundan sıkıntı duymaz.

MGK

DEMOKRASİ

Avukat Ali Yıldırım

II

Bu alanı doldurmak, bu konuda politikalar üretmek, görüşler geliştirmek, Türkiye Cumhuriyeti'nde orduya, Milli İstihbarat Teşkilatı'na ve giderek de bunları birleştiren bir kurum olarak Milli Güvenlik Kurulu'na (MGK) aittir.

Milli Güvenlik Kurulu MİT'in, ordunun yasal, sivilleşmiş görünümüdür.

12 Eylül askeri diktatörlüğü ile iyice kurumsallaşarak doğrudan gündelik yaşama giren MGK, aslında 27 Mayıs cuntasının ve 1961 Anayasası'nın ürünüdür. Cuntacılar tarafından anayasanın en önemli kurumu olarak nitelenmiştir. "Milli güvenlik" gibi her yönde demagogisi yapılabilecek bir kavram üzerine oturan kurul, devlet memurları olan askerlerin seçilmiş yöneticiler üzerindeki tehdididir.

Kurul 1961 Anayasası'nda şöyle düzenlenmişti:

"MGK cumhurbaşkanlığının başkanlığında başbakan, genelkurmay başkanı ve kanunun gösterdiği bakanlar ile kuvvet komutanlarından oluşur".

Burada bu kurulda yer alacak devlet bakanı, maliye,

savunma, içişleri, dışişleri ulaştırma ve çalışma bakanları sayılarak kurulun sivil üyelerine üstünlük tanınmıştır. Kurulda çalışma bakanının da yer alması dikkat çekicidir. Burjuvazinin yükselen işçi hareketine karşı "tedbir" alışının bir göstergesidir. Kurulun bu oluşumu ile yapacağı görev de anayasada yazılmıştır. MGK yalnızca milli güvenlikle ilgili konularda bakanlar kuruluna "tavsiyelerde" bulunacaktır.

12 Eylül askeri diktatörlüğü ile birlikte kurulun yapısı değişmiş, bu kez askerlerin kurulda kesin üstünlüğüne dayalı bir düzenleme getirilmiştir. Kurul cumhurbaşkanı dışında dört sivil beş askerden oluşmaktadır. Cunta yöneticileri kendileri gibi arkasından gelenlerin de "ülkenin idaresinden" el çekmelerine onay vermemektedir.

Her iki düzenlemede de MGK'nın görevinin "tavsiyede" bulunma olarak saptanmasına karşın, uygulamada bu tam anlamıyla kurulun hükümete "emir" vermesi şekline dönüşmüştür. Asıl sorun da burada kendisini göstermektedir.

III

Devlette burjuvazinin ortak

çıkarları sözkonusu olmaya başladığı an hükümetlerin programları biter. Orada artık MGK devreye girer. Hükümet gayet de gönüllü bir biçimde bu alanda MGK'nın işlevsel olmasını ister.

Bütün demokrasi vaatlerine, açıklık, katılımcılık iddialarına karşın Demirel hükümetinin tutumu da budur. Bir yanı ile "Kürt realitesini tanıyoruz" reklamı yapılırken, diğer yanı ile Kürt sorunu bütünüyle MGK'nın "insafına" terk edilmiştir. Evet, hükümet ancak hükümettir, MGK ise devletin kendisidir.

Burada birşey kendisini çok açık bir biçimde göstermektedir: Burjuva dünyası ikiye bölünmüştür... Bir "demokrat"la bir diktatör karşı karşıya değildir. İki fonksiyon iki elden en verimli bir şekilde yerine getirilmektedir... Burjuvazinin ikiye bölünmüşlüğü. İtirazımız burjuvazinin sahte "demokrasi" yakarışlarıdır.

IV

Hayır, şöyle bir sığılık içinde olmamalıyız, değiliz: Bizim için MGK da birdir hükümet de, sonuç olarak ikisi de burjuvazinin aygıtlarıdır.

Bizim tutumumuz burjuvaziye kendi sınırları ardına

zorlama tutumudur. Bu sürecin kendisi dahi bilinçlendirici, devlet konusunda zengin malzemeler içerici niteliktedir. Ne diyorlarsa o olmalıdır. Tersi, propaganda ve teşhir için elimizde kullanılabilecek unsurlardır.

Madem "demokrasi" diyorlar, demokrasi ile MGK'nın birarada olamayacağını göstermeliyiz. Madem "seçilmiş irade herşeyin üstünde" deniliyor, bu MGK'nın seçilmiş iradenin 'S'ini bile tanımadığını ortaya koymalıyız. Madem demokrasi vaadleri var, sahteliğinin kanıtlarını sergilemeliyiz.

Sosyalizm mücadelesinde gündelik mücadelenin hiç yadsınmayacak bir işlevi vardır. Sosyalizm mücadelesi somuttur ve MGK'ya karşı olmak, burjuvazinin iki yüzlülüğünü sergilemek de sosyalizm mücadelesinin bir parçasıdır.

V

Genelkurmay başkanı, MGK şapkamı giyer ve emrimi veririm, diyor. Sözler açıktır. Tartışma götürmez. General "seferberlik ilanı" konusunda emir verebiliyor. Ya meclis, ya seçilmiş temsilciler?

Bir örnekle bitirilebilir. Cumhurbaşkanı GAP-TV Kürtçe yayına başlasın buyruğunu verdi. Ardından açıklandı ki konuyu asıl gündeme getirip "teklif eden" iki general, deniz ve kara kuvvetleri komutanları.

Özetle, T.C.'de yaşamsal kararları MGK alıyor. Bu ikiye bölünmüşlüğü sergilemek gerek. ●

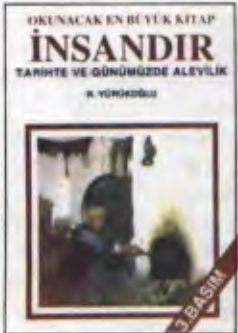
Alev Yayınları

İşçi sınıfının demokrasi kavgası

gün 24 saat sürüyor.

Bu kavganın anahtarı doğru bilinçtir.

YEDİ YENİ KİTABIMIZ

OSMANLIDA
KARŞI
DÜŞÜNCE VE
İDAM
EDİLENLER

Rıza Zelyut

UMUT ÇİÇEĞİ
ÖYKÜLER

Hasan Kıyafet

ALİ HAYDAR
CELASUN DEDE
KONUŞMALAR

Dr. BEDİR
AYDEMİR
YAŞAMI
VE
GÖRÜŞLERİ

KUL HİMMET
HAYATI ŞİİRLERİ
VE ZAMANI

İrfan Çoban

ALEV YAYINLARI'NIN KİTAPLARINI KİTAPÇINIZDAN BULABİLİR, TOPLU, ÖDEMELİ VE İNDİRİMLİ KİTAP İSTEKLERİNİZ İÇİN BİZİMLE DOĞRUDAN İLİŞKİYE GEÇEBİLİRSİNİZ. YAYINEVİMİZ, İŞSİZLERE %40 İNDİRİM UYGULAMAKTADIR.
ALEV YAYINLARI, ORDU CADDESİ, DAĞARCIK SOKAK, NO:32/24, FATİH - İSTANBUL TEL: 524 53 21 DAĞITIM: CUMHURİYET KİTAP KULÜBÜ, İSTANBUL-ARKADAŞ, CEMAY, SAY, TÜMBA, ANKARA: ADAŞ, DOST, İZMİR: İLERİ

Alev Yayınları

Semaver'de kaynayan sınıf savaşıdır

Haldun Karaman
Karşı-devrim
Rusya'sındaki
son gelişmeleri
özetliyor

Rusya'da karşı-devrim işçi sınıfına acı reçetesini yoksulluk, yokluk ve işsizlik olarak dayatıyor. Ocak ayından bu yana hayat pahalılığı beş kat arttı. "Özelleştirme"lerin ilk adımı olarak işten çıkartmalar şimdiden 1 milyona ulaştı, 6 milyona yükselmesi bekleniyor.

Bu arada işsizlik sigortası uygulaması da değiştiriliyor. Yeltsin'in bakanları, İngiltere'de emperyalist düşünce merkezlerinin adamlarından "yenilikler" öğreniyorlar. Eski sistemde işten çıkarılan işçiye işvereni üç ay tam ücret ödüyordu. Bu sürede iş bulamaz ise işsizlik bürosuna kayıt edilen işsiz, üç ay eski ücretinin % 75'ini, yine iş bulamazsa dört ay daha, % 60'ını alıyordu. Emperyalist akıl hocaları, Thatcher'ın getirdiği tek tip ödeme sistemini öneriyorlar.

Eskiden işçi ücretlerinden işsizlik sigortası kesintisi yapılmazken, geçen temmuz ayından beri tüm ücretlerden %1 oranında işsizlik sigortası primi kesilmeye başlanmıştı. Bunu şimdi %3'e ve daha yukarı çıkartmayı planlıyorlar. Karşılığında yapılacak işsizlik yardımı ise, ilk kez iş ortamına giren gençlerde asgari ücretin %75'i, işten çıkartılanlara asgari ücretin %125'i kadar olacak.

Asgari ücretin satınalma

gücü, bir yıl öncesine göre 5 kat azaldı. Moskova Sendikalar Federasyonu Başkanı Mikhail Şamakov'un İngiltere'de sendikacılara verdiği bilgiye göre, şubat ayı sonunda Moskova yöresinde resmi asgari ücret 340 Ruble, ortalama ücret 1300 Ruble ve olması gereken asgari ücret 2400 Ruble idi.

Karşı-devrimin Rusya'da işçi sınıfına dayattığı acı reçetenin bir yönü böyle. Diğer yönü, Rusya'da büyük ölçekli sanayinin yıkılması. Yıl sonuna kadar tüm işletmelerin yarısına yakınının çökeceği öngörülüyor. Buna karşılık Yeltsin hükümeti, işsizliğe itilen insanlara üretim alanında iş bulamayacağını, onları hizmet sektöründe iş bulmaya yönlendirmek gerektiğini vb. söylemekte. Bu, birçok şehrin tek bir büyük işletme etrafında örgütlendiği Rusya'nın iç bölgelerinde tam bir yıkım anlamına gelmektedir.

Hükümetin bu ekonomik politikasına ve ülkeyi karamameyle yönetme yetkisine dayanarak istediğini yapmasına karşı, nisan ayı içinde toplanan Halk Temsilcileri Kongresi'nde tepkiler yükseldi. Hükümet, güven oylamasını 412 oya karşı 447 oyla kazanabildi.

Ağustos 1991'den önce seçilmiş Kongre'nin 1000 kadar üyesi içinde Yeltsin'in kendi gücü 130 oy kadar, ama Kongre üyelerinin sağdan sola birçok parti, ittifak, guruba bölünmüş olmasından ve "yüzer-gezer" oylardan yararlanıyor. Kongre şu anda hükümet üzerinde bir ölçüde yetkisi

olan tek kurum, ama bu yapısı ile hükümete karşı bir-iki gösteri yapmaktan öteye gidemiyor.

Kongre'nin önündeki en önemli gündem maddesi Anayasa sorunu. Anayasa komisyonu 18 aydır "gizli" çalışıyor. Tartışma, "güçlü yürütmeye sahip başkanlık rejimi mi, yoksa güçlü yasa-maya dayalı parlamenter rejim mi" üzerine yürüyor.

Bugün Yeltsin, "seçilmiş başkan" olarak, hükümeti atama ve kararname ile yürütme yetkisine sahip. Başbakan ve savunma bakanı görevlerini de üzerine almış. "İçinde bulunduğumuz koşullar başkanlık hükümetini dayatıyor. Hükümet, işine karışılmadan yürütme yapabilmelidir" diyor.

Kongre'nin Yeltsin'in bir kısım yetkilerini kısımayı istemesi, geçenlerde siyasi bir kriz yarattı. Yeltsin taraftarları so-payı göstererek, ekonomik uygulamalar için yetki verilmezse hükümetin istifadeceği, bu durumda Batı'nın 24 milyar dolarlık yardımı vermeyeceği, hatta Yeltsin'in Kongre'yi feshetme yetkisini kullanabileceği tehdidiyle krizi atlattılar.

Bunun ardından havuç aldatmacası geldi. Hükümet, ekonomik reform paketinin aşırılıklarını gidereceğine, ücretleri "yükselteceğine", tarımsal kredileri artırıp tasarrufları enflasyona karşı koruyacak bir indeksleme sistemini uygulayacağına "söz" verdi. Rusya Kongresi, bu

koşullarda Yeltsin'in "milyonlarca mülk sahibinden oluşan bir toplum" kurma vaadi çevresinde bir uzlaşmaya vardı.

Bu uzlaşma uyarınca, sosyalist işletmelerin "özelleştirilmesi" hızlandırılacak. Yeni özelleştirme kararnamesinin yayınlanmasını bile beklemeden, küçük işletmelerin açık artırma ile satışına başlandı bile. Satışları Dünya Bankası'nın Uluslararası Finans Korporasyonu (IFC) yürütüyor. Karşı-devrim, yıl sonuna kadar tüm devlet topraklarının en az üçte birini "özelleştirmeyi" de gündemine almış.

Ancak, bu gelişmeler sessiz sedasız olmuyor. Nijni Novgorod'daki ilk açık arttırma işçilerin gösterileriyle karşılaştı. İşçi sınıfı içindeki kaynaşmalara, Rusya Birleşik Komünist Partisi'nin gizli olarak kurulduğu haberleri de eklendi. Yayını durmuş olan Pravda, başlığında Lenin resmi ile yeniden yayınlanmaya başladı. İlk sayısı hükümeti ve diğer yöneticileri iki yüzlülük, açgözlülük ve ihanetle suçlayan yazılarla dolu olan gazete, güçlü bir muhalefet odağı olabilir.

Halkın ve işçi sınıfının giderek artan hoşnutsuzluğu ve yükselen muhalefet karşısında karşı-devrimin bir bakanı, "eğer aç yığınlar gıda için sokağa dökülürse ve özelleştirilecek dükkanları yağmalamaya başlarsa, bir sorun var demektir. Bunun dışında, gösterilerin üzerinde durmaya bile değmez" diyor. Bu sözlerin ardında Rusya'da burjuvazinin ve emperyalizmin gerçek korkusu yatıyor. ●

Avrupa'da hızlanan sağa kayış

AVRUPA ülkelerinde yapılan seçimler, gerici dönemnin etkisiyle kamuoyunun genel olarak sağa kaydığını gösteriyor.

ALMANYA'DA Eyalet Meclisi seçimlerinde şoven-faşist partilere giden oylar geleneksel dengeleri altüst etti. Baden Württemberg'de eski bir Nazi subayının yönettiği Cumhuriyetçi Parti (CP) %10, Schleswig-Holstein'da Alman Halkının Partisi (AHP) %6,5 oranında oy alarak eyalet meclislerine girdiler. Cumhuriyetçi Parti'nin meclise girmesi Hristiyan Demokrat Birliği'nin

hükümet kurmasını engelledi. Yabancı işçi düşmanlığı biçiminde görülen ırkçılık temelinde oy alan CP ve AHP'nin militanları yabancılara, özellikle ilticacılara karşı fiili saldırıları örgütlüyorlar.

Yabancı düşmanlığı iyice gemi azağıya alırken, Alman hükümeti, anayasanın bir maddesi nedeniyle değiştirilemeyen "iltica hakkı"nı sınırlayabilmek amacıyla iltica yasasının uygulamasını daha da zorlaştırıyor.

Haziran ayından itibaren tüm mülteciler eski askeri kışlalara konacak ve başvuruların gözden geçirilmesi "hızlandırılacak".

İTALYA'da yapılan genel meclis ve senato seçimlerinde neo-faşist Sosyal Hareket Partisi (MSI) oyların %6'sını alarak parlamentodaki gücünü artırdı. Yeni ortaya çıkan Lombardiya Ligası, örtülü bir ırkçılıkla oyların %9'unu aldı.

FRANSA seçimlerinde, Le Pen'in açık ırkçı partisi Ulusal Cephe (FN) oylarını büyük ölçüde artırdı. İngiltere'de Muhafazakar parti seçimlerden başarıyla çıkarak, iktidara gelebilmek için iyice sağa kaymış olan İşçi Partisi'ni şaşırttı.

AVRUPA'NIN diğer ülkeleri de aynı yolda ilerliyor. Dani-

marka'da aşırı sağ, II.Dünya Savaşı sonrasının ilk politik cinayetini işledi. Uluslararası Sosyalist Örgütü'nün merkezine atılan bomba ile bir sosyalist öldürüldü. Avusturya'da gücünün ve eyleminin arttığı gözlenen faşist Özgürlük Partisi'nin seçimlerde oylarını arttırması bekleniyor. Belçika'da Vlaams Bloku adlı parti açık yabancı düşmanı bir platformla yerel seçimlerde başarı kazandı. (Japonya'da da militan sağ örgütlerin terörist saldırıları arttı, politik cinayetler hız kazandı.)

Kapitalist ekonominin krizi ve halkın olağan burjuva politikacılarından beklentilerinin

azalması, aşırı sağın ilerlemesini daha da tehlikeli kılıyor. Ancak, solda da hafif hafif toparlanma belirtisi var. İtalya'da İKP'nin ad değiştirmesinden sonra partinin büyük bir azınlığı Komünist Yeniden İnşa Partisi'ni kurdular ve seçimlerde yüzde 6 dolayında oy aldılar. (Eski parti ise yüzde 15 kadar oy aldı.) İngiltere'de TKP'ye dostluğu bilinen Leninistler, Büyük Britanya Komünist Partisi'ni yeniden kurdular. Fransız Komünist Partisi, içindeki sağ unsurlara teslim olmayı reddetti. Sınıf savaşı yükseldikçe, komünist partilerin yeniden öne çıkması beklenmelidir. ●

Kavga muhabirleri bildiriyor

1 Mayıs'ta Alanlardaydık

İSTANBUL'DA 1 MAYIS Sendikaların başvurusunu reddeden burjuvazi, İstanbul'da 1 Mayıs miting iznini "işçilerin gözünde yüceltiriz" hesabıyla, SP'ye verdi. Ama SP alanlarda bu etiketi kazanamadı.

Gaziosmanpaşa'daki mitinge kendi damgalarını vuran binlerce işçi, alanda kızıl sancaklar, pankartlar ve işçi marşlarıyla sınıfın öfkesini ve sevincini haykırdılar.

Sendika binalarından otobüslerle gelen işçiler, yürüyerek alana girdiler. Bu arada, polis el koyduğu Kavga flamasını tertip komitesindeki sendikacılar polisten geri aldılar. En çok atılan belge "işçiler birleşin iktidara yerleşin" oldu. Atılan öteki belgiler içinde "yaşasın proletarya enternasyonalizmi", "işçiler Aleviler devrimlerde birdirler", "işçiler birleşin Türk-İş'te devleşin" ve "işçiyiz güçlüyüz devrimlerde öncüyüz", "tek sınıf tek sendika tek parti" belgileri siyasal mesaj açısından en önde gelenlerdi.

Tekgıda-İş 1 nolu şube başkanı Hatice Görgü'nün yanısıra 4 kişinin daha konuştuğu mitingde siyasal iktidar protesto edilirken, Doğu Perinçek'in konuşması "devrim için savaşılmayana sosyalist denmez", "ajanlar sussun işçiler konuşsun" gibi belgilerle karşılandı.

15 bin dolayında katılımın sağlandığı 1 Mayıs mitingi, çeşitli açılardan turnusol kağıdı oldu. Sol hareketteki derttekeci mantıkları, sınıftan kopuk görüşleri sergiledi. İşçi sınıfının ciddi bir öndere,

komünistlere acil ihtiyacını bir kez daha gösterdi.

Miting, dünya çapındaki gerici dönemnin Türkiye'yi etkisi altına aldığını da yansıttı. Türk-İş, Disk, Hak-İş genel merkezlerinin 1 Mayıs'ı Ankara'da salonda kutlama kararı, sendika genel merkezlerini sessizliğe itti. Yıgınsal katılım için çaba göstermediler. Kendi aralarında biraraya gelmede bile güçlük çektiler, 1 Mayıs hazırlık toplantılarında "sol"ların dar gurupçuluğu örgütlülüğü sulandırdı. Yaşanan başıbozukluk mitinge de yansıdı. Miting izninin SP gibi bir partiye verilmiş olması da emekçiyi sinirlendirdi ve katılımı olumsuz yönde etkiledi.

Bütün bu olumsuzluklar bir yana, 1 Mayıs'ın burjuvazinin tüm provokasyonlarına karşın 8 kadar merkezde kutlanmış olması, önemli bir başarıdır.

KOCAELİ'DE 1 MAYIS

Kocaeli işçisi 1 Mayıs'ı, "memur" sendikalarının da katılımıyla davullu zurnalı, halaylı kutladı.

Her sendikadan bir temsilcinin yer aldığı tertip komitesinin başvurusuna valilik hem geç yanıt verdi, hem de mitinge yer olarak kent dışında kalan hayvan pazarını "uygun" gördü.

Valiliğin bu tutumu karşısında işçiler sendika binaları önünde toplanıp, düzgün beşerli gruplar halinde, kırmızı karanfiller atarak alana yürüdüler. Kavga da dost sendikalardan biriyle kortejde yerini aldı. İşçi-halk diyalogu ve coşku görülmeye değeri. İzmir, işçi 1 Mayıs'ın gururunu

taşıyordu.

Kortej, alana 500 metre kalınca pankartlarını açtı. Kavga'cılar, kızıl bantları alınlarında, İşçi Türküsü'nü söyleyerek alana girdiler.

Kürsüden İşçi Türküsü'nün dizeleri gür bir sesle okunduktan sonra alan 1 Mayıs marşını söyledi. Ardından davul zurna eşliğinde, kızıl bayraklar arasında, alınımda kızıl bantlarla çektiğimiz halayın coşkusu tüm alana yansıdı.

Halaya konuşmalar için ara verildi. Sonra, "vur davulcu vur" nidasıyla davulcu da, 2 bini aşkın kitle de coştı. "Sol"cular bu coşkuyu olumsuz yönde etkileyecek güçte değillerdi.

İşçiler, sayılarıyla karşılaştırmayacak bir coşkuyla 1 Mayıs'ı kutlarken, Gebze'den gelen işçileri de aynı coşkuyla karşıladı.

Kavga'cılarının attığı "işçi-Alevi yol musahibi", "işçiler Aleviler devrimlerde birdirler" belgelerinin benimsenmesi üzerine Kürt milliyetçiliğine prim veren bazı sloganlar atıldı. Ama bunlar da yığınsal olarak "Türk-Kürt emekçisi elele", "işçilerin birliği halkların kardeşliği" ve "tek sınıf tek sendika tek parti" belgeleriyle karşılandı.

İZMİR'DE 1 MAYIS

İzmir'de son anda çalışma başlatan 12 sendikanın oluşturduğu komite, valilikle sıkı bir çekişme sonunda, eski balık hali için miting izni aldı.

İşçiler saat 10.30'dan itibaren, tek tek ya da yürüyüş kolu halinde, sendikalarının flamları altında davullar çalıp

halay çekerek, kırmızı karanfiller dağıtarak alana geldiler.

Yol-İş 3 nolu şubenin işçileri, 1 Mayıs yazılı kızıl bayrakları, sınıfın acil istemlerini belirten flamları ile Konak vapur iskelesinden belgiler haykırarak alana yürürken hazırlıklarıyla dikkati çektiler. Kavga korteji de iskeleden yürüyerek alana geldi.

Kortejlerin gelişi iki saat sürdü. Mitingde Petrol-İş ve Hava-İş genel başkanlarıyla Hava-İş, Belediye-İş ve Yol-İş'in bazı şube yöneticileri konuşmalar yaptı. Kürsüden atılan "yaşasın 1 Mayıs" gibi ortak belgilerin dışında, Ruhi Su'dan türküler ve semahlar çalındı, şiirler okundu. 10 bin işçi hep bir ağızdan 1 Mayıs Marşı'nı söyledi.

Miting sırasında "yaşasın TKP" belgisiyle birlikte Lenin bayrakları ve flama açıldı. Bunu "sol"ların açtığı flamlar izledi. Sınıfın dışında kaldıklarını gösteren "sol"cular her zamanki gibi slogan yarıştı yaptılar.

ÖTEKİ KUTLAMALAR

MERSİN'de sendikaların öncülüğünde Atatürk parkına yürüyen 8 bin işçi burada 1 Mayıs'ı coşkuyla kutladılar.

ANKARA'da, miting izninin SP'ye verilmesini protesto eden ve Hipodrom'da toplanan bir gurup belediye işçisine polis saldırdı. Çok sayıda tutuklama oldu. Etlik'te yapılan, sendikalar platformunun katıldığı mitingde, burjuvazinin SP'yi "kahraman" yapma oyununu işçiler yine bozdu. ZONGULDAK'da bin dolayında işçi 1 Mayıs'ı alanlarda

kutladı.

ADANA'da valilik sendikalar platformunun başvurusunu reddetti. Ama işçiler, yine de 1 Mayıs'ta alanlara çıktılar.

Denizli, Diyarbakır vb. gibi merkezlerde de gösteriler olduğu, dergimiz yayına hazırlandığında elimize ulaşan haberler arasındaydı.

AVRUPA'DA 1 MAYIS

İNGİLTERE'de 1 Mayıs, her zamanki gibi İngiliz sendikalarıyla Londra İşçi Birliği'nin birlikte örgütlediği geleneksel yürüyüşle yığınsal kutlandı.

Çeşitli sol örgütlerin katıldığı yürüyüşte LİB korteji kızıl flamları, kızıl çatkıları ve alın bantlarıyla en kalabalıklardandı ve de en disiplinli topluluktu.

Ailelerin birleştirilmesi konusunu gündemde tutmak üzere aynı gün açık grevine başlayan ve LİB kortejinde yürüyen 60 ilticacı işçi, kızıl gömlekleri ve disiplinleriyle dikkat çektiler. 1500 dolayında katılımın sağlandığı yürüyüş, bir İngiliz sendikacının, bir milletvekilinin ve LİB temsilcisi yoldaşın 1 Mayıs konuşmalarıyla son buldu.

FRANSA'daki kutlamalarda Fransa İlericiler Birliği yığınsal yürüyen Türkiye'li örgütler arasında yer aldı.

KÜBA'da Castro'nun konuştuğu 1 Mayıs için, "bugüne kadarki en yığınsal 1 Mayıs" değerlendirmesi yapıldı.

SOVYETLER BİRLİĞİ'nde yığınlar Moskova ve Leningrad'da alanları doldurdular ve kızıl bayrağı kaldırdılar.

İşçi varsa 1 Mayıs da vardır! ●

MİLLİ GURUR

Nazım Hikmet

SİMAVNE KADISI OĞLU BEDREDDİN DESTANI risalemin dördüncü formasının makina tashihlerini sabahleyin matbaada yaptıktan sonra eve gelmiş, bu destanı yazmak için kullandığım notları, bir hapis-hanede geceleri doldurulmuş hatıra defterimi gözden geçiriyordum.

Artık son forması da baskı makinası altında gidip gelmeğe başlayan risaleme bir kelime bile ilave edemeyeceğimi biliyordum. Fakat bana bir şeyler unuttum gibi geliyordu. Bana öyle geliyordu ki, tek bir satır yazı yazdım, fakat bu satırın sonuna nokta koymasını unuttum.

Vakit öğleye yakındı. Şafakla beraber çalkalanmağa başlayan lodos, ağır bulutların üstüne boşalmasıyla durulmuştu. Çok geçmeden yağmur da dindi. Gökyüzünün karanlığı yol yol yanıldı. Ağır perdeleri birdenbire düşen bir pencere gibi hava açıldı.

Ve ben, hapisane gecelerinde doldurulmuş bir hatıra defterinde "Destan"ımın sonuna koymayı unuttuğum noktayı arayıp dururken Süleymaniye'yi gördüm.

Açılan öğle güneşinin altında Sinan'ın Süleymaniye'si bulutlara yaslanmış bir dağ gibiydi.

Evimin penceresiyle Süleymaniye'nin arası en aşağı bir saatir. Fakat ben onu elimi uzatsam dokunacakmışım gibi yakın görüyordum. Bu, belki, Süleymaniye'yi en küçük girinti ve çıkıntısına kadar ezbere, gözüm kapalı bile görebilmeğe alıştığım içindir.

Rüzgar, deniz, endamlı ince kemerleri üstünde nasıl durabildiğine şaşılın eski bir taş köprü, "çarşambayı sel aldı" türküsü, bir yağlının kenarındaki "oya", bütün bunlar nasıl ve ne kadar bir Cami değilse, bütün bunların Cami olmakla ne kadar alakaları yoksa, bence Süleymaniye de öyle ve o kadar Cami değildir; minarelerinde beş vakit ezan okunmasına ve hasırlarına alın ve diz sürülmesine rağmen, Süleymaniye'nin de camilikle o kadar alakası yoktur.

Süleymaniye, benim için, Türk Halk dehasının; şeriat ve softa karanlığından kurtulmuş; hesaba, maddeye, hesaplama maddenin ahengine dayanan en muazzam verimlerinden biridir. Sinan'ın evi, maddenin ve aydınlığın mabedidir. Ben ne zaman Sinan'ın Süleymaniye'sini hatırlasam, Türk

emekçisinin yaratıcılığına olan inancım artar. Kendimi ferahla çıkılmış hissedirim.

İşte bu sefer de, büyük bir Türk halk hareketi için yazdığım bir risalede unuttuğumu sandığım son noktayı ararken, Süleymaniye'mizi, biraz önce yağın yağmurla yıkanmış, açan güneşin altında pırıl pırıl görünce aradığımı birdenbire buldum. Ferahladım. Bulduğumu hatıra defterimin son sayfalarında okudum. Ve anladım ki, "Simavne Kadısı Oğlu Bedreddin Destanı" isimli risaleme, belki on satırlık, belki on sayfalık, bir zeyl yazmak mecburiyetindeyim.

Mevzuubahis risalemin sonunda "AHMEDİN HİKAYESİ" diye bir fasıl vardır. Bulduğum ve hatıra defterinde okuduğum ve risaleme zeyl olarak yazmak mecburiyetini duyduğum "nokta", bana Ahmet bu hikayeyi anlattıktan sonra onunla yapmış olduğumuz bir konuşmadır.

Bu konuşmayı olduğu gibi aşağıya geçiriyorum.

Dışarıda çiseleyen yağmura, koşuşun terli çimentosuna ve yirmi sekiz insanına Ahmet hikayesini anlatıp bitirmişti. Ben:

- Ahmet, demiştin, bana öyle geliyor ki, sen Bedreddin hareketinden biraz da milli bir gurur duyuyorsun.

Sesime tuhaf bir eda vererek söylediğim bu cümlemin içinden, Ahmet, 'milli gurur' terkiibini birdenbire bir kamçı gibi eline almış, onu suratımda şaklatmış ve demişti ki:

- Evet, biraz da milli bir gurur duyuyorum. Tarihinde Bedreddin hareketi gibi bir destan söyleyebilmiş her milletin şuurlu proleterleri bundan milli bir gurur duyar. Evet, Bedreddin hareketi aynı zamanda benim milli gururumdur. Milli gurur! Sözlerden ürkmek! İki kelimenin yanyana gelişi seni korkutmasın. Lenin'i hatırla. Hangimiz Lenin kadar beynelmilelci olduğumuzu iddia edebiliriz? Lenin yirminci asırda beynelmilel proletaryanın, dünya emekçi kitlelerinin, beynelmilel proleter demokrasisinin en büyük beynelmilelci rehberi, 1914 senesinde *Sosyal-Demokrat*'ın 35inci numarasında ne yazmıştı?

Eğer Ahmet, "Lenin filanca mesele hakkında ne yazmıştı?" demiş olsaydı herhalde aramızda böyle bir sorgunun cevabını verenler bulunurdu. Fakat *Sosyal-Demokrat*'ın 35.numarası diye konulan mesele hepimizi şaşırttı. Ve hiç-

birimiz 35.numarada neler yazılmış olduğunu hatırlayamadık. Ahmet bu şaşkınlığı-mız karşısında gülümsedi, - zaten o en derin acıdan en büyük sevince kadar duygularını hep bu meşhur gülümseyişle ifade eder - ve aşağı yukarı bütün Lenin külliyyatının ana fikirlerini sayfaları ve satırlarıyla taşıyan hafızasından bize şu cümleleri okudu:

"... Biz şuurlu Rus proleterleri milli şuurlu duygusuna yabancı mıyız? Elbette hayır! Biz dilimizi ve yurdumuzu severiz, onun emekçi kütelerini (yani nüfusun 9/10'unu) şuurlu bir demokrat ve sosyalist yaşayışına yükseltebilmek için herkesten çok çalışırız. Çar cellatlarının, asilzadelerin ve kapitalistlerin bizim güzel yurdumuzu nasıl ezdiklerini, onu nasıl sefil kıldıklarını görmek herkesten çok bize ıstırap verir. Ve bu zulümlere bizim muhitimizde, Rusların muhitinde de karşı konulmuş olması; bu muhitin Radışçev'i, Dekabristleri, 70 senelerinin inkılapçıları ortaya çıkarmış bulunması; Rus amelesinin 1905 senesinde muazzam bir kitle fırkası yaratması; aynı zamanda Rus mujiğinin demokratlaşarak büyük toprak sahiplerini ve papazları defetmeğe başlaması bizim göğsümüzü kabartır..."

"... Biz milli gurur duygusuyla meşbuuz. Çünkü Rus milleti de inkılapçı bir sınıf yaratabildi. Rus milleti de beşeriyete yalnız büyük katliamların, sıra sıra darağaçlarının, sürgünlerin, büyük açlıkların, çarlara, pomeşçiklere, kapitalistlere zilletle boyun eğişlerin nümunelerini göstermekle kalmadı; hürriyet ve sosyalizm uğrunda büyük kavgalara girişebilmek istidadında olduğunu da ispat etti."

"Biz milli gurur duygusuyla meşbuuz ve bilhassa bundan dolayı kendi esir mazimizden nefret ediyoruz. Bizim esir mazimizde pomeşçiklerle asilzadeler Macaristan'ın, Lehistan'ın, İran'ın, Çin'in hürriyetini boğmak için müjrikleri muharebeye sürüklediler. Biz milli gurur duygusuyla meşbuuz ve bilhassa bundan dolayı bugünkü esir halimizden; aynı pomeşçiklerin kapitalistlerle uyuşarak Lehistan ve Ukrayna'yı ezmek, İran'da ve Çin'deki demokratik hareketi boğmak, milli haysiyetimizi berbat eden Romanoflar, Purışkeviçler çetesini kuvvetlendirmek için bizi harbe sürüklemek istemelerinden nefret ediyoruz. Hiç kimse esir doğmuş olduğundan dolayı kabahatli değildir. Fakat esaretini haklı bulan, onu yaldızlayan (mesela Lehistan'ın, Ukrayna'nın vs.'nin ezilmesine Rusların 'vatan müdafaası' adını veren) esir, yeryüzünün en aşağılık mahlukudur."

Lenin'den bu satırları bir solukta okuduktan sonra Ahmet birdenbire susmuş, nefes almış ve yine o meşhur gülümseyişle:

- Evet, demişti, bizim muhitimiz de Bedreddin'i, Börklüce Mustafa'yı, Torlak Kemal'i, onların bayrağı altında döğüşen Aydınlı ve Deliormanlı köylüleri yaratabildiği için, ben şuurlu Türk prolete-

ri, milli bir gurur duyuyorum. Milli bir gurur duyuyorum, çünkü derebeylik tarihinde bile bu milletin emekçi küteleri (yani nüfusun 9/10'u) Sakızlı Rum gemiciyi ve Yahudi esnafını kardeş bilen bir hareket doğurabilmiştir. Çünkü unutmayın ki, 'başka milletleri ezen bir millet hür olamaz!'

Simavne Kadısı Oğlu Bedreddin Destanı isimli risaleme bir ön söz yazmak istemişim. Bedreddin hareketinin doğuş ve ölüşündeki sosyal-ekonomik şartlar ve sebepleri tetkik edeyim, Bedreddin'in materyalizmiyle Spinoza'nın materyalizmi arasında bir mukayese yapayım, demiştin. Olmadı. Buna karşılık, risalemin zeyline kısa bir "son söz" yazdım. Şöyle ki:

Bana Ahmet:

- Senden bir "Bedreddin destanı" isteriz, demişti. Ben, benden istenenin ancak bir karalamasını becerebilirdim. Daha iyisini de yapmağa çalışacağım. Fakat tıpkı benim gibi Ahmet'in dostu, arkadaşı kardeşi olduğunu söyleyenler, benden istenen sizden de istenendir!

Ahmet, Bedreddin hareketini bütün azametiyle tetkik eden kalın ilim kitapları, Karaburun ve Deliorman yiğitlerini etleri, kemikleri, kafaları ve yürekleriyle oldukları gibi diriltecek ormanlar,

Ne ah edin dostlar, ne ağlayın!
Dünü bugüne
bugünü yarına bağlayın!

diyen şiirler, boyaları kahrmanın tablolar lazım.

(Kaynak: Nazım Hikmet, *Bütün Eserleri*, Bulgaristan basımı, c.3, s.247-253)

(*) *E.Babayef'in notu: SİMAVNE KADISI OĞLU ŞEYH BEDREDDİN DESTANI: Şeyh Bedreddin doğum tarihi bilinmeyen (1344 tahmin edilmektedir), 1420'de ölen Türk filozofu ve din bilgini. Kütahya ilçelerinden biri olan Simav kasabasında doğduğu sanıldığından Bedreddin Simavi adıyla tanınmıştır. Simavne kadısı İsrail'in oğludur.*

İnsanlar arasında, din farkı gözetmeksizin, hepsini eşitliğe kavuşturacağını, bütün mülklerin ve toprakların ve ürünlerin ortaklaşa olacağını, haram sayılan bazı şeylerin helal olacağını ileri süren Şeyh Bedreddin'in düşünceleri halk arasında büyük bir ilgi görmüş ve Bedreddin Türkiye

tarihinde ilk büyük sosyal devrim hareketinin öncüsü olmuştur.

Dünya ve ahiretin madde ve ruh aleminin birbirine paralel ve ölmezlikte eşit olduğunu, ruhun bedenden ayrı düşünülemeyeceğini savunan Şeyh Bedreddin, ilk Türk materyalist filozofu bilinmektedir.

15.yüzyılda Aydın ve Manisa dolaylarında geniş ölçüde yayılan antifeodal köylü ayaklanmasında Bedreddinin ideleri büyük rol oynamıştır. Şeyhin müritlerinden Börklüce Mustafa ile Torlak Kemal'in başında bulundukları bu köylü hareketi büyük başarı göstermiş ve Mehmet Çelebi'nin kuvvetleri tarafından çok kanlı bir şekilde bastırılmıştır. Bedreddin Balkanlara geçip Deliormana yerleşmiş, fakat yakalanarak Serrez'de asılmıştır.

Nazım Hikmet'i, Şeyh Bedreddin Destanı'nı yazmağa götüren nedenlerden biri ve en önemlisi, Bedreddin'in çağımızdan 500 yıl önce eşitlik ve özgürlük idelerini halk arasında yayması ve bunun için savaşarak hayatını vermiş olmasıdır.

Şeyh Bedreddin Destanı 1936 yılında basıldıktan sonra, Türkiye'de bazı solcu geçinen aydınlar, Nazım Hikmet'i milliyetçilikle suçlandırmaya kalkışmışlar, milli gurur duygusunun beynelmilelci proleterlere yabancı olduğunu iddia ederek, Destan'ı Marksizme aykırı bir eser olarak vasıflandırmışlardı. Bu suçlandırmalar karşısında, Nazım Hikmet Destanına bir "Zeyl" eklemek gerektiğini düşünmüş ve aynı yıl "Milli Gurur" adını taşıyan bir broşür yayınlamıştı. Adından ve muhtevassından da görüldüğü gibi bu broşür, hem yapılan tenkitlere cevap, hem de Lenin'in "Rusların milli gururu" isimli yazısını Türkiye'de tanıtmaya ödevini taşıyordu. (Nazım Hikmet, *Bütün Eserleri*, Bulgaristan basımı, c.3, s.470-471)

(**) Nazım'ın notu: "Lenin külliyyatı, baskı 1935, cilt 18, sayfa 80, 81, 82, 83'de "Rusların milli gururu" isimli makaleyle - ki bu makale 1914 senesinde *Sosyal-Demokrat*'ın 35.numarasında çıkmıştır - Ahmet'in o gün bize hafızasından okuyup derhal tercüme ettiği satırları bilahare karşılaştırdım. Ahmet ezbere okuyup tercüme ettiği parçaların yalnızca cümle kuruluşlarında bazı değişiklikler yapmış. Fikirlerinde hiçbir hata olmadığı için ben Ahmedin tercümesini aynen aldım." ●

Şeyh Bedreddin'e Anıtmezar Kampanyası

Kampanyamız gelişiyor

Şeyh Bedreddin'e Anıtmezar Yaptırma Komitesi raportörü Bedir Yöle yazıyor

Şeyh Bedreddin'e Anıtmezar Kampanyası yığınsallaşma yönünde önemli adımlar atıyor. Şeyh Bedreddin'e Anıtmezar Yaptırma Komitesi'nin çalışmaları İstanbul'daki merkezi komitenin yanı sıra, İzmir'de kurulan Bedreddin Komitesi'nin çalışmalarıyla ilerliyor. Bu arada, İstanbul'da, İzmit'te, Ege'de ve Avrupa'da Alevi derneklerinin katılım ve desteğiyle yerel Bedreddin Komiteleri kurulması yönünde hummalı bir faaliyet gözleniyor.

TARİH VAKFI İLE İLİŞKİLER

Şeyh Bedreddin'e Anıtmezar Yaptırma Komitesi, Tarih Vakfı yöneticileriyle görüştü.

8 Nisan'da yapılan görüşmede Tarih Vakfı yöneticileri, belli bir program çerçevesinde faaliyetlerini sürdüreceklerini ve böylece kampanyayı destekleyeceklerini belirttiler. Görüşme sonunda Bedreddin Komitesi ile T.Vakfı'nın birbirine paralel çalışma yürütmesi kararlaştırıldı.

Şeyh Bedreddin'e anıtmezar yaptırılması, arşivlerdeki belgelerin günışığına çıkarılması, bu büyük halk düşünürünün düşünce ve eyleminin toplumumuza tanıtılması çabamızda Tarih Vakfı'nın önemli katkıları olacağı, birlikte çalışmanın kampanyanın başarısı açısından kazanım olacağı düşüncesindeyiz.

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANI İLE GÖRÜŞME

Bedreddin Komitesi'nin aldığı bir karar da, Şeyh Bedreddin'e mezar yapımı için yer alınması konusunun İstanbul Büyükşehir belediye başkanı Nurettin Sözen'le görüşülmesiydi.

Belediye başkanı Nurettin Sözen'le 8 Nisan'da İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nde yapılan görüşmeye, Bedreddin Komitesi başkanı Rıza Zelyut

ve komite üyeleri katıldılar.

Komitenin Nurettin Sözen'le yaptığı görüşme, Şeyh Bedreddin'e Anıtmezar Kampanyası açısından önemli bir adım oldu. İstanbul Büyükşehir belediye başkanı, kampanyaya sıcak yaklaştı, her türlü yardımı ve desteği vereceğini söyledi. Bunu coşkuyla karşılıyorruz.

Belediye başkanı Sözen ayrıca, Komitenin düzenlemeyi tasarladığı Şeyh Bedreddin Gecesi için Açık hava Tiyatrosu'nu ücretsiz verme, Mezarlıklar Müdürlüğü'nün de izni alınarak uygun gördüğümüz bir mezarlıkta Şeyh Bedreddin'e geniş bir yer sağlama ve kampanyanın sonucuna bağlı olarak, Bedreddin Müzesi'nin oluşturulması için yer-bina yardımında bulunma sözünü verdi.

Komitemiz, bu kültür gecesi aracılığıyla, büyük halk düşünürü Şeyh Bedreddin'e Anıtmezar yapımında gelir sağlamayı, Bedreddin'in düşünce ve eylemini bilince çıkarmayı, tüm topluma tanıtmayı amaçlıyor. Gece, komitenin ilk geniş çaplı kültürel etkinliği olacak.

ÖTEKİ ÇALIŞMALARDAN BİLGİLER

Kocaeli'nde Bedreddin Komiteleri hızla oluşturuluyor. Kocaeli genelinde kurulan Bedreddin Komitesi çerçevesinde İzmit'te, Gebze ve Körfez ilçelerinde birer yerel Bedreddin Komitesi oluşturuldu. Körfez Bedreddin Komitesi'nin 15 üyesi bulunuyor. Gebze Bedreddin Komitesi'nin başkanlığını ise Veli Çimen Dede yapıyor. Kocaeli Bedreddin Komitesi'nin verdiği bilgiye göre, şimdiye dek 10'dan fazla ev toplantısı, 3 kez de geniş toplantılar yapıldı.

Bir süre önce merkezi kurul üyesi Selahattin Özer'in başkanlığında çalışmalarına başlayan İzmir Bedreddin Komitesi ve İzmir Hacı Bektaş Derneği, daha önce nisan ayında yapılacağını duyurdukları büyük geceyi, yer sorunu nedeniyle 10 Mayıs'a aldılar. Bu gece, Şeyh Bedreddin'e Anıtmezar Kampanyası açısından büyük bir kamuoyu oluşturma fırsatı yaratacak.

Bu arada İzmir Buca, Çiğli ve Narlıdere'de yerel Bedreddin Komite-

leri kurma çalışmaları hızla sürüyor. Şeyh Bedreddin'e Anıtmezar Kampanyası'na gönül veren arkadaşlarımız ev ve kahve toplantılarında kampanyanın anlam ve önemini halka açıklıyorlar.

Ayvalık, Bergama yöresinde de kampanyayı Alevi emekçilerine tanıtmak üzere köy ziyaretleri yapılıyor.

Yurtdışında ilk Bedreddin Komitesi İngiltere'de kuruldu. Fransa, Hollanda ve Almanya'da çalışmalar başladı.

Komitemizin başkanı Rıza Zelyut, Alevilik üzerine konferans vermeye gittiği Avustralya'da Bedreddin Kampanyası için çalışmalar yaptı. Ve Avustralya'da da Bedreddin Komitesi kuruldu, çalışmalarına başladı.

Danışma Kurulu'nun yeni üyelerinden Ali Haydar Celasun Dede, yakında yayınlanacak kitabının tüm gelirini kampanyaya bağışladığını açıkladı. Okunacak *En Büyük Kitap İnsandır*'in üçüncü genişletilmiş basımının tüm gelirini de R.Yürükoğlu kampanyamıza bağışladı.

KOMİTE VE DANIŞMA KURULU HABERLERİ

Bedreddin Komitesi'ndeki bazı çalışma arkadaşlarımız (C.Şener, Nejat Birdoğan, Prof.Nihat Falay) koşulları nedeniyle aktif görevden ayrılarak Danışma Kurulu'nda yer aldılar.

Kampanyanın çalışmalarının kısa sürede genişleyeceğini gözönünde bulunduran komitemiz, üç değerli arkadaşımızdan boşalan yeri başka arkadaşlarımızla doldurarak, hiçbir kişisel ve kesimsel çıkar beklemeden üstlendiği bu onurlu görevi yerine getirmek üzere, canla başla çalışmayı sürdürüyor.

Bu arada, başvuruları İstanbul'a ulaşan ve Danışma Kurulu üyelikleri kesinleşen arkadaşlarımız şunlardır: Ali Haydar Celasun Dede, Behlül Ablak, Cemal Şener, Hasan Kıyafet, Nejat Birdoğan, Prof.Dr.Nihat Falay, Reha Çamuroğlu ve Veli Çimen Dede.

Nisan ayı çalışmalarının özeti böyle. Burada bir noktayı özellikle belirtmek istiyorum. Komitemiz, Şeyh Bedreddin Kampanyası'na herhangi bir yol ve yöntemle katkıda bulunmayı düşünen, her meslekten tüm kişi ve kuruluşların çalışmalarını kamuoyuna

ŞEYH BEDREDDİN'E ANITMEZAR YAPTIRMA KOMİTESİ:

Başkan: Rıza Zelyut
Raportör: Bedir Yöle
Üyeler: Selahattin Özel, Battal Pehlivan, Nurcan Şahin

DANIŞMA KURULU ÜYELİĞİ KESİNLEŞENLER

Adnan Ayan, İzmir Bedreddin Komitesi
Ali Haydar Celasun Dede
Ali Kılıç, Pir Sultan Abdal Derneği İstanbul şb. bşk.
Behlül Ablak,
Cemal Şener, yazar
Ertan Üçgözen, tiyatrocu
Figen Şakacı, gazeteci
Hasan Kıyafet, yazar
İsmail Kaygusuz, arkeolog-yazar
İsmail Yıldırım, işçi
İsmet Zeki Eyüboğlu, yazar
Leyla Şahin Güvenç, şair-yazar
Mahmut Akaslan, öğretmen
Melih Duygulu, Konservatuar öğretim görevlisi
M.Emre Özlem, muhasebeci
Murtaza Demir, Pir Sultan Abdal Derneği genel başkanı
Nejat Birdoğan, yazar
Nevzat Öztürk, Divriği Kültür Derneği sekreteri
Nihat Falay, öğretim üyesi
Reha Çamuroğlu, yazar
R.Yürükoğlu, araştırmacı-yazar
Sıdika Su,
Turhan Yıldız, avukat
Veli Çimen Dede,
Yavuzer Çetinkaya, öğretim üyesi

Şeyh Bedreddin'e Anıtmezar Yaptırma Komitesi

İRTİBAT BÜROSU:
Piyerloti Caddesi 17/4
Çemberlitaş-İstanbul

TELEFON/FAX: (1) 516 84 63/4

BANKA HESAP NO: Yapı ve Kredi Bankası, Çemberlitaş Şubesi, 0090596-8

tanıtmaya, destek olmaya ve ürünlerini kampanyayı geliştirmek üzere değerlendirmeye hazırdır.

Emekçi milyonların onuru Şeyh Bedreddin dostlarını, onumuzu yüksek tutma kavgasına verdikleri desteği daha da yükseltmeye çağırıyoruz. ●

“Eşitlik, sevgi, dostluk için” belgisiyle Anadolu’yu ayağa kaldıran büyük halk düşünürü, halk lideri, hak ve halk savaşçısı Şeyh Bedreddin’e Anıtmezar Kampanyası’na KATILIN!